

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vaarallisten aineiden kuljetuksesta annettua lakia.

Lakiin otettaisiin säännökset vaarallisten aineiden kuljetuksiin liittyvistä turvatoimista ja -velvoitteista, joiden tarkoituksena on estää kuljetettavien vaarallisten aineiden varkaudet ja muu tahallinen väärinkäyttö. Tie- ja rautatiekuljetuksiin liittyvien osapuolten olisi laadittava toiminnassaan sovellettava turvasuunnitelma, kun kyse on aineesta, joka voi aiheuttaa suurta vaaraa ihmiselle, ympäristölle tai omaisuudelle. Tällaisiin kuljetuksiin käytettävä kuljetusväline olisi turvattava riittävällä tavalla. Vähäistä suurempia määriä vaarallista ainetta saisi jättää kuljetettavaksi tie- ja rautatiekuljetuksena vain asianmukaisesti tunnistetulle kuljetuksen suorittajalle. Myös vaarallisten aineiden ilmakuljetusten ja kappaletavaran aluskuljetusten osapuolten olisi asianmukaisin turvatoimin ehkäistävä vaarallisten aineiden varkauksia ja muuta väärinkäyttöä. Ehdotetut turvatoimia koskevat säännökset perustuvat Euroopan yhteisön lainsäädäntöön sekä kansainvälisiin sopimuksiin ja suosituksiin.

Vaarallisten aineiden kuljetuksen osapuolten velvollisuuksia koskevia säännöksiä täydennettäisiin ja täsmennettäisiin. Lakiin otettaisiin velvoite muidattaa kuljetuksiin liittyvissä tehtävissä, kuten pakkaamisessa, kuormaamisessa, lastaamisessa ja tilapäisessä sä-

lytyksessä, tarvittavaa huolellisuutta ja varovaisuutta ottamalla huomioon kuljetettavan aineen laji, määrä ja kuljetusmuoto. Ilmakuljetuksen suorittajan lupaa koskevia säännöksiä täydennettäisiin. Lakiin otettaisiin vaarallisten aineiden kuljetuskieltoja ja kuljetusrajoituksia koskevia täydentäviä säännöksiä, joilla ei kuitenkaan muutettaisi nykykäytäntöä. Lakiin otettaisiin lisäksi säännökset vaarallisten aineiden tie- ja rautatiekuljetusten rajoittamisesta tunnelissa. Tällaisesta rajoituksesta päättäisi liikenne- ja viestintäministeriö. Rajoituksen tulisi perustua riippumattoman toimielimen suorittamaan tunnelin vaarojen arviointiin.

Lakiin otettaisiin säännökset vaarallisten aineiden kuljetuksesta ja tilapäisestä säilytyksestä ratapihalla, satamassa, lentopaikalla ja muussa terminaalissa. Nykyisin näistä asioista säädetään osittain lakia alemmanasteisissa säädöksissä. Ratapihoille laadittavien turvallisuusselvitysten lisäksi olisi jatkossa myös satamiin laadittava turvallisuusselvitykset.

Lakiin otettaisiin säännökset lakia alemmanasteisista säännöksistä ja määräyksistä myönnettävistä poikkeuksista. Lain valtuussäännöksiä asetusten ja määräysten antamiseen täydennettäisiin ja täsmennettäisiin.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan keväällä 2005.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1. Nykytila.....	3
1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö.....	3
1.2. Kansainvälinen kehitys sekä ulkomainen ja EY:n lainsäädäntö.....	4
<i>Vaarallisten aineiden tiekuljetukset.....</i>	5
<i>Vaarallisten aineiden rautatiekuljetukset.....</i>	5
<i>Vaarallisten aineiden kuljetukset kappaletavarana aluksessa.....</i>	6
<i>Vaarallisten aineiden ilmakuljetukset.....</i>	7
2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	7
3. Esityksen vaikutukset.....	8
4. Asian valmistelu.....	9
5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	9
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	10
1. Lakiehdotuksen perustelut.....	10
Laki vaarallisten aineiden kuljetuksesta.....	10
3 luku. Velvollisuudet ja vaatimukset.....	11
4 luku. Kuljetuskiellot ja -rajoitukset.....	19
2. Tarkemmat säännökset ja määräykset	21
3. Voimaantulo.....	21
4. Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	22
<i>Norminantovaltuudet</i>	22
<i>Elinkeinovapaus.....</i>	23
<i>Viranomaisen tarkastus-, tiedonsaanti- ja tutkimusoikeus</i>	24
LAKIEHDOTUS	25
vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain muuttamisesta.....	25
LIITE	35
RINNAKKAISTEKSTIT	35
vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain muuttamisesta.....	35

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Vaarallisten aineiden kuljetusta koskevat säännökset ja määräykset perustuvat Suomessa kansainvälisiin sopimuksiin ja suosituksiin sekä Euroopan yhteisön lainsäädäntöön.

Vaarallisten aineiden kuljetuksesta tiellä, rautatiellä ja muussa raideliikenteessä, ilma-aluksessa sekä kappaletavarana aluksessa säädetään vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetussa laissa (719/1994), jäljempänä VAK-laki. Lain tarkoituksena on ehkäistä ja torjua vahinkoa ja vaaraa, jota vaarallisten aineiden kuljetus saattaa aiheuttaa ihmiselle, ympäristölle tai omaisuudelle. Laki sisältää säännökset vaarallisten aineiden kuljetukseen liittyvien osapuolten velvoitteista, toimivaltaisista viranomaisista ja niiden keskeisimmistä tehtävistä, kuljetukseen käytettävistä pakkauksista ja säiliöistä, kuljetusta koskevista kielloista ja valvonnasta, valvontaviranomaisten käytettävissä olevista pakkokeinoista ja muista seuraamuksista sekä erillisiin päätöksiin liittyvästä muutoksenhausta ja täytäntöönpanosta.

Kuljettajatutkintotoiminnan järjestämisestä annetussa laissa (535/1998) säädetään vaarallisten aineiden kuljettamiseen oikeuttavan todistuksen saamiseen edellytettävien ajolupakokeiden järjestäjästä ja ajolupakokeiden valvojasta. Ajolupakokeet ottaa vastaan palvelun tuottaja, jonka kanssa Ajoneuvohallintokeskus tekee sopimuksen kokeiden vastaanottamisesta tietyllä alueella. Ajoneuvoliikennerekisteristä annetun lain (541/2003) mukaan ajoluvan haltijat merkitään ajoneuvoliikennerekisteriin.

Vaarallisten aineiden kuljetusta koskevia lakeja täydentävät kuljetusmuotokohtaiset ja eräät muut valtioneuvoston sekä liikenne- ja

viestintäministeriön asetukset sekä Merenkululaitoksen ja Ilmailulaitoksen päätökset.

Vaarallisten aineiden tiekuljetuksia koskevat lakia alemmanasteiset säännökset ovat vaarallisten aineiden kuljetuksesta tiellä annetussa valtioneuvoston asetuksessa (194/2002), vaarallisten aineiden kuljettajien ajoluvasta annetussa asetuksessa (1112/1998), vaarallisten aineiden kuljetuksesta tiellä annetussa liikenne- ja viestintäministeriön asetuksessa (277/2002) sekä vaarallisten aineiden tiekuljetusten valvomiseksi suoritettavista tarkastuksista annetussa liikenneministeriön päätöksessä (705/1996).

Vaarallisten aineiden rautatiekuljetuksia koskevat lakia alemmanasteiset säännökset ovat vaarallisten aineiden kuljetuksesta rautatiellä annetussa liikenne- ja viestintäministeriön asetuksessa (278/2002).

VAK-lain mukaan vaarallisten aineiden tietä rautatiekuljetuksia sekä niihin liittyviä muita tehtäviä suorittavalla tulee olla turvallisuusneuvonantaja. Yksityiskohtaiset säännökset turvallisuusneuvonantajasta ovat vaarallisten aineiden maakuljetusten turvallisuusneuvonantajasta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (274/2002).

Vaarallisten aineiden kappaletavaran aluskuljetuksia koskevat lakia alemmanasteiset säännökset ovat vaarallisten aineiden kuljetuksesta kappaletavarana aluksessa annetussa asetuksessa (666/1998) ja vaarallisten tai merta pilaavien aineiden aluskuljetuksiin liittyvistä ilmoitusvelvollisuuksista annetussa asetuksessa (869/1994). Lisäksi Merenkululaitos on antanut määräyksen vaarallisten aineiden kuljetuksesta kappaletavaran aluksessa (Dnro 11/30/2002) sekä eräitä muita kappaletavaran aluskuljetuksia koskevia määräyksiä.

Vaarallisten aineiden ilmakuljetuksia kos-

kevat lakia alemmanasteiset säännökset ovat vaarallisten aineiden ilmakuljetuksesta annettussa asetuksessa (210/1997). Lisäksi Ilmailulaitos on antanut ilmailumääräyksen vaarallisten aineiden ilmakuljetuksesta (OPS M1-18).

VAK-laissa tarkoitettuja kaikkia kuljetusmuotoja koskee vaarallisten aineiden kuljetukseen tarkoitettujen pakkausten ja säiliöiden vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta annettu valtioneuvoston asetus (302/2001). Asetuksessa säädetään yksityiskohtaisesti pakkausten ja säiliöiden vaatimustenmukaisuuden varmistamiseen liittyviä tehtäviä suorittavista tarkastuslaitoksista, vaatimustenmukaisuuden osoittamiseen liittyvistä toimenpiteistä, vaatimustenmukaisuusmerkinnästä ja tarkastuslaitoksen tunnustamiseen liittyvistä asioista. Lisäksi kuljetettavien painelaitteiden osalta näiden asioiden teknisistä yksityiskohdista säädetään kuljetettavista painelaitteista annetulla liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella (393/2001).

Vaarallisten aineiden kuljetusta koskevat säännökset ja määräykset perustuvat lähes täysin kansainvälisiin sopimuksiin ja suosituksiin sekä Euroopan yhteisön lainsäädäntöön. Nämä säännökset, määräykset ja suositukset ovat kunkin kuljetusmuodon osalta yli 1 000 sivua käsittäviä, hyvin yksityiskohtaisia ja pitkälti teknisiä.

Kuljetettavat vaaralliset aineet luokitellaan niitä koskevien kansainvälisten säännösten ja määräysten sekä siten myös kotimaisten säännösten mukaan yhdeksään luokkaan. Aineille on annettu nimike ja YK-numero. Tällaisia nimikkeitä on 3 000. Yksi nimike voi käsittää useita aineita. Samaan nimikkeeseen kuuluvia aineita käsitellään esimerkiksi pakkaamisessa ja merkitsemisessä samalla tavalla. Samoin samaan nimikkeeseen kuuluvien aineiden kuljetusrajoitukset ovat samanlaisia, ja aineita koskevat samat erityismääräykset.

Liikenne- ja viestintäministeriössä tehdyn selvityksen (Vaarallisten aineiden kuljetukset 2002, Viisivuotisselvitys; LVM:n julkaisu 47/2004) mukaan vuonna 2002 tiellä kuljetettiin 12,3 miljoonaa tonnia vaarallisia aineita, joista 67 prosenttia oli luokan 3 palavia nesteitä. Seuraavaksi eniten tiellä kuljetettiin luokan 8 syövyttäviä aineita, joiden osuus oli 15 prosenttia. Rautateitse vaarallisia aineita

kuljetettiin 6,1 miljoonaa tonnia. Myös rautateitse palavia nesteitä kuljetettiin eniten. Niiden osuus kuljetuksista oli 69 prosenttia. Meritse vaarallisia aineita kuljetettiin 39,2 miljoonaa tonnia. Näistä vain 1,9 prosenttia oli kappaletavaran aluskuljetuksia. Ilmakuljetuksena vaarallisia aineita kuljetettiin vain 1 225 tonnia.

Vaarallisten aineiden kuljetusta koskevien säännösten ja määräysten tarkoituksena on varmistaa vaarallisten aineiden kuljetusten turvallisuus ja pyrkiä vähentämään mahdollisissa onnettomuustilanteissa vahingon syntymistä. Kuljetusvälineissä saa kuljettaa vain sellaisia aineita ja sellaisia määriä aineita, joiden kuljetus voidaan järjestää turvallisesti. Aineiden kuljetukseen osallistuvan henkilöstön tulee olla riittävän ammattitaitosta. Aineet on pakattava ja merkittävä tietyllä tavalla aineiden oikean käsittelyn varmistamiseksi. Aineiden kuljetuksesta on eräissä tapauksissa tehtävä ilmoitus viranomaiselle tai saatava lupa aineen kuljetukseen.

VAK-lain 14 §:ssä olevan yleisen kuljetuskiellon mukaan vaarallista ainetta, jota ei ole luokiteltu, pakattu ja merkitty säännöksissä ja määräyksissä tarkoitettulla tavalla, tai jollei aineen kuljetuksesta ole annettu säädettyjä kuljetusasiakirjoja, ei saa kuljettaa. Vaarallisten aineiden kuljetusta koskevien säännösten ja määräysten noudattamista valvotaan.

Vaarallisten aineiden kuljetuksessa tapahtuneita onnettomuuksia selvitetään ja niistä laaditaan erilaisia julkaisuja. Vuonna 2003 tehtiin vaarallisten aineiden tiekuljetusonnettomuuksista yhteenveto (Vaarallisten aineiden tiekuljetusonnettomuudet Suomessa 1997—2002; LVM:n julkaisu 26/2003), jossa tarkasteltiin kyseisinä kuutena vuotena tapahtunutta 60 onnettomuutta. Selvityksessä todettiin, että perin harvoin onnettomuuden aiheuttaa kuljetettava aine. Raideliikenne-, ilmailu- ja vesiliikenneonnettomuudet tutkii Onnettomuustutkimuskeskus, joka myös julkistaa tutkimustensa tulokset.

1.2. Kansainvälinen kehitys sekä ulkomainen ja EY:n lainsäädäntö

Vaarallisten aineiden kuljetusta koskevat Euroopan yhteisön säännökset sekä kansainväliset sopimukset ja suositukset perustuvat

Yhdistyneiden Kansakuntien Talous- ja Sosiaalivestoston mallisääntöihin, joita uudistetaan kahden vuoden välein. Kansainvälisissä kuljetusmuotokohtaisissa sopimuksissa ja suosituksissa sekä Euroopan yhteisön lainsäädännössä on otettu huomioon eri kuljetusmuodoista johtuvat erot.

Vaarallisten aineiden tiekuljetukset

Vaarallisten aineiden kansainvälisiä tiekuljetuksia koskevat vaarallisten tavaroiden kansainvälisistä tiekuljetuksista vuonna 1957 tehty eurooppalainen sopimus (SopS 23/1979), jäljempänä ADR-sopimus. Sopimus tuli Suomessa voimaan maaliskuussa 1979. ADR-sopimuksen liitteenä ovat yksityiskohtaiset, yli 1000 sivua käsittävät määräykset. Irlantia ja Maltaa lukuun ottamatta kaikki Euroopan yhteisön maat ja esimerkiksi Venäjä ovat liittyneet ADR-sopimukseen. ADR-sopimusta ja erityisesti sen liitteitä on muutettu useita kertoja. Vaarallisten aineiden tiekuljetuksia koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä annettu neuvoston direktiivi 94/55/EY, jäljempänä ADR-direktiivi, liitteineen vastaa sisällöllisesti lähes täysin ADR-sopimusta. Myös ADR-direktiiviä on muutettu useita kertoja.

ADR-sopimuksen ja –direktiivin liitteiden uusien muutosten hyväksymismenettely on parasta aikaa käynnissä. Tarkoituksena on, että valmisteilla olevat muutokset tulisivat voimaan vuoden 2005 alusta puolen vuoden siirtymäajoin. ADR-sopimuksen liitteiden muutokset on hyväksytty Yhdistyneiden Kansakuntien Euroopan talouskomission työryhmässä. Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteeri on lähettänyt muutosehdotukset sopimusosapuolille hyväksyttäväksi. Koska ehdotetut muutokset sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä, asia on ollut eduskunnan käsiteltävänä. Eduskunta on hyväksynyt lain vaarallisten tavaroiden kansainvälisistä tiekuljetuksista tehdyn eurooppalaisen sopimuksen (ADR) A liitteen muutosten lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (899/2004). Lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella. Euroopan yhteisöjen komissio on puolestaan tehnyt ehdotuksen ADR-direktiivin muuttamiseksi. Muutokset

on tarkoitus hyväksyä komission direktiivinä. Ehdotetuista muutoksista on annettu kirjelmä (U 53/2004) eduskunnalle. ADR-sopimuksen ja –direktiivin liitteisiin ehdotetut muutokset vastaavat asiallisesti toisiaan. Suurin osa ehdotetuista muutoksista on muita kuin lainsäädännön alaan kuuluvia säännöksiä ja määräyksiä kuten aineiden luokitukseen liittyvät tekniset muutokset, jollaisia ovat uusitut luokituskriteerit tartuntavaarallisille aineille, sekä pakkauksia ja säiliöitä koskevat tekniset vaatimukset, jollaisia ovat irtotavarakuljetukseen käytettävien konttien ja ajoneuvojen rakennevaatimukset. ADR-sopimuksen ja –direktiivin liitteisiin ehdotettuun 1.10 lukuun sisältyy määräyksiä ja säännöksiä, joista Suomessa on säädettävä lailla. Nämä ehdotukset liittyvät terrorismin vastaisiin toimiin ja koskevat kuljetuksia, joissa kuljetettavan aineen määrä kuljetusyksikköä kohden ylittää niin sanotun vapaarajan. Ehdotetun 1.10 luvun mukaan vaarallisia aineita saa jättää kuljetettavaksi vain sellaiselle kuljetuksen suorittajalle, joka on sopivalla tavalla tunnustettu. Viranomaisen olisi pidettävä rekisteriä vaarallisten aineiden kuljetuksiin myönnettyistä ajoluovista. Kuljetettaessa vaarallisia aineita, joiden kuljetus tahallisesti väärinkäytettynä voi aiheuttaa vakavia seurauksia kuten ihmisuhreja tai joukkotuhoa, aineen kuljetukseen osallistuvien, kuten lähettäjän ja kuljetuksen suorittajan, olisi tehtävä toiminnassaan sovellettava turvasuunnitelma. Vaarallisten aineiden kuljetuksen osapuolille annettavan koulutuksen tulee sisältää myös turvatoimiin liittyvää koulutusta. Lisäksi vaarallisten aineiden kuljetukseen liittyvät tilapäiset säilytyspaikat kuten ajoneuvovarikot on turvattava, valaistava hyvin ja, jos mahdollista, yleinen pääsy tällaisille alueille on estettävä.

Vaarallisten aineiden rautatiekuljetukset

Kansainvälisiä rautatiekuljetuksia koskevan yleissopimuksen (COTIF) (SopS 5/1985) liitteen B (CIM) liite sisältää vaarallisten aineiden kansainvälisiä rautatiekuljetuksia koskevat yksityiskohtaiset ja laajat, yli 1000 sivua käsittävät määräykset, jäljempänä RID-määräykset. RID-määräyksiä on muutettu useita kertoja. Sopimukseen on toistaiseksi

liittynyt 41 valtiota, joita ovat kaikki Euroopan unionin jäsenvaltiot sekä useimmat muut Euroopan valtiot ja eräät Pohjois-Afrikan ja Lähi-idän valtiot. RID-määräyksiä sovelletaan Suomessa rajoitetusti siten, että ne koskevat vain länteen Euroopan talousalueen ulkopuolelle suuntautuvaa kansainvälistä rautatieliikennettä. Venäjän ja Suomen välisessä rautatieliikenteessä sovelletaan Venäjän ja Suomen välisestä rautatieyhdyshälyliikenteestä tehtyä sopimusta (SopS 47—48/1997). Vaarallisten aineiden rautatiekuljetuksia koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä annettu neuvoston direktiivi 96/49/EY, jäljempänä RID-direktiivi, laajoinne liitteineen vastaa sisällöllisesti RID-määräyksiä. RID-direktiiviä on muutettu useita kertoja. RID-direktiivin tavoitteena on parantaa vaarallisten aineiden rautatiekuljetusten turvallisuutta yhteisön alueella ja yhtenäistää näitä kuljetuksia koskeva lainsäädäntö vastaamaan niitä koskevia kansainvälisiä määräyksiä.

RID-määräysten ja –direktiivin liitteiden uusien muutosten hyväksymismenettely on parasta aikaa käynnissä. Tarkoituksena on, että valmisteilla olevat muutokset tulisivat voimaan vuoden 2005 alusta puolen vuoden siirtymäajoin. RID-määräysten liitteiden muutokset on hyväksytty hallitustenvälisen Kansainvälisen rautatiekuljetusten järjestön (OTIF) vaarallisten aineiden kuljetusten asiantuntijakomissiossa marraskuussa 2003. OTIF:n pääsihteeri on lähettänyt nämä ehdotukset tammikuussa 2004 jäsenmaille hyväksyttäväksi. Koska ehdotetut muutokset sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä, eduskunta on hyväksynyt lain kansainvälisiä rautatiekuljetuksia koskevan yleissopimuksen (COTIF) liitteen B (CIM) liitteen (RID) muutosten lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (526/2004). Lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella. Euroopan yhteisöjen komissio on puolestaan tehnyt ehdotuksen RID-direktiivin muuttamiseksi. Muutokset on tarkoitettu hyväksyä komission direktiivinä. Ehdotetuista muutoksista on annettu eduskunnalle kirjelmä (U 17/2004 vp). RID-määräysten ja –direktiivin liitteisiin ehdotetut muutokset vastaavat asiallisesti toisiansa. Suurin osa ehdotetuista muutoksista on

muuta kuin lainsäädännön alaan kuuluvia säännöksiä ja määräyksiä kuten uusia turvalaitevaatimuksia säiliövaunuille, uusia rakennevaatimuksia irtotavarakuljetuksiin käytettäville konteille ja vaunuille sekä uusitut luokituskriteerit tartuntavaarallisille aineille. RID-määräysten ja –direktiivin liitteeseen ehdotettuun 1.10 lukuun sisältyy määräyksiä ja säännöksiä, joista Suomessa on säädettävä lailla. Nämä ehdotukset liittyvät terrorismin vastaisiin toimiin ja koskevat kuljetuksia, joissa kuljetettavan aineen määrä kuljetusyksikköä kohden ylittää niin sanotun vapaarajan. Ehdotetun 1.10 luvun mukaan vaarallisia aineita saa jättää kuljetettavaksi vain sellaiselle kuljetuksen suorittajalle, joka on sopivalla tavalla tunnustettu. Kuljetettaessa vaarallisia aineita, joiden kuljetus tahallisesti väärinkäytettynä voi aiheuttaa vakavia seurauksia kuten ihmisuhreja tai joukkotuhoa, aineen kuljetukseen osallistuvien kuten lähettäjän ja kuljetuksen suorittajan on tehtävä toiminnassaan sovellettava turvasuunnitelma. Vaarallisten aineiden kuljetuksen osapuolille annettavan koulutuksen tulee sisältää myös turvatoimiin liittyvää koulutusta. Lisäksi vaarallisten aineiden kuljetukseen liittyvät tilapäiset säilytyspaikat kuten ratapihat on turvattava, valaistava hyvin ja, jos mahdollista, yleinen pääsy tällaisille alueille on estettävä.

Vaarallisten aineiden kuljetukset kappaleta- varana aluksessa

Ihmishengen turvallisuudesta merellä vuonna 1974 tehty kansainvälinen yleissopimus, jäljempänä SOLAS-yleissopimus, tuli Suomessa voimaan vuonna 1981 (SopS 11/1981). Sopimusta on muutettu useita kertoja Kansainvälisen merenkulkujärjestön meriturvallisuuskomitean (MSC) päätöksellä. Kansainvälisen merenkulkujärjestön vaarallisten aineiden kansainvälinen merenkulku-alan kuljetussäännöstö, jäljempänä IMDG-säännöstö, otettiin vuoden 2004 alusta osaksi SOLAS-yleissopimusta. IMDG-säännöstö sisältää määräyksiä pakattujen vaarallisten aineiden kansainvälisestä kuljetuksesta aluksessa. Myös IMDG-säännöstöä ollaan muuttamassa siten, että muutokset tulisivat sitovina voimaan vuoden 2006 alusta. Terrorismin vastaisiin toimiin liittyvät luvun 1.4 normit

olisivat kuitenkin luonteeltaan pääosin vain suosituksia.

Terrorismin vastaisiin toimiin liittyen SOLAS-yleissopimukseen hyväksyttiin joulukuussa 2002 pidetyssä diplomaattikonferenssissa uusi XI-2 luku ja siihen liittyvä alusten ja satamarakenteiden turvasäännöstö, jäljempänä ISPS-säännöstö. Uutta XI-2 lukua ja ISPS-säännöstöä sovelletaan aluksiin ja satamarakenteisiin, myös vaarallisten aineiden kappaletavaraa kuljettaviin aluksiin. Alusten ja satamarakenteiden turvatoimien parantamisesta on annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 725/2004, jäljempänä EY:n turvatoimiasetus. SOLAS-yleissopimuksen hyväksymiseksi ja EY:n turvatoimiasetuksen täytäntöönpanemiseksi eduskunta on käsitellyt hallituksen esityksen ihmishengen turvallisuudesta merellä vuonna 1974 tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen liitteen muutosten sekä alusten ja satamarakenteiden kansainvälisen turvasäännöstön hyväksymisestä sekä laeiksi yleissopimuksen liitteen muutosten lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta, eräiden alusten ja niitä palvelevien satamarakenteiden turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta, alusrekisterilain muuttamisesta ja rajavartiolaikoksesta annetun lain muuttamisesta (HE 59/2004). EY:n turvatoimiasetus tuli voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2004. Mainitun hallituksen esityksen pohjalta hyväksytyt lait (484—487/2004) tulivat voimaan samanaikaisesti EY:n turvatoimiasetuksen kanssa.

Vaarallisten aineiden ilmakuljetukset

Vaarallisten aineiden ilmakuljetuksia koskevat säännökset perustuvat Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön (ICAO) kansainvälisen siviili-ilmailun yleissopimuksen (SopS 11/1949) nojalla julkaisemiin teknisiin määräyksiin, jäljempänä ICAO-TI. Terrorismin vastaisiin toimiin liittyvät normit on tarkoitettu ottaa ICAO-TI:hin suositusluontoisina. Kansainvälisen siviili-ilmailun yleissopimuksen liitteeseen 18 ehdotetun määräyksen mukaan sopijapuolten on kuitenkin edellytettävä lähettäjiä, kuljetuksen suorittajia ja muilta vaarallisten aineiden ilmakuljetuksiin osallistuvilta henkilöiltä vaarallisten aineiden turva-

toimenpiteitä, joiden tulisi olla yleissopimuksen muiden liitteiden ja ICAO-TI:n mukaisia.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tarkoituksena on saattaa vaarallisten aineiden Suomen sisäisiä kuljetuksia koskeva lainsäädäntö vastaamaan mahdollisimman pitkälle ADR-sopimusta ja –direktiiviä, RID-määräyksiä ja –direktiiviä, IMDG-säännöstöä sekä ICAO-TI:tä. Keskeisenä muutoksena VAK-lain 11 d §:ään otettaisiin ADR-sopimukseen ja RID-määräyksiin sekä niitä vastaaviin direktiiveihin sisältyvät terrorismin vastaisiin toimiin liittyvät säännökset. Tie- ja rautatiekuljetuksiin liittyvien eri osapuolten, kuten lähettäjän ja kuljetuksen suorittajan, olisi laadittava toiminnassaan sovellettava turvasuunnitelma. Velvoite koskisi sellaisia aineita ja ainemääriä, jotka tahallisesti väärinkäytettyinä voisivat aiheuttaa suurta vaaraa ihmiselle, ympäristölle tai omaisuudelle. Vähäistä suurempia määriä vaarallisia aineita saisi tie- tai rautatiekuljetuksena jättää kuljettavaksi vain asianmukaisesti tunnistetulle kuljetuksen suorittajalle. Koska IMDG-säännöstöön ja ICAO-TI:hin ehdotetut terrorismin vastaisiin toimiin liittyvät normit ovat pääosin suosituksia, lakiin otettaisiin näiden kuljetusmuotojen osalta vain yleisvelvoite, jonka mukaan näihin kuljetuksiin liittyvien eri osapuolten olisi ryhdyttävä asianmukaisin turvatoimin ehkäisemään vaarallisen aineen varkaudet ja muu väärinkäyttö. Alusten ja satamarakenteiden sekä lentopaikkojen turvatoimista säädetään kuitenkin erikseen, mistä otettaisiin 11 d §:ään maininta.

Laissa olevia säännöksiä kuljetuksen eri osapuolten velvollisuuksista täsmennettäisiin ja täydennettäisiin. Eräitä lakia alemmanasteisella säädöstasolla olevia säännöksiä otettaisiin lähes sellaisinaan lakiin. Lakiin otettaisiin velvoite noudattaa vaarallisten aineiden kuljetuksessa ja muissa kuljetukseen liittyvissä toimenpiteissä tarvittavaa huolellisuutta ja varovaisuutta. Lähettäjän ja kuljetuksen suorittajan velvollisuuksia koskevia säännöksiä täsmennettäisiin. Vaarallisten aineiden kuljettamista matkatavarana koskevia säännöksiä täydennettäisiin. Vaarallisten ai-

neiden kuljetus matkatavarana olisi kiellettyä, jos aineesta voi aineen ominaisuuksien vuoksi aiheutua kuljetuksen aikana vaaraa, jota ei voi pakkaamista koskevin tai muihin toimenpitein torjua.

Vaarallisten aineiden kuljetukseen liittyvien osapuolten pätevyyttä koskevia säännöksiä muutettaisiin. Muutokset koskisivat erityisesti ilmakuljetuksia ja vastaisivat asiallisesti pääosin nykyistä käytäntöä.

Vaarallisten aineiden kuljetukseen liittyvistä asiakirjoista ja selvityksistä otettaisiin lakiin uusi pykälä, jolla ei kuitenkaan muutettaisi nykykäytäntöä. Myös vaarallisten aineiden kuljetuksesta ja tilapäisestä säilytyksestä ratapihalla, satama-alueella, lentopaikalla ja muussa terminaalissa otettaisiin lakiin oma pykälä, jossa säädettäisiin näillä alueilla noudatettavista yleisistä velvollisuuksista. Satamanpitäjän ja lastinkäsittelypalveluja suorittavan olisi lisäksi laadittava turvallisuusselvitys. Myös ratapihalta edellytettäisiin turvallisuusselvitystä, mistä nykyisin säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Vaarallisten aineiden kuljetuskieltoja ja -rajoituksia koskevat säännökset koottaisiin 4 lukuun. Lain 14 §:ään otettaisiin säännös velvollisuudesta keskeyttää kuljetus, jos kuljetuksen aikana havaitaan puutteellisuus tai laiminlyönti, joka voi aiheuttaa vaaraa. Uuteen 14 a §:ään otettaisiin kielto kuljettaa kaikkein vaarallisimpia aineita. Nykyisin lain 14 §:ää on tulkittu siten, että vaarallista ainetta, jota ei ole luokiteltu, ei saa kuljettaa. Eräiden vaarallisten aineiden kuljetukseen olisi hankittava hyväksyntä tai poikkeuslupa.

Lain 14 b §:ssä säädettäisiin alueellisista kuljetusrajoituksista. Tieliikennettä koskevaa reittirajoitussäännöstä täydennettäisiin siten, että reittirajoitusesityksen tulisi olla perusteltu ja että kunnan olisi tiedotettava alueelleen hyväksytystä reittirajoituksesta. Uutena asiana 2 momentissa säädettäisiin tie- ja rautatie-tunneleita koskevasta kuljetusrajoituksesta. Liikenne- ja viestintäministeriö voisi tien-, kadun- tai radanpitäjän esityksestä rajoittaa vaarallisten aineiden kuljetusta tietyssä tunnelissa. Tällaisen rajoituksen tulisi perustua hakijasta riippumattoman toimielimen suorittamaan tunnelin vaarojen arviointiin.

Lakiin otettaisiin pykälä vaarallisten aineiden kuljetusta koskevien poikkeusten myön-

tämisestä. Nykyisin tällaisia säännöksiä on kuljetusmuotoikohtaisissa asetuksissa. Lisäksi useita asetusten ja määräysten antamista koskevia valtuussäännöksiä muutettaisiin.

3. Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole merkittäviä valtiontaloudellisia vaikutuksia.

Lain 11 d §:ään ehdotetuilla terrorismin vastaisiin toimiin liittyvillä säännöksillä olisi vaikutusta vaarallisten aineiden kuljetuksiin liittyvien osapuolten, kuten lähettäjien, kuormaajien ja kuljetuksen suorittajien, toimintaan. Vaikutukset koskisivat erityisesti tie- ja rautatiekuljetusten osapuolia. Niiden olisi laadittava toiminnassaan sovellettava turvasuunnitelma. Liikenne- ja viestintäministeriö on käynnistänyt näissä kuljetusmuodoissa sovellettavaksi tarkoitettua malliturvasuunnitelman valmistelut. Tämä malli helpottaa yritysten toimintaa turvasuunnitelmaa laadittaessa.

Vaarallisten aineiden tie- ja rautatiekuljetukseen liittyvien osapuolten toimintaan vaikuttaisivat myös muut 11 d §:ään ehdotetut säännökset. Vaarallisen aineen tilapäiseen säilytykseen käytettävän ratapihan, terminaalin ja muun vastaavan paikan tulisi olla turvattu. Tämä velvoite ei kuitenkaan koskisi esimerkiksi parkkipaikkoja. Tosin tällaiset pysähtymiset parkkipaikoilla pitäisi ottaa turvasuunnitelmassa ja sen täytäntöönpanossa huomioon. Vaarallisia aineita saisi jättää kuljetettavaksi vain asianmukaisesti tunnistetulle kuljetuksen suorittajalle.

Satamanpitäjille tulisi velvollisuus laatia turvallisuusselvitys, jonka Merenkululaitos hyväksyisi. Ehdotetun siirtymäsäännöksen mukaan satamien olisi toimitettava turvallisuusselvityksensä hyväksyttäväksi ensimmäisen kerran vuoden 2006 loppuun mennessä. Hyväksymismenettely edellyttäisi jonkin verran Merenkululaitoksen työpanosta. Ratapihoilla on jo vastaavanlaiset turvallisuusselvitykset.

Vaarallisten aineiden kuljetukseen liittyvien eri osapuolten velvollisuuksia koskeviin säännöksiin esitetään useita muutoksia. Terrorismin vastaisiin toimiin liittyviä säännöksiä lukuun ottamatta ehdotetut muutokset vastaavat kuitenkin pitkälti nykykäytäntöä,

joten niillä on vain vähäisiä vaikutuksia kuljetuksen osapuoliin.

Vaarallisten aineiden kuljetusta koskevien säännösten pääasiallisena tarkoituksena on varmistaa kuljetusten turvallisuus. Erityisesti ehdotettujen terrorismin vastaisiin toimiin ja velvoitteisiin liittyvien säännösten voidaan katsoa parantavan kuljetusten turvallisuutta ja siten vähentävän kemikaaleista aiheutuvien henkilö-, ympäristö- ja omaisuusvahinkojen vaaraa.

Lakiin ehdotetut muutokset perustuvat laajassa määrin kansainvälisiin sopimuksiin ja suosituksiin sekä Euroopan yhteisön lainsäädäntöön.

4. Asian valmistelu

Esitys on pääosin valmisteltu virkatyönä liikenne- ja viestintäministeriössä. Valmisteluun ovat oman toimialansa osalta osallistuneet myös Merenkululaitos ja Ilmailulaitos. Lakiin ehdotetut terrorismin vastaisiin toimiin liittyvät säännökset on valmisteltu vaarallisten aineiden kuljetusasiain neuvottelukunnan alajaostossa. Myös tämä valtioneuvoston asettama neuvottelukunta on käsitellyt esitystä.

Ehdotuksesta on pyydetty lausunnot oikeusministeriöltä, sisäasiainministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, kauppa- ja teollisuusministeriöltä, ulkoasiainministeriöltä, puolustusministeriöltä, ympäristöministeriöltä, Merenkululaitokselta, Ilmailulaitokselta, Ajoneuvohallintokeskukselta, Ratahallintokeskukselta, Tiehallinnolta, turvatekniikan

keskukselta, säteilyturvakeskukselta, Liikkuvalta poliisilta, Suojelupoliisilta, Rajavartiolaitokselta, Tullilaitokselta, Pääesikunnalta, Suomen Kuntaliito ry:ltä, Öljy- ja Kaasualan Keskusliitto ry:ltä, Kemianteollisuus ry:ltä, Suomen Huolintaliikkeiden Liitto ry:ltä, VR-yhtymältä, Suomen Kuorma-autoliitto ry:ltä ja Suomen Varustamoyhdistys ry:ltä sekä useilta muilta vaarallisten aineiden kuljetusten sidostyhmiltä. Saaduissa lausunnoissa tehtiin lakiluonnokseen ja sen perusteluihin eräitä yksittäisiä muutosehdotuksia, jotka otettiin huomioon esitystä viimeistellessä.

5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Vaarallisten aineiden kuljetusta koskevat säännökset perustuvat Euroopan yhteisön lainsäädäntöön sekä kansainvälisiin sopimuksiin ja suosituksiin, joita on kuvattu yleisperusteluissa ja yksityiskohtaisissa perusteluissa kunkin säännösehdotuksen kohdalla. Tie- ja rautatiekuljetusten osalta säännökset perustuvat ADR- ja RID-direktiiveihin sekä niitä vastaaviin kansainvälisiin sopimuksiin. Kappaletavaran aluskuljetuksia koskevat säännökset perustuvat SOLAS-sopimukseen ja ilmakuljetuksia koskevat säännökset ICAO-TI:in. Kansainväliset sopimukset ja suositukset koskevat vain kansainvälistä liikennettä, mutta direktiivit myös Suomen sisäistä liikennettä. Suomen sisäistä liikennettä koskevat säännökset on lähes poikkeuksetta saatettu vastaamaan kansainvälisiä sopimuksia ja suosituksia.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

Laki vaarallisten aineiden kuljetuksesta

2 §. Lain soveltamisala. Pykälän 2 momenttia muutettaisiin siten, että lakia sovellettaisiin vaarallisten aineiden kuljetukseen ja tilapäiseen säilytykseen myös satama-alueella ja lentopaikalla. Samoin lakia sovellettaisiin myös muussa terminaalissa kuten erilaisissa maaliikenneterminaaleissa tapahtuvaan vaarallisten aineiden kuljetukseen ja tilapäiseen säilytykseen.

Voimassa oleva laki ja sen nojalla annetut säännökset koskevat nykyisin vain rajoitettua vaarallisten aineiden kuljetusta ja tilapäistä säilytystä satama-alueella, lentopaikalla tai muussa terminaalissa. Kuljetukseen liittyvä tilapäinen säilytys kuuluu tyypillisesti satamassa, lentopaikalla ja muussa terminaalissa tapahtuvaan kuljetuskäsittelyyn. Tilapäisenä säilytyksenä ei luonnollisestikaan pidettäisi varastointia. Kuljetus turvallisuuden parantamiseksi ehdotuksen tarkoituksena on jossain määrin laajentaa lain soveltamisalaa ja samalla erityisesti selkeyttää nykykäytäntöä.

Pykälän 3 momentin 3 kohtaa muutettaisiin siten, että myös huvialukset kuuluisivat lain soveltamisalaan. Edellytyksenä olisi kuitenkin, että kyse on 45 metrisestä tai sitä pidemmästä huvialuksesta. Alusliikennettä koskevan yhteisön seuranta- ja tietojärjestelmän perustamisesta sekä neuvoston asetuksen 93/75/ETY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/59/EY mukainen ilmoitusvelvollisuus koskee myös huvialuksia, joiden pituus on 45 metriä tai enemmän. Koska on oletettavaa, että huvialuksia ei juurikaan käytetä vaarallisten aineiden kuljetukseen, muutoksen merkitys olisi vähäinen.

3 §. Määritelmät. Pykälän 1 momentin 1 kohdassa olevaa vaarallisen aineen määritelmää muutettaisiin siten, että aineen vaarallisuus voisi johtua myös tartuntavaarallisuudesta. Tällaisia aineita voisivat olla esimerkiksi biologiset tuotteet ja diagnostiset näytteet. Lisäksi geenitekniikkalain muuttamises-

ta annetun lain (847/2004) mukaisesti kohdassa käytettäisiin geneettisesti muunnettujen organismien sijasta ilmaisua muuntogeeniset organismit.

Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin maininta konteista ja muista vastaavista laitteista. Tällöin se, mitä laissa säädetään pakkauksista ja säiliöistä, koskisi myös kontteja ja muita vastaavia laitteita. Tarkoituksena on, että 3 §:ssä määriteltyjen tarkastuslaitosten oikeutta suorittaa vaarallisten aineiden kuljetukseen tarkoitettujen pakkausten ja säiliöiden vaatimustenmukaisuuden osoittamiseen liittyvät toimenpiteet laajennettaisiin valtioneuvoston asetuksella koskemaan myös kontteja ja muita vastaavia laitteita. ADR- ja RID-direktiiveihin sekä niitä vastaaviin kansainvälisiin sopimuksiin on tulossa irtotavarakonttien ja muiden vastaavien laitteiden, kuten irtotavaran kuljetukseen käytettävien vaihtokorien, ajoneuvojen ja vaunujen suunnittelua, testausta ja hyväksyntää koskevia määräyksiä.

6 §. Muut viranomaiset. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin valvoviksi viranomaisiksi työsuojeluviranomaiset. Työsuojeluviranomaiset valvovat jo nykyisin vaarallisten aineiden kuljetuksia työsuojelun osalta erityisesti satamissa. Tarkoituksena on, että työsuojeluviranomaiset säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella muiden jo nykyisin toimivaltaisten viranomaisten ohella vaarallisten aineiden kuljetuksen valvojiksi satama-alueilla. Lisäksi momentin valtuussäännöksen lisättäisiin maininta tilapäisestä säilytyksestä lain soveltamisalaan ehdotetun muutoksen vuoksi.

6 a §. Ulkomaisen ja Ahvenanmaan maakunnan viranomaisten toimenpiteiden tunnustaminen. Lailla 124/2001 kumotun 6 a §:n tilalle otettaisiin valtuussäännös. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää ulkomaisen tai Ahvenanmaan maakunnan viranomaisen taikka niiden valtuuttamien muiden toimielinten suorittamien vaarallisten aineiden kuljetukseen tai tilapäiseen säilytykseen liittyvien toimenpiteiden ja niistä annettujen todistusten tunnustamisesta Suomessa. Pykä-

lässä mainittaisiin merkittävimmät ja tyyppillisimmät toimenpiteet, jotka ovat jo nykyisinkin ainakin osittain tunnustettuja. Tällaisia olisivat vaarallisten aineiden kuljettamiseen oikeuttavan ajoluvan, turvallisuusneuvoantajan todistuksen, vaarallisen aineen luokituksen sekä pakkauksen tai säiliön hyväksymisen tunnustaminen. Edellytyksenä olisi, että tunnustaminen perustuisi Euroopan yhteisön lainsäädäntöön tai Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen velvoitteeseen taikka toimenpiteen suorittamisessa ja todistuksen antamisessa on muutoin otettu huomioon vastaavat turvallisuusvaatimukset kuin Suomessa. Ehdotettu säännös korvaisi 13 c §:n 4 momentissa olevan valtioneuvostolle annetun ulkomaisten tarkastuslaitosten tehtävien ja toimenpiteiden hyväksymistä koskevan valtuuden. Samoin se korvaisi 24 §:n 2 momentissa liikenne- ja viestintäministeriölle, Merenkululaitokselle ja Ilmailulaitokselle annetun valtuuden antaa määräyksiä pakkauksille ja säiliöille ulkomailla suoritettujen hyväksyntöjen ja määräaikaistarkastusten hyväksymisestä.

3 luku. **Velvollisuudet ja vaatimukset**

7 §. Yleiset velvollisuudet. Lain 3 lukuun otettaisiin uusi 7 §. Aiemmin voimassa ollut ja lailla 124/2001 kumottu 7 § oli 2 luvussa. Uudessa pykälässä säädettäisiin vaarallisten aineiden kuljetukseen liittyvien osapuolten yleisistä velvollisuuksista.

Ehdotetun *1 momentin* mukaan vaarallisten aineiden kuljetuksessa olisi noudatettava tarvittavaa huolellisuutta ja varovaisuutta. Velvoite koskisi 3 §:ssä määritellyn kuljetuksen lisäksi muitakin kuljetukseen liittyviä toimenpiteitä, kuten pakkaamista ja tilapäistä säilytystä. Pakkaaminen tarkoittaisi myös kaasupullon tai säiliön täyttämistä. Lain 3 §:n mukaan kuljetuksella tarkoitetaan varsinaisen kuljetustapahtuman lisäksi kuljetusvälineeseen kuormaamista, lastaamista, purkamista ja käsittelyä, joten niitä ei mainittaisi momentissa erikseen. Arvioitaessa millaista huolellisuutta ja varovaisuutta edellytettäisiin olisi otettava huomioon kuljetettavan aineen laji, määrä ja kuljetusmuoto. Aineen laji kuvastaa aineen vaarallisuutta. Kaikille vaarallisille aineille on ominaista, että ne väärin kä-

sitelyinä aiheuttavat vahinkoa tai ainakin vaaraa ihmisille ja ympäristölle. Mitä enemmän vaarallista ainetta kuljetetaan, sitä enemmän tulisi kiinnittää huomiota kuljetuksen turvallisuuteen. Kuitenkin esimerkiksi radioaktiivisten aineiden kuljetuksessa merkittävämpää on aineen säteilyomaisuudet kuin kuljetettavan aineen määrä. Eri kuljetusmuotojen erot tulee ottaa kuljetuksessa huomioon. Myös eri kuljetusmuotoja koskevat säännökset ja määräykset poikkeavat toisistaan. Momenttiin esitetty velvoite koskisi kaikkia niitä, jotka suorittavat momentissa tarkoitettuja toimenpiteitä.

Ehdotetussa *2 momentissa* lueltaisiin kuljetukseen tai tilapäiseen säilytykseen vaikuttavat keskeisimmät osapuolet. Niiden ja muidenkin mainittuihin toimintoihin vaikuttavien osapuolten olisi omalta osaltaan huolehdittava, että tarvittavat toimenpiteet onnettomuuksien ehkäisemiseksi suoritetaan. Lisäksi olisi huolehdittava, että onnettomuuden sattuessa toteutetaan tarvittavat toimenpiteet onnettomuudesta aiheutuvien vahingollisten seuraamusten välttämiseksi.

8 §. Lähettäjän yleiset velvollisuudet. Muutettavaksi ehdotetussa *2 momentissa* säädettäisiin, että lähettäjä sekä aluskuljetuksissa laivaaja ja lastinantaja vastaavat siitä, että kuljetusasiakirjat toimitetaan ennen kuljetusta kuljetuksen suorittajalle. Nykyisin kuljetusasiakirjojen toimittamisesta on momentissa valtuussäännös.

Pykälän 3 momentissa nykyisin oleva valtuussäännös otettaisiin 11 c §:n 4 momenttiin lähes sellaisenaan.

9 §. Kuljetuksen suorittajan velvollisuudet. Pykälän *1 momentin* ilmaisua muutettaisiin siten, että kuljetuksen suorittaja olisi velvollinen huolehtimaan siitä, että kuljetukseen käytettävä vaunu olisi liikennöitävässä kunnossa. Kyse olisi lähinnä ilmaisun täsmäntämisestä rautatieliikenteen osalta.

Pykälän *2 momentiksi* otettaisiin säännökset ilmakuljetukseen liittyvästä luvasta, josta nykyisin säädetään 3 momentissa. Ehdotettu 11 §:n 3 momentti korvaisi nykyisen 2 momentin. Epäselyyksien välttämiseksi uudessa 2 momentissa puhuttaisiin lentotoiminnan harjoittajan sijasta ilmakuljetusta suorittavasta. Lupaa edellytetään aina, kun kyse on vaarallisen aineen ilmakuljetuksesta. Lupavaa-

timus koskee siten myös yksityistä lentotoimintaa, vaikka tällainen toiminta ei muutoin ole luvanvaraista. Lisäksi momentissa olevaa valtuutta muutettaisiin siten, että Ilmailutokselle annettaisiin valtuus määrätä luvan hakemisen ja myöntämisen teknisistä yksityiskohdista. Valtioneuvoston asetuksella kuitenkin edelleen säädettäisiin luvan vaatimisen yksityiskohdista.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin vaarallisten aineiden kuljetukseen annetun luvan peruuttamisesta. Tarve turvallisuuden varmistamiseen saattaa edellyttää puuttumista oikeuteen kuljettaa vaarallisia aineita. Peruuttaminen olisi mahdollista, jos luvan haltija ei enää täytä luvan myöntämisen edellytyksiä tai vaarallisten aineiden ilmakuljetuksia ei ole hoidettu asianmukaisesti. Tällaisia tilanteita saattaa syntyä tahallisten laiminlyöntien, tahattomien virheiden tai luvan myöntämisen edellytyksenä olevien seikkojen muuttumisen vuoksi. Yleensä luvan haltijalle olisi ensin annettava kirjallinen varoitus ja vasta, jos toimenpide ei johda epäkohtien poistamiseen, lupa olisi voitava peruuttaa määrääjäksi tai kokonaan. Jos turvallisuuden voidaan katsoa olevan vakavasti uhattuna, mikä vaarallisten aineiden kuljetuksessa on mahdollista, lupa olisi kiireellisissä tapauksissa voitava peruuttaa määrääjäksi ilman kirjallista varoitusta.

10 a §. Kuljetus matkatavarana. Pykälän otsikkoa muutettaisiin, koska pykälä koskisi matkustajan lisäksi myös kuljetusvälineen miehistön jäseniä.

Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin, että vaarallisten aineiden kuljetus matkatavarana on kiellettyä tai kuljetusta voidaan rajoittaa, jos kuljetuksesta aiheutuu aineen ominaisuuksien vuoksi vaaraa, jota ei voi pakkaamista koskevin tai muin erityistoimenpitein torjua. Aineen ominaisuuksien osalta viitattaisiin 3 §:n 1 momentissa olevaan vaarallisen aineen määritelmään. Säännöksellä ei ole tarkoitus puuttua nykyisin sovellettaviin oikeuksiin kuljettaa vaarallisia aineita matkatavarana. Jo nykyisin vaarallisten aineiden kuljetusta matkatavarana on rajoitettu kuljetusmuotokohtaisilla valtioneuvoston asetuksilla 2 momentissa olevan valtuuden nojalla. Nykyisin 1 momentissa oleva velvoite ilmoittaa kuljettavista vaarallisista aineista otettaisiin

tarvittaessa kuljetusmuotokohtaisiin asetuksiin 11 c §:n 3 momentin 3 kohdassa ehdotetun valtuuden nojalla. Esimerkiksi tiekuljetusten osalta tällainen velvoite otettaisiin valtioneuvoston asetukseen. Matkustajan olisi tiekuljetuksissa ilmoitettava kuljettajalle tai kuljetuksen suorittajalle matkatavaroissa mukana olevista vaarallisista aineista. Lain 13 §:ään ehdotetun valtuuden nojalla säädettäisiin vaarallisten aineiden kuljetusta koskevien rajoitusten tiedottamisesta matkustajille.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin yleisestä huolellisuusvelvoitteesta kuljettaessa vaarallisia aineita matkatavarana. Momentissa nykyisin oleva valtuus säännösten antamiseen otettaisiin muutettuna 3 momenttiin.

Ehdotetun *3 momentin* mukaan valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarvittaessa tarkempia säännöksiä vaarallisten aineiden matkatavarana kuljettamisen rajoittamisesta tai kieltämisestä. Nämä säännökset otettaisiin kuljetusmuotokohtaisiin asetuksiin. Tarkoituksena on, että säännöksiä annettaessa otettaisiin nykyiseen tapaan huomioon Euroopan yhteisön säännökset sekä kansainväliset sopimukset ja suositukset. Niissä eri kuljetusmuotoja koskevat kuljetuskiellot ja -rajoitukset poikkeavat toisistaan. Esimerkiksi ilmakuljetuksia koskevan ICAO-TI:n mukaan pääsääntönä on, että matkustaja ei saa kuljettaa vaarallisia aineita matkatavarana tai muutoinkaan mukanaan ja kuljetettavaksi sallitut aineet määritellään yksityiskohtaisesti.

Liikenne- ja viestintäministeriön, Merenkululaitoksen ja Ilmailulaitoksen norminantovaltuudet otettaisiin nykyistä 3 momenttia rajoitetumpana *4 momenttiin*. Sen mukaan ainekohtaiset tai muutoin yksityiskohtaiset säännökset matkustajan ja miehistön jäsenen vaarallisten aineiden matkatavarana kuljettamisen rajoittamisesta tai kieltämisestä sekä näiden aineiden pakkaamisesta ja muista teknisistä yksityiskohdista annettaisiin tarvittaessa liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella. Aluskuljetusten osalta tarvittavat määräykset momentissa tarkoitetuista asioista annettaisiin kuitenkin Merenkululaitoksen päätöksellä ja ilmakuljetusten osalta Ilmailulaitoksen päätöksellä. Merenkululaitoksen ja Ilmailulaitoksen määräystenanto-oikeutta

rajoitettaisiin siten, että määräysten tulisi perustua Euroopan yhteisön lainsäädäntöön, Suomea sitovaan kansainväliseen sopimukseen taikka kansainväliseen suositukseen tai standardiin. Esimerkiksi ilmakuljetuksia koskevat kuljetuskiellot ja rajoitukset on ICAO-TI:ssä esitetty laajoissa taulukoissa.

11 §. Henkilöstön yleinen pätevyys. Pykälään otettaisiin yleiset säännökset vaarallisten aineiden kuljetukseen osallistuvien eri osapuolten ammattitaitovaatimuksista. Nykyisin tällainen yleisvelvoite on 12 §:n 3 momentissa. Nykyisin 11 §:ssä oleva valtuussäännös otettaisiin muutettuna 13 §:ään.

Henkilöstön pätevyyttä koskevien säännösten muutoksilla ei ole tarkoitus asiallisesti muuttaa nykyisiä pätevyysvaatimuksia. Pykälään otettavien valtuussäännösten nojalla tehtäisiin kuitenkin lakia alemmanasteisiin säännöksiin ja määräyksiin eräitä koulutuksen sisältöä koskevia muutoksia, jotka perustuvat Euroopan yhteisön säännöksiin sekä kansainvälisiin sopimuksiin ja suosituksiin. Esimerkiksi ADR- ja RID-direktiivien ja niitä vastaavien kansainvälisten sopimusten mukaan yleisen koulutuksen tulee jatkossa sisältää terrorismin vastaisiin toimiin liittyvää koulutusta.

Pykälän *1 momentin* mukaan jokaisella vaarallisten aineiden kuljetukseen tai tilapäiseen säilytykseen liittyviä tehtäviä, kuten pakkaamista, lähettämistä, laivaamista, lastaamista, kuormaamista, kuljettamista tai purkamista, suorittavalla henkilöllä tulisi olla tehtävän asianmukaiseen suorittamiseen tarvittava koulutus tai muu pätevyys. Säännös koskisi kaikkia kuljetusmuotoja ja vastaisi asiallisesti nykyisin 12 §:n 3 momentissa säädettyä.

Pykälän *2 momentin* mukaan siitä, millaista koulutusta tai muuta pätevyyttä edellytettäisiin, säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Koulutuksessa olisi kyse niin sanotusta tehtävän mukaisesta koulutuksesta, jonka tarkoituksena on varmistaa, että henkilö kykenee suoriutumaan hänelle annetuista tehtävistä asianmukaisesti aiheuttamatta vaaraa. Liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella säädettäisiin tarvittaessa tie- ja rautatiekuljetukseen liittyvän koulutuksen ja muun pätevyyden käytännön toteutuksesta ja muista tällaiseen koulutukseen liittyvistä teknisistä

yksityiskohdista. Aluskuljetusten osalta käytännön toteutuksesta ja muista teknisistä yksityiskohdista määrättäisiin kuitenkin Merenkululaitoksen päätöksellä. Ilmailulaitoksen valtuuksista säädettäisiin 11 a §:ssä. Ehdotetut valtuussäännökset vastaisivat nykyisin 12 §:n 3 momentissa säädettyä kuitenkin niin, että Merenkululaitokselle ehdotetut valtuudet olisivat uusia. Ehdotettujen valtuuksien nojalla nykyisin voimassa oleviin säännöksiin on tarkoitus tehdä eräitä vähäisiä muutoksia, jotka perustuisivat Euroopan yhteisön lainsäädäntöön ja kansainvälisiin sopimuksiin. Ilmakuljetukseen liittyvissä tehtävissä toimivilta edellytettävän koulutuksen järjestämiselle asetettaisiin kuitenkin erityisiä vaatimuksia, joten niistä otettaisiin 11 a §:ään omat erityissäännöksensä.

Ehdotetun *3 momentin* mukaan työnantajan tulisi varmistaa, että työntekijällä on 1 momentissa tarkoitettu koulutus tai muu pätevyys. Kuljetuksen suorittajan velvollisuudesta huolehtia kuljetustoimintaan osallistuvien asiantuntemuksesta säädetään nykyisin 9 §:n 2 momentissa. Ehdotuksen mukaan työnantajalla tulee myös olla tiedot koulutuksesta ja muusta pätevyydestä. Valvontaa varten koulutusta koskevat tiedot olisi pyydettyä esitettävä toimintaa valvovalle viranomaiselle.

11 a §. Erityissäännökset henkilöstön pätevyydestä ilmakuljetukseen liittyvissä tehtävissä. Ehdotettuun uuteen pykälään otettaisiin henkilöstön pätevyyteen liittyvät ilmakuljetuksia koskevat erityiset säännökset, jotka täydentäisivät 11 §:ssä säädettyä. Nykyisin näistä asioista säädetään lakia alemmanasteisilla säännöksillä ja määräyksillä. Ehdotetut säännökset perustuvat ICAO-TI:hin, jonka mukaan ilmakuljetuksen suorittajan koulutukselta edellytetään toimivaltaisen viranomaisen hyväksyntää. Lisäksi ICAO-TI:ssä suositellaan, että muiden ilmakuljetuksen osapuolten koulutus alistetaan toimivaltaisen viranomaisen hyväksyttäväksi.

Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin velvollisuudesta hankkia Ilmailulaitoksen hyväksyntä ilmakuljetuksen suorittajan koulutukseen ja velvollisuudesta ilmoittaa Ilmailulaitokselle määräajoin muiden osapuolten koulutuksesta. Ilmailulaitos voisi asettaa ehtoja sekä hyväksyttävälle että ilmoitettavalle koulutukselle. Näin varmistettaisiin koulutuksen

asianmukaisuus.

Pykälän 2 *momentissa* säädettäisiin koulutuksen antamiseen liittyvistä keskeisistä vaatimuksista. Ilmailulaitos valvoisi koulutuksen antamista. Jos koulutusta ei hoideta asianmukaisesti, Ilmailulaitos voisi antaa koulutuksen antajalle kirjallisen varoituksen. Jos varoituksessa todettuja epäkohtia ei poisteta kohtuullisen ajan kuluessa, Ilmailulaitos voisi myös kieltää koulutuksen antamisen.

Pykälän 3 *momentin* mukaan tarkemmat säännökset koulutuksen hyväksynnän hakeemisesta, koulutuksesta ilmoittamisesta ja koulutusta koskevien muutosten ilmoittamisesta annettaisiin valtioneuvoston asetuksella. Lisäksi Ilmailulaitos voisi määrätä tarkemmin koulutuksen käytännön toteutuksesta ja muista koulutukseen liittyvistä teknisistä yksityiskohdista.

11 b §. Ajolupa tiekuljetuksiin. Vaarallisten aineiden tiekuljetuksia suorittavalta edellytetävästä ajoluvasta, niin sanotusta ADR-ajoluvasta, ja ajolupaa varten annettavasta koulutuksesta otettaisiin lakiin oma pykälä. Ajolupa on todistus hyväksytyksi suoritetuista koulutuksesta ja sitä vastaavasta kokeesta. Nykyisin ajolupavaatimuksesta säädetään 12 §:n 1 momentissa. Yksityiskohtaiset säännökset ajoluvasta ja siihen liittyvästä koulutuksesta ovat valtioneuvoston sekä liikenne- ja viestintäministeriön asetuksissa. Säännökset perustuvat ADR-direktiiviin ja -sopimukseen. Asiallisesti ehdotetut säännökset vastaavat nykykäytäntöä.

Pykälän 1 *momentissa* säädettäisiin ajolupavaatimuksesta, ajoluvan myöntämisen edellytyksistä, velvollisuudesta pitää ajolupa mukana ajon aikana ja velvollisuudesta esittää ajolupa liikennettä valvovalle viranomaiselle.

Vaarallisia aineita tiellä kuljettavan ajoneuvon kuljettajalla tulisi olla ajolupa, jos kuljetus on sellainen, että kuljetuksen asianmukainen suorittaminen ottamalla huomioon kuljetettavan aineen laji, määrä ja kuljetusväline edellyttää erityistä asiantuntemusta. ADR-direktiivissä ja -sopimuksessa on yksityiskohtaiset säännökset ja määräykset siitä, milloin kuljettajalla tulee olla ajolupa. Nämä vaatimukset on sidottu kuljetettavan aineen määrään ja lajiin, niin sanottuun vapaarajaan sekä kuljetusvälineeseen. Vapaarajan ylitty-

essä ajolupaa ei kuitenkaan aina edellytetä, kun vaarallisia aineita kuljetetaan esimerkiksi erilaisissa koneissa tai laitteissa. Valtioneuvoston asetuksella on tarkoitus nykyiseen tapaan säätää yksityiskohtaisesti ajolupavaatimuksesta ADR-direktiivin ja -sopimuksen mukaisesti.

Ajoluvan myöntäjistä säädetään kuljettajantutkintotoiminnan järjestämisestä annetussa laissa ja sen nojalla. Näihin säännöksiin ei ehdoteta muutoksia.

Pykälän 2 *momentissa* säädettäisiin ajoluvan saamisen edellytyksenä olevan koulutuksen antajasta. Nykyisin koulutuksenantajasta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Koulutusluvan haltijoita on nykyisin 75.

Ajoneuvohallintokeskus myöntäisi nykyiseen tapaan koulutusluvan yhteisölle, jolla on koulutuksesta vastaava asiantunteva johtaja, yksityiskohtainen koulutusohjelma, toiminnan laajuuteen nähden riittävä ja ammattitaitoinen opetushenkilöstö, tarkoituksenmukaiset toimitilat sekä tarvittava opetusaineisto ja -välineistö. Koulutuslupa annettaisiin edelleen määrääjäksi. Nykykäytännöstä poiketen koulutusluvan haltijalle voitaisiin antaa huomautus tai kirjallinen varoitus, jos luvan haltija ei enää täytä koulutusluvan myöntämisen edellytyksiä tai koulutusta ei hoideta asianmukaisesti. Koulutuslupa voitaisiin myös peruuttaa määrääjäksi tai kokonaan. Luvanhaltijalle olisi kuitenkin ensin annettava epäkohdista huomautus tai kirjallinen varoitus. Lupa voitaisiin peruuttaa kokonaan vain siinä tapauksessa, että todetut epäkohdat olisivat merkittäviä.

Pykälän 3 *momentin* mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin ajolupavaatimusta koskevista poikkeuksista poliisi- ja pelastustehtävissä sekä valvontatehtävissä. Lisäksi puolustusvoimien valvonnassa tapahtuvasta vaarallisten aineiden kuljetuksessa edellytetävästä ajoluvasta säädettäisiin puolustusministeriön asetuksella. Näiltä osin ei ole tarkoitus muuttaa nykykäytäntöä, mutta koska ajolupavaatimusta koskevista perusteista säädettäisiin laissa, tätä vaatimusta koskevat poikkeukset olisi johdettava laista. Nykyisin valtioneuvoston asetuksella on esimerkiksi poliisimiehelle, tullimiehelle ja rajavartiolaitokselle annettu oikeus kuljettaa rajoitetusti vaarallisia aineita liikenteen valvontaan liit-

tyvissä tehtävissä ilman ajolupaa.

Pykälän *4 momenttiin* otettaisiin muut ajolupaan liittyvät valtuussäännökset, joiden mukaan ajoluvan vaatimisesta, ajoluvan uudistamisesta, ajoluvan voimassaoloajasta, ajoluvan saamiseksi edellytettävästä koulutuksesta ja sen antajasta sekä koulutusluvasta ja sen voimassaoloajasta, ajolupakokeista sekä ajoluvasta ja ajoluvan myöntämisen edellytyksistä säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Lisäksi liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä ajolupakoulutusohjelman ja ajolupakokeen sisällöstä.

11 c §. *Kuljetuksiin liittyvät asiakirjat, selvitykset ja ilmoitukset.* Lakiin otettaisiin uusi pykälä kuljetukseen liittyvistä asiakirjoista, selvityksistä ja ilmoituksista. Nykyisin kuljetusasiakirjoista ja niihin liittyvistä selvityksistä sekä osittain myös ilmoituksista säädetään kuljetusmuotokohtaisilla valtioneuvoston asetuksilla. Lisäksi asiakirjoihin, selvityksiin ja ilmoituksiin liittyvistä teknisistä yksityiskohdista säädetään liikenne- ja viestintäministeriön asetuksilla sekä määrätään Merenkululaitoksen ja Ilmailulaitoksen päätöksillä. Säännökset ja määräykset perustuvat Euroopan yhteisön lainsäädäntöön sekä kansainvälisiin sopimuksiin ja suosituksiin. Nämä sisältävät kuljetusmuotokohtaisia eroja. Ehdotetuilla säännöksillä ei ole tarkoitus muuttaa nykykäytäntöä.

Ehdotetun *1 momentin* mukaan kuljetusvälineessä tulee lähtökohtaisesti olla keskeisimmät tiedot kuljetettavista vaarallisista aineista. Näin varmistettaisiin aineen asianmukainen käsittely kuljetuksen aikana. Tietoja tarvitaan myös mahdollisissa onnettomuus- tai vaaratilanteissa. Ehdotetusta velvollisuudesta voitaisiin liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella säätää poikkeuksia. Kyse olisi tällöin pienistä määristä vaarallisia aineita. Aluskuljetusten osalta tarvittavista yksityiskohtaisista poikkeuksista määräisi kuitenkin Merenkululaitos ja ilmakuljetusten osalta Ilmailulaitos.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin onnettomuusilmoituksista, jollaisia on jo nykyisin tehtävä. Velvoitteesta säädetään nykyisin kuljetusmuotokohtaisissa asetuksissa 11 §:ssä olevan valtuuden nojalla. Kaikista merialue- ja ilmakuljetuksissa tapahtuneista onnet-

tomuus- ja vaaratilanteista on tehtävä ilmoitus. Myös maaliikenteessä tapahtuneesta onnettomuudesta on ilmoitettava, mutta velvoite ei koske vähäisimpiä onnettomuuksia, mistä säädettäisiin tarkemmin 3 momenttiin ehdotetun valtuuden nojalla valtioneuvoston asetuksella.

Pykälän *3 momenttiin* otettaisiin valtioneuvoston asetuksen antamista koskevat valtuussäännökset. Tarkempia säännöksiä annettaisiin onnettomuus- ja vaaratilanteista tehtävistä ilmoituksista. Lisäksi valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarvittaessa 2 momentissa tarkoitettua ilmoitusvelvollisuutta koskevista poikkeuksista vähäisten onnettomuus- ja vaaratilanteiden osalta, radioaktiivisten aineiden kuljetukseen liittyvistä valmiussuunnitelmasta sekä säteilysuoja- ja laadunvarmistusohjelmasta sekä muista kuin 2 momentissa tarkoitettuja onnettomuus- ja vaaratilanteita koskevista ilmoituksista ja selvityksistä. Onnettomuusilmoituksia koskeva valtuussäännös on nykyisin 11 §:ssä ja valmiussuunnitelmaa koskeva valtuussäännös 13 §:n 3 momentissa. Valmiussuunnitelma sekä säteilysuoja- ja laadunvarmistusohjelma liittyvät radioaktiivisten aineiden kuljetuksen turvallisuuden varmistamiseen. Momenttiin ehdotettujen valtuuksien nojalla annettavat säännökset on tarkoitus saattaa vastaamaan Euroopan yhteisön säännöksiä sekä kansainvälisiä sopimuksia ja suosituksia.

Kuljetukseen liittyvien asiakirjojen ja muiden pykälässä tarkoitettujen selvitysten ja ilmoitusten teknisistä yksityiskohdista sekä asiakirjojen säilyttämisestä säädettäisiin *4 momentin* nojalla liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella. Aluskuljetusten osalta tarvittavat määräykset teknisistä yksityiskohdista annettaisiin kuitenkin Merenkululaitoksen päätöksellä ja ilmakuljetusten osalta Ilmailulaitoksen päätöksellä. Osittain vastaavanlaisia valtuussäännöksiä on nykyisin 8 §:n 3 momentissa ja 24 §:n 2 momentissa. Tarkoituksena on, että kuljetusasiakirjoja koskevat säännökset ja määräykset teknisistä yksityiskohdista vastaisivat jatkossakin kansainvälisiä sopimuksia ja suosituksia sekä Euroopan yhteisön säännöksiä. Nämä säännökset, määräykset ja suositukset ovat osittain hyvin laajoja. Esimerkiksi ADR-sopimuksessa on yli kymmenen sivua asia-

kirjoja koskevia määräyksiä, joissa osittain aine ja –luokkakohtaisesti tai muutoin yksityiskohtaisesti kerrotaan, mitä kuljetusasiakirjoihin merkitään ja miten merkinnät ilmaistaan.

11 d §. Turvatoimet ja –velvoitteet. Lakiin ehdotetaan otettavaksi oma pykälä terrorismin vastaisista toimista ja velvoitteista. Pykälän 1–4 momentti koskisivat vain tie- ja rautatiekuljetuksia. Säännökset perustuisivat ADR- ja RID-direktiiveihin sekä niitä vastaaviin kansainvälisiin sopimuksiin. Pykälän 5 momentti koskisi ilmakuljetuksia ja kappaletavaran aluskuljetuksia. Lisäksi 6 momentissa olisivat valtuussäännökset asetusten ja määräysten antamiseen.

Pykälän 1 momentin mukaan kuljetukseen osallistuvien osapuolten, kuten pakkaajan, lähettäjän, kuormaajan ja kuljetuksen suorittajan olisi tehtävä toiminnassaan sovellettava turvasuunnitelma. Osapuolia koskeva luettelo ei olisi tyhjentävä, joten velvoite koskisi myös esimerkiksi säiliön täyttäjää. Tarkoituksena on, että koko maakuljetusketju varmistettaisiin vaarallisten aineiden varkauksien ja muiden näihin aineisiin liittyvien tahallisten väärinkäytösten varalta. Turvasuunnitelma olisi laadittava, jos aine voisi tahallisesti väärinkäytettynä aiheuttaa suurta vaaraa ihmisille, ympäristölle tai omaisuudelle. Tällaiset aineet ja ainemäärät on tarkoitus määrittellä yksityiskohtaisesti ADR- ja RID-direktiivien sekä niitä vastaavien kansainvälisten sopimusten mukaisesti liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella. Turvasuunnitelman tulisi sisältää toimenpiteet ja menettelyt, joita noudattaen pyrittäisiin estämään vaarallisten aineiden väärinkäyttö esimerkiksi terrorismin yhteydessä. Toimenpiteet ja menettelyt on suhteutettava suunnitelmassa todettaviin riskeihin. Turvasuunnitelman yksityiskohtaisesta sisällöstä säädettäisiin 6 momenttiin ehdotetun valtuuden nojalla valtioneuvoston asetuksella.

Turvasuunnitelma olisi pyydettyä annettava kuljetuksia valvovalle viranomaiselle. Tällöin valvova viranomainen voisi tarkastaa, että asianmukainen suunnitelma on laadittu ja sitä myös sovelletaan. Tässä pykälässä tarkoitettua turvasuunnitelmaa ei näin tarvitsisi ennakolta hyväksyttävä viranomaisella. Aluksia ja satamarakenteita koskevassa EY:n

turvatoimiasetuksessa tarkoitettu turvasuunnitelman tulee sen sijaan olla viranomaisen hyväksymä.

Kuljetusväline olisi 2 momentin mukaan turvattava varkauksien ja muiden tahallisten väärinkäytösten estämiseksi, kun kuljetuksessa on kyse on aineesta, joka tahallisesti väärinkäytettynä saattaa aiheuttaa suurta vaaraa ihmisille ympäristölle tai omaisuudelle.

Ehdotetun 3 momentin mukaan vähäistä suurempia määriä vaarallista ainetta saisi jättää kuljetettavaksi vain asianmukaisesti tunnistetulle kuljetuksen suorittajalle. Vähäistä suuremmalla määrällä tarkoitettaisiin niin sanotun vapaarajan ylittävää määrää vaarallisia aineita. Käsite on alalla tunnettu, mutta tarkoituksena on, että tie- ja rautatiekuljetuksia koskeviin kuljetusmuotoihin valtioneuvoston asetuksiin otettaisiin keskeiset säännökset siitä, mitä vähäistä suuremmilla määrillä tarkoitettaisiin. Liikenne- ja viestintäministeriön asetukseen otettaisiin lisäksi aine- ja luokkakohtaiset taulukot vapaarajan ylittävistä määristä sellaisina kuin ne esiintyvät direktiiveissä ja kansainvälisissä sopimuksissa. Kuljetuksen suorittajan tunnistamiseksi lähettäjän olisi vähintäänkin varmistettava, että kuljetuksen suorittava yritys on tosiasiallisesti olemassa ja että tavaraa luovutettaessa varmistetaan, että kyseessä on sama yritys, jonka kanssa kuljetussopimus on tehty.

Pykälän 4 momentin mukaan vaarallisen aineen tilapäiseen säilytykseen käytettävän ratapihan, terminaalin tai muun vastaavan alueen tulee olla turvattu, jos kyse on vähäistä suuremmasta määrästä vaarallista ainetta. Muulla vastaavalla paikalla tarkoitetaan esimerkiksi erilaisia ajoneuvovarikkoja. Turvaamisvelvoite ei sen sijaan koske esimerkiksi parkkipaikkaa. Pykälän 1 momentissa tarkoitettussa turvasuunnitelmassa on kuitenkin otettava huomioon kuljetuksiin liittyvät pysähdykset ja pysähdyspaikat sekä niihin liittyvät turvariskit samoin kuin toimenpiteet, joita noudattaen varmistetaan kuljetuksen turvallisuus.

Pykälän 5 momenttiin otettaisiin säännös, jonka mukaan vaarallisen aineen ilmakuljetukseen tai kappaletavaran aluskuljetukseen liittyvien eri osapuolten olisi ryhdyttävä asianmukaisin turvatoimin ehkäisemään aineen varkaudet ja muu tahallinen väärinkäyt-

tö. Alusten, satama-alueiden ja lentopaikkojen turvatoimista säädetään kuitenkin erikseen, mistä otettaisiin momenttiin viittaus. Alusten ja satamarakenteiden turvatoimista säädetään EY:n turvatoimiasetuksessa, jonka täytäntöönpanoon liittyy eräiden alusten ja niitä palvelevien satamarakenteiden turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta annettu laki. Alusten ja satamarakenteiden turvatoimista on myös olemassa kansainvälisten sopimus, joka on osa SOLAS-yleissopimusta. Lentopaikkojen turvatoimista säädetään turvatarkastuksista lentoliikenteessä annetussa laissa (305/1994) sekä yhteisistä siviili-ilmailun turvaamista koskevista säännöistä annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 2320/2002 ja sen nojalla annetussa komission täytäntöönpanoasetuksessa. Momenttiin ehdotettu yleisvelvoite olisi riittävä, koska kappaletavaran aluskuljetuksia koskevassa IMDG-säännöstössä olevat terrorismin vastaisiin toimiin liittyvät normit ovat suosituksia. Sitovaa on kuitenkin viittaus edellä tarkoitettuun SOLAS-yleissopimuksen muutokseen, jossa määrätään alusten ja satamarakenteiden turvatoimista. Myös ICAO-TI:n turvatoimien sisältöä koskevat normit ovat luonteeltaan suosituksia, vaikka kansainvälisen siviili-ilmailun yleissopimuksen 18. liitteen mukaan kuljetukseen liittyvien eri osapuolten tulee noudattaa turvatoimia, joiden tarkoituksena on ehkäistä vaarallisten aineiden varkaudet ja muu väärinkäyttö.

Valtioneuvoston asetuksella annettaisiin 6 momentin mukaan tarkemmat säännökset turvasuunnitelmasta ja muusta vaarallisen aineen kuljetuksen ja tilapäisen säilytyksen turvaamisesta. Ainekohtaiset ja muutoin yksityiskohtaiset säännökset aineista, joiden kuljetukseen osallistuvien on laadittava turvasuunnitelma, ja joiden kuljetukseen käytettävä kuljetusväline on turvattava, annettaisiin kuitenkin liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella. Lisäksi 5 momentissa tarkoitettujen turvatoimien ja -velvoitteiden teknisistä yksityiskohdista voitaisiin kappaletavaran aluskuljetusten osalta antaa tarkempia määräyksiä Merenkululaitoksen päätöksellä ja ilmakuljetusten osalta Ilmailulaitoksen päätöksellä. Säännökset ja määräykset on tarkoitus saattaa vastaamaan Euroopan yhteisön

säännöksiä ja kansainvälisiä sopimuksia.

12 §. Kuljetus ja tilapäinen säilytys kuljetusketjussa. Lakiin otettaisiin uusi pykälä ratapihalla, satama-alueella, lentopaikalla ja muussa terminaalissa tapahtuvasta vaarallisten aineiden kuljetukseen liittyvistä asioista. Nykyisin 12 §:ssä säädettävistä henkilöstön pätevyyteen liittyvistä asioista säädettäisiin 11, 11 a ja 11 b §:ssä. Nykyisin 13 §:n 4 momentissa on valtuus säätää satama-alueella ja lentopaikalla siirron yhteydessä tapahtuvasta tilapäisestä säilytyksestä, turvallisuus selvityksestä ja eräistä muista asioista valtioneuvoston asetuksella.

Pykälän 1 momenttiin otettaisiin ratapihan, satama-alueen, lentopaikan ja muun terminaalien suunnittelua sekä toimintaa koskeva yleinen velvoite ottaa huomioon vaarallisten aineiden kuljetuksen ja tilapäisen säilytyksen aiheuttamat vaarat. Momentissa mainituilla alueilla kuljetettavien tai tilapäisesti säilytettävien vaarallisten aineiden määrien ja aineille tarkoitettujen alueiden tulisi olla sellaiset, ettei aineista aiheudu erityistä vaaraa. Kuljetus ja tilapäinen säilytys määritellään 3 §:n 1 momentissa. Ehdotettu säännös koskisi myös vaarallisten aineiden kuljetusta näiden alueiden sisällä.

Ehdotetun 2 momentin mukaan satamanpitäjällä ja lastinkäsittelypalveluja satamassa suorittavalla tulisi olla turvallisuus selvitys, jos sataman kautta kuljetetaan tai siellä tilapäisesti säilytetään vaarallisia aineita merkittäviä määriä. Merenkululaitos hyväksyisi satamien turvallisuus selvitykset, joiden perusteella se voisi rajoittaa satama-alueella tilapäisesti säilytettävien vaarallisten aineiden määriä. Merenkululaitos voisi asettaa myös muita turvallisuuden kannalta tarpeellisia rajoituksia. Momentissa mainitut merkittävät määrät arvioitaisiin kuljetusmuoto kohtaisesti. Ehdotetun siirtymäsäännöksen mukaan tässä momentissa tarkoitettu turvallisuus selvitys olisi toimitettava hyväksyttäväksi ensimmäisen kerran vuoden 2006 loppuun mennessä. Aikaa, jonka kuluessa Merenkululaitoksen tulisi käsitellä ja hyväksyä sille toimitetut turvallisuus selvitykset, ei säädettäisi laissa, mutta sen tulee toiminnassaan soveltaa hallintolakia.

Rautatieyrityksellä tulisi 3 momentin mukaan olla turvallisuus selvitys ratapihalle,

jonka kautta kulkee merkittäviä määriä vaarallisia aineita. Velvollisuudesta laatia turvallisuusselvitys ratapihalle säädetään nykyisin valtioneuvoston asetuksella 13 §:n 4 momentissa olevan valtuuden nojalla. Ratapihan turvallisuusselvityksen hyväksyisi Ratahallintokeskus, joka nykyisinkin hyväksyy ratapihojen turvallisuusselvitykset.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin turvallisuusselvityksen keskeisimmästä sisällöstä. Säännös koskisi sekä sataman että ratapihan turvallisuusselvitystä. Pelastusviranomaisten, alueellisen ympäristökeskuksen ja valvontaviranomaisten tulisi pyydettäessä saada pelastussuunnitelma haltuunsa.

Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin 5 momentin mukaan turvallisuusselvityksestä lakia tarkemmin. Lisäksi valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin vaarallisista aineista ja niiden tilapäisestä säilytyksestä, onnettomuuksien torjunnasta sekä kuljetuksesta ratapihalla, satama-alueella, lentopaikalla ja muussa terminaalissa. Momentissa tarkoitettu muu käsittely sisältäisi esimerkiksi vaarallisten aineiden kuljetuksiin liittyvän erottelun ja yhteenkuorauksen, joilla estettäisiin aineiden mahdollinen reagointi keskenään. Liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä mainittujen asioiden käytännön toteutuksesta ja teknisistä yksityiskohdista. Satamien osalta tarkemmat määräykset käytännön toteutuksesta antaisi tarvittaessa kuitenkin Merenkululaitos ja lentopaikkojen osalta Ilmailulaitos. Nämä yksityiskohtaiset säännökset ja määräykset voisivat olla ainekohtaisia ja koskea esimerkiksi aineiden ja konttien sijoittelua alueella sekä muuta käytännön toimintaa.

13 §. Muut velvollisuudet. Ehdotetussa pykälässä olisi valtuus säätää valtioneuvoston asetuksella kuljetusmuodoittain tarkemmin kuljetukseen liittyvien osapuolten velvollisuuksista. Pykälä vastaa osittain nykyistä 11 §:ää. Nykyisin 13 §:ssä säädetään vaarallisten aineiden kuljetukseen liittyvistä yleisistä vaatimuksista. Ehdotuksen mukaan vaarallisten aineiden kuljetukseen liittyvistä yleisistä velvollisuuksista säädettäisiin 7 §:ssä, nykyisin 2 momentissa olevasta rajoitusoikeudesta säädettäisiin 14 b §:ssä, 3 momentissa oleva yleinen valtuussäännös olisi tarpeeton, 4

momentissa olevasta satamia ja lentopaikkoja koskevasta asiasta säädettäisiin muiden säännösten lisäksi erityisesti 12 §:ssä sekä 5 momentissa säädetyistä asiasta säädettäisiin 13 a §:ssä.

Pykälään ehdotetun valtuuden nojalla säädettävät velvollisuudet koskisivat esimerkiksi pakkaamista, kuljetusyksikön merkitsemistä, kuormaamista, kuljetusta koskevien rajoitusten tiedottamista sekä turvallisuus- ja muiden ohjeiden antamista. Kyse olisi lähinnä 7 ja 8 §:ssä, 9 §:n 1 momentissa ja 10 §:ssä tarkoitettujen velvollisuuksien tämentämisestä. Säännökset on tarkoitus saattaa vastaaman vaarallisten aineiden kuljetusta koskevia Euroopan yhteisön säännöksiä sekä kansainvälisiä sopimuksia ja suosituksia.

13 a §. Pakkauksen ja säiliön vaatimustenmukaisuus. Pykälässä säädetään vaarallisten aineiden kuljetukseen käytettävien pakkausten ja säiliöiden keskeisimmistä vaatimuksista.

Pykälään ehdotetun lisäyksen mukaan säännös koskisi myös tilapäiseen säilytykseen käytettävää pakkausta ja säiliötä. Merenkululaitokselle ja Ilmailulaitokselle annettavaa valtuussäännöstä täydennettäisiin sitten, että kyse olisi pakkauksen ja säiliön teknisistä vaatimuksista.

13 c §. Tarkastuslaitokset ja niiden tehtävät. Pykälän 4 momentti kumottaisiin tarpeettomana, koska ehdotettuun 6 a §:ään otettaisiin valtuussäännös, jonka mukaan ulkomaisen tarkastuslaitoksen suorittama vaatimustenmukaisuuden arviointi voitaisiin valtioneuvoston asetuksella säätää hyväksyttäväksi Suomessa.

13 f §. Tarkastuslaitostehtävien suorittaminen. Pykälän 1 momentissa säädetään hyvän hallinnon säännösten soveltamisesta suoritettaessa tarkastuslaitostehtäviä. Momentissa olevat säädösviittaukset muutettaisiin viittauksiksi uuteen hallintolakiin (434/2003) ja kielilakiin (423/2003). Hallintolain soveltamista koskeva poikkeus on edelleen tarpeen, koska ADR- ja RID-direktiiveissä ja niitä vastaavissa kansainvälisissä sopimuksissa ei kaikilta tarkastuslaitoksilta edellytetä puoleettomuutta. Tällaisten tarkastuslaitosten tehtävät on kuitenkin rajattu suppeiksi. Momentin lopussa oleva asetuksen antamista koskeva valtuus on tarpeeton, joten sitä ei enää

otettaisi lakiin.

4 luku. **Kuljetuskiellot ja -rajoitukset**

Luvun otsikko muutettaisiin vastaamaan paremmin luvun sisältöä.

14 §. Yleinen kuljetuskielto. Pykälään otettaisiin uusi *2 momentti*, joka perustuu ADR- ja RID-direktiiveihin sekä niitä vastaaviin kansainvälisiin sopimuksiin. Jos kuljetuksen aikana havaitaan puutteellisuus, joka voi aiheuttaa vaaraa, kuljetus olisi mahdollisuuksien mukaan keskeytettävä ja puutteellisuus korjattava ennen kuljetuksen jatkamista. Valtioneuvosto voisi antaa tarkempia säännöksiä kuljetuksen keskeyttämisestä ja jatkamisesta. Valtioneuvoston asetuksella on tarkoitus säätää, että valvontaviranomainen voi antaa luvan keskeytetyn kuljetuksen jatkamiselle jäljellä olevan matkan osalle.

14 a §. Yleiset kuljetusrajoitukset. Lakiin otettaisiin uusi pykälä, jossa säädettäisiin kuljetusrajoituksista, jollaisia voisivat olla kielto kuljettaa tiettyjä vaarallisimpia aineita ja kuljetuksia rajoittavat muut tekijät kuten velvollisuus hankkia kuljetukselle hyväksyntä tai poikkeuslupa.

Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin kuljetuskiellosta, joka perustuu kuljetusmuotokohtaisiin kansainvälisiin sopimuksiin ja niitä vastaaviin direktiiveihin. Kuljetusmuodosta riippuen vaarallisimpien aineiden kuljetus on kielletty, jos ne kuljetettavaksi tarjottuna saattaisivat räjähtää, reagoida vaarallisesti, synnyttää liekin, tuottaa vaarallisessa määrin lämpöä tai kehittää vaaraa aiheuttavasti myrkyllisiä, syövyttäviä taikka palavia kaasuja tai höyryjä tavanomaisissa kuljetusolosuhteissa. Ilmakuljetuksessa kuljetuskiellot ja rajoitukset olisivat tiukimmat. Esimerkiksi rautatiekuljetuksessa tiettyjen lämpötilavalvonnan edellyttävien orgaanisten peroksien kuljetus on RID-määräysten ja niitä vastaavan direktiivin mukaan kielletty, mutta näiden aineiden kuljetus tiellä on ADR-sopimuksen ja sitä vastaavan direktiivin mukaan sallittu.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin eräille aineille edellytetystä kuljetuksen ennakkohyväksynnästä ja poikkeusluvasta. Kuljetusmuotokohtaisissa kansainvälisissä sopimuksissa eräissä tapauksissa kuten esimerkiksi radioaktiivisten aineiden osalta edellytetään,

että kuljetukselle on haettava monenkeskinen kuljetuksen hyväksyntä ja ilmoitettava kuljetuksesta toimivaltaisille viranomaisille. Eryteisesti ilmakuljetuksissa voi toimivaltainen viranomainen myöntää kuljetusta koskevia poikkeuksia aineluettelossa erityisesti osoitetuille aineille, joiden kuljetus ilman poikkeusta olisi kielletty. Poikkeuslupamenettelyin varmistetaan näiden aineiden kuljetusturvallisuus.

Pykälän *3 momenttiin* otettaisiin valtuus säätää liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella ainekohtaisista kuljetusrajoituksista sekä muista pykälässä tarkoitettuja kuljetusrajoituksia koskevista teknisistä yksityiskohtaisista tie- ja rautatiekuljetuksissa. Vastaavasti kappalevaran aluskuljetusten osalta näistä määrättäisiin Merenkululaitoksen päätöksellä ja ilmakuljetusten osalta Ilmailulaitoksen päätöksellä. Nämä säännökset ja määräykset perustuisivat kansainvälisiin kuljetusmuotokohtaisiin sopimuksiin ja suosituksiin sekä Euroopan yhteisön lainsäädäntöön.

14 b §. Alueelliset kuljetusrajoitukset. Lakiin otettaisiin uusi pykälä, jonka *1 momentissa* olisi lähes sellaisenaan nykyisin 13 §:n *2 momentissa* oleva säännös niin sanotuista reittirajoituksista. Lisäksi momentissa edellytettäisiin, että kunnan esityksen tulisi olla perusteltu sekä säädettäisiin kunnalle velvoite tiedottaa hyväksytystä rajoituksesta, koska rajoitus voidaan hyväksyä vain kunnan esityksestä. Nykyisin tällainen tiedotusvelvoite on otettu erikseen hyväksytyä kuljetusrajoitusta koskevaan päätökseen.

Pykälän *2 momentin* mukaan vaarallisten aineiden tie- ja rautatiekuljetuksia olisi mahdollista rajoittaa tunneleissa. Liikenne- ja viestintäministeriö päättäisi rajoituksesta tien-, kadun- tai radanpitäjän esityksestä. Tienpitäjä on käytännössä yleensä Tiehallinto, kadunpitäjä asianomainen kunta ja radanpitäjä Ratahallintokeskus. Rajoituksen tulisi perustua vaarojen arviointiin, jossa huomioitaisiin muun ohessa käytetty tunneliteknikka, tunnelin kautta kuljetettavat vaaralliset aineet ja niiden määrät sekä mahdolliset käytössä olevat vaihtoehtoiset kuljetusreitit. Vaarojen arviointi voitaisiin tehdä esimerkiksi kansainvälisesti kehitetyn tunnelien riskiarviomallin mukaisesti. Arvioinnin suorittajan tulisi olla rajoituksen hakijasta riippu-

maton. Tunnelia koskevat rajoitukset on tarkoitus osoittaa erityisin liikennemerkein.

Ehdotetun 3 momentin mukaan liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella säädettäisiin rajoitusten käytännön toteutuksesta, kuten rajoitettavien aineiden ryhmistä ja määristä sekä vaarojen arvioinnista. Annettavat säännökset perustuisivat ADR- ja RID-direktiiveihin sekä niitä vastaaviin kansainvälisiin sopimuksiin. ADR-sopimuksen ja -direktiivin mukaan kuljetusten rajoittaminen tunneleissa on jo nykyisin mahdollista. Myös RID-määräyksiin ja -direktiiviin on hyväksytty tällainen mahdollisuus. Sen käyttöönotto voi alkaa 1 päivänä tammikuuta 2005. ADR-sopimukseen ja RID-määräyksiin valmistellaan parasta aikaa rajoitusten käytännön toteuttamiseen liittyviä säännöksiä ja määräyksiä, minkä vuoksi 2 momentti tulisi ehdotuksen mukaan tieliikenteen osalta voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2007 ja rautatiekuljetusten osalta 1 päivänä heinäkuuta 2009.

16 §. Tarkastus-, tiedonsaanti- ja tutkimusoikeus. Koska laki koskisi myös 3 §:ssä määriteltä tilapäistä säilytystä, tarkastus voitaisiin jatkossa ulottaa myös vaarallisten aineiden tilapäisiin säilytyspaikkoihin. Samalla 1 momenttiin otettaisiin lisäys, jonka mukaan tarkastuksia ei saisi suorittaa kotirauhan piiriin kuuluvassa paikassa. Kuljetusvälineen tarkastus voitaisiin kuitenkin ulottaa myös asumiseen tarkoitettuihin tiloihin, jos se on tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi välttämätöntä. Käytännössä esimerkiksi nestekaasupulloja voidaan kuljettaa asuntovaunuissa. Näin ollen liikenteessä olevien asuntovaunujen tarkastus tulee ihmisten turvallisuuden vuoksi olla mahdollista.

Pykälän 2 momenttia täydennettäisiin lisäämällä siihen maininnat sataman-, lentoportaan- ja terminaalipitäjästä sekä lastinkäsittelypalveluja satamassa suorittavista. Myös näiden olisi annettava tarvittavat tiedot valvontaviranomaiselle.

Uuteen 5 momenttiin otettaisiin valtuussäännös, jonka mukaan 1 momentissa tarkoitettujen tarkastusten suorittamisesta, tarkastustodistuksesta, tarkastuspaikoista ja tarkastuksia koskevien tietojen raportoinnista säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Nykyisin näistä asioista säädetään tieliikenteen osalta vaarallisten aineiden tiekul-

jetusten valvomiseksi suoritettavista tarkastuksista annetussa liikenneministeriön päätöksessä. Koska tieliikennettä koskevia tarkastuksia suorittavat poliisi, tullilaitos ja rajavartiolaitos, on perusteltua, että edellä tarkoitetuista asioista säädetään valtioneuvoston asetuksella. Velvoite tarkastusten suorittamiseen perustuu yhtenäisestä menettelystä vaarallisten aineiden tiekuljetusten tarkastuksista annettuun neuvoston direktiiviin (95/50/EY). Tarkastusten suorittamisessa käytettävät valtuudet perustuvat nyt muutettavaksi esitettyyn lakiin ja erityisesti sen 15 ja 16 §:ään. Ehdotetun valtuuden nojalla annettavat säännökset on tarkoitus saattaa vastamaan mainitussa liikenneministeriön päätöksessä olevia säännöksiä, joten ehdotetun 5 momentin ottaminen lakiin ei muuttaisi tarkastusten nykykäytäntöä.

22 §. Täytäntöönpano. Pykälään lisättäisiin viittaus 9 §:n 3 momentissa tarkoitettuun ilmakuljetusluvan peruuttamisesta. Jos Ilmailulaitos peruuttaisi ilmakuljetusluvan määräajaksi tai kokonaan, se voisi samalla päättää, että päätöstä olisi noudatettava muutoksenhausta huolimatta.

23 a §. Poikkeukset. Pykälään otettaisiin säännökset, joiden mukaan turvatekniikan keskus, säteilyturvakeskus, Merenkulkulaitos, Ilmailulaitos sekä liikenne- ja viestintäministeriö voisivat myöntää poikkeuksia vaarallisten aineiden kuljetusta koskevista lakia alemmanasteisista säännöksistä ja määräyksistä. Nykyisin vastaavanlaisia säännöksiä poikkeusten myöntämiseen on useissa valtioneuvoston sekä liikenne- ja viestintäministeriön asetuksissa. Ehdotetut säännökset vastaavat jo nykyisin noudatettua käytäntöä. Poikkeusten myöntäminen perustuu kansainvälisiin sopimuksiin ja suosituksiin. Poikkeusten myöntämiselle asetettaisiin nykyiseen tapaan tiukat edellytykset.

Toimialansa mukaisesti turvatekniikan keskus voisi 1 momentin mukaan myöntää poikkeuksia muiden pakkausten ja säiliöiden kuin radioaktiivisten aineiden kuljetukseen tarkoitettujen pakkausten ja säiliöiden osalta. Lain 3 §:n 2 momenttiin ehdotetun säännöksen nojalla poikkeukset voisivat koskea myös kontteja ja muita vastaavia laitteita.

Säteilyturvakeskus myöntäisi 2 momentin mukaan poikkeukset radioaktiivisten aineiden

den kuljetusta koskevista säännöksistä ja määräyksistä.

Liikenne- ja viestintäministeriön oikeus myöntää poikkeuksia olisi *3 momentin* mukaan yleinen ja koskisi turvatekniikan keskuksen ja säteilyturvakeskuksen toimivallan ulkopuolelle jääviä asioita. Vastaava toimivalta olisi kappaletavaran aluskuljetusten osalta kuitenkin Merenkululaitoksella ja ilmakuljetusten osalta Ilmailulaitoksella.

Pykälän *4 momentissa* säädettäisiin poikkeusten myöntämistä koskevista edellytyksistä. Poikkeus voitaisiin myöntää vain, jos poikkeamiseen on erityinen pakottava tarve taikka jos säännösten tai määräysten noudattaminen aiheuttaa huomattavaa haittaa. Poikkeuksen myöntäminen edellyttäisi, että vaadittava turvallisuus voidaan saavuttaa muulla tavoin.

24 §. Valtuutussäännös. Pykälän *1 momentista* poistettaisiin kuljetusmuotokohtaisia asetuksia koskeva valtuus tarpeettomana.

Pykälän *2 momentista* poistettaisiin useita valtuuksia tarpeettomina tai sen vuoksi, että valtuus säännösten ja määräysten antamiseen siirrettäisiin kyseistä asiaa koskevan säännöksen yhteyteen.

Pykälän *3 momenttiin* jäisi liikenne- ja viestintäministeriölle valtuus säätää vaarallisten aineiden kuljetuksesta maastossa. Muilta osin valtuudet siirrettäisiin kyseistä asiaa koskevan pykälän yhteyteen. Vaarallisten aineiden kuljetusten valvonnasta säädettäisiin 16 §:n 5 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Lakiin ehdotetun 12 §:n valtuussäännöksen nojalla on tarkoitus antaa uusi valtioneuvoston asetus vaarallisten aineiden kuljetus ja tilapäinen säilytys satama-alueella. Eri kuljetusmuotoja koskeviin asetuksiin tehtäisiin lisäksi eräitä muutoksia. Siten esimerkiksi 11 d §:n 1 momentissa tarkoitettua turvasuunnitelman sisällöstä ja turva-asioihin liittyvästä koulutuksesta säädettäisiin tie- ja rautatiekuljetusten osalta valtioneuvoston asetuksella. Irtotavarakuljetuksiin tarkoitettua kontilta ja muulta vastaavalta laitteelta edellytettävä hyväksyntä on tarkoitus antaa tarkastuslaitok-

sen hyväksyttäväksi. Eräitä säännöksiä olisi kuljetusmuotokohtaisista valtioneuvoston asetuksista kumottava, koska jatkossa niissä säädettävistä asioista säädettäisiin laissa. Siten esimerkiksi 23 a §:ää vastaavat säännökset olisi valtioneuvoston asetuksista kumottava. Myös Merenkululaitoksen ja Ilmailulaitoksen määräyksiä olisi jossain määrin muutettava.

3. Voimaantulo

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan kevättalvella 2005. Sopiva voimaantuloaika voisi olla maaliskuu- tai huhtikuun alku. Turvatoimia ja -velvoitteita koskeva 11 d § tulisi kuitenkin voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2005. Lisäksi vaarallisten aineiden kuljetusten rajoittamista tunnelissa koskeva 14 b §:n 2 momentti tulisi tiekuljetusten osalta voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2007 ja rautatiekuljetusten osalta 1 päivänä heinäkuuta 2009.

Ehdotus turvatoimia ja -velvoitteita koskevan 11 d §:n voimaantulosta perustuu siihen, että ADR- ja RID-direktiivien ja niitä vastaavien sopimusten muutokset tulevat voimaan vuoden 2005 alusta puolen vuoden siirtymäajoin. ADR- ja RID-direktiiveihin sekä niitä vastaaviin sopimuksiin valmistellaan vaarallisten aineiden kuljetusten rajoittamista tunnelissa koskevia yksityiskohtaisia säännöksiä ja määräyksiä. Näin ollen on perusteltua siirtää 14 b §:n 2 momentin voimaantuloaikoja esitetyllä tavalla.

Lakiehdotuksen 12 §:n 2 momentissa tarkoitettua satamaa koskevat turvallisuusselvitykset olisi toimitettava hyväksyttäväksi ensimmäisen kerran ennen 1 päivää tammikuuta 2007. Kyseessä olisi satamanpitäjää ja läntinkäsittelypalveluja satamassa suorittavaa koskeva uusi velvoite, minkä vuoksi turvallisuusselvitysten laatimiselle varattaisiin riittävästi aikaa. Merenkululaitoksen olisi hyväksyttävä turvallisuusselvitykset, joita arvioiden mukaan olisi laadittava kahdeksaan satamaan. Toivottavaa on, että kaikki turvallisuusselvitykset saataisiin hyväksytyiksi vuoden 2007 loppuun mennessä. Turvallisuusselvitysten käsittelyssä Merenkululaitoksen toimintaa sääntelee hallintolaki.

4. Suhde perustuslakiin ja säätämishjärjestys

Eräillä ehdotetun lain säännöksillä on merkitystä tarkasteltaessa lakiehdotusta perustuslain kannalta. Lakiehdotus sisältää useita muutoksia norminantovaltuuksia koskeviin säännöksiin, vaarallisten aineiden kuljettajata edellytettävää ajolupaa ja ilmakuljetuslupaa koskeviin säännöksiin sekä viranomaisen tarkastus-, tiedonsaanti- ja tutkimusoikeutta koskeviin säännöksiin.

Norminantovaltuudet

Perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan tavallisen presidentin, valtioneuvoston ja ministeriön voidaan lailla valtuuttaa antamaan asetuksia. Lailla on kuitenkin säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muutoin kuuluvat lain alaan. Perustuslain 80 §:n 2 momentin mukaan myös muu viranomainen voidaan lailla valtuuttaa antamaan oikeussääntöjä, jos siihen on sääntelyn kohteeseen liittyviä erityisiä syitä eikä sääntelyn asiallinen merkitys edellytä, että asiasta säädetään lailla tai asetuksella. Käsiteltäessä VAK-lain muutoksia vuonna 2000 perustuslakivaliokunta antoi lausunnon (PeVL 43/2000 vp) lailla säätämisen vaatimuksesta, asetuksenantovaltuuksien täsmällisyydestä ja tarkkarajaisuudesta sekä viranomaisten norminantovaltuuksista. Perustuslakivaliokunnan lausunnon perusteella eduskunta muutti lakiehdotusta. Nyt käsiteltävänä olevaa lakiehdotusta valmisteltaessa on otettu huomioon perustuslakivaliokunnan tuolloin esittämät näkemykset.

Perustuslakivaliokunta on toistuvasti korostanut, että perustuslain 80 §:n säännökset rajoittavat suoraan valtuussäännösten tulkintaa samoin kuin valtuuksien nojalla annettavien säännösten ja määräysten sisältöä. Asetuksella tai viranomaisen määräyksellä ei siten voida antaa yleisiä oikeussääntöjä esimerkiksi yksilön oikeuksien tai velvollisuuksien perusteista eikä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Valtuuden säätämiseen laissa on perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä kohdis-

tettu vaatimuksia sääntelyn täsmällisyydestä ja tarkkarajaisuudesta (ks. esimerkiksi PeVL 16/2002 vp, PeVL 1/2004 vp ja PeVL 2/2004 vp).

Asetuksenantovaltuuksiin verrattuna muulle viranomaiselle annettuun oikeuteen oikeussääntöjen antamiseen kohdistuu yleistä tarkkarajaisuusvaatimusta pidemmälle menevä vaatimus valtuuden kattamien asioiden määrittelemisestä laissa. Muiden viranomaisten norminantovalta on asetuksenantovaltaan verrattuna perustuslain näkökulmasta poikkeuksellista (ks. esimerkiksi PeVM 10/1998 vp, s. 23/II). Perustuslakiuudistuksen yhteydessä mainittiin esimerkkinä viranomaisen norminantovallasta tekninen ja vähäisiä yksityiskohtia koskeva sääntely (HE 1/1998 vp, s. 133/II). Määräystenantovaltaa on käsitelty useissa perustuslakivaliokunnan lausunnoissa (ks. esimerkiksi PeVL 16/2002 vp ja PeVL 17/2004 vp).

Ehdotuksen mukaan valtioneuvostolle annettaisiin asetuksenantovaltuus 3 §:n 1 momentin 4 kohdassa ja 3 momentissa, 6 §:n 1 momentissa, 6 a §:ssä, 9 §:n 2 momentissa, 10 a §:n 3 momentissa, 11 §:n 2 momentissa, 11 a §:n 3 momentissa, 11 b §:n 3 ja 4 momentissa, 11 c §:n 2 ja 3 momentissa, 11 d §:n 6 momentissa, 12 §:n 5 momentissa, 13 §:ssä, 14 §:n 2 momentissa, 14 a §:n 2 momentissa, 16 §:n 5 momentissa ja 24 §:n 1 momentissa.

Liikenne- ja viestintäministeriölle annettaisiin asetuksenantovaltuus 10 a §:n 4 momentissa, 11 §:n 2 momentissa, 11 b §:n 4 momentissa, 11 c §:n 1 ja 4 momentissa, 11 d §:n 6 momentissa, 12 §:n 5 momentissa, 13 a §:n 1 momentissa, 14 a §:n 3 momentissa, 14 b §:n 3 momentissa sekä 24 §:n 2 ja 3 momentissa.

Merenkululaitokselle ja Ilmailulaitokselle annettaisiin valtuus määräysten antamiseen 10 a §:n 4 momentissa, 11 c §:n 1 ja 4 momentissa, 11 d §:n 6 momentissa, 12 §:n 5 momentissa, 13 a §:n 1 momentissa, 14 a §:n 3 momentissa ja 24 §:n 2 momentissa. Lisäksi Merenkululaitokselle annettaisiin valtuuksia 11 §:n 2 momentissa sekä Ilmailulaitokselle 9 §:n 2 momentissa ja 11 a §:n 3 momentissa.

Lähes kaikki ehdotetuista valtuuksista ovat jo voimassa olevassa VAK-laissa joko sellai-

sinaan tai jossain määrin muutettuina. Laakiehdotuksen mukaan valtuussäännökset otettaisiin entistä laajemmin sen pykälän yhteyteen, jossa asiasta muutenkin säädetään. Näin 24 §:ssä olevia valtuuksia supistettaisiin. Samalla säädöstasoa eräiltä osin nostettaisiin. Kokonaan uusia valtuuksia annettaisiin 11 d §:n 6 momentissa ja 14 §:n 2 momentissa. Ehdotetussa uudessa 6 a §:ssä olevat valtuudet ovat nykyisin osittain 13 c §:n 4 momentissa ja 24 §:n 2 momentissa, 11 a §:n 3 momenttiin ehdotetut valtuudet ovat nykyisin osittain 12 §:n 3 momentissa, 11 b §:n 3 ja 4 momenttiin ehdotetut valtuudet ovat nykyisin yleisesti ilmaistuina 12 §:n 1 momentissa, 11 c §:ään ehdotetut valtuudet ovat nykyisin osittain 8 §:n 2 ja 3 momentissa, 11 §:ssä, 13 §:n 3 momentissa sekä 24 §:n 2 momentissa, 12 §:n 5 momentissa olevat valtuudet ovat nykyisin osittain 13 §:n 4 momentissa ja 24 §:n 4 momentissa, 14 a §:ään ehdotetut valtuudet ovat nykyisin osittain 24 §:n 2 momentissa, 14 b §:n 3 momentissa ehdotettu valtuus on nykyisin osittain 24 §:n 3 momentissa sekä lisäksi 16 §:n uuteen 5 momenttiin ehdotettu valtuus on nykyisin annettu liikenne- ja viestintäministeriölle 24 §:n 3 momentissa.

Kuten edellä olevista perusteluista käy ilmi vaarallisten aineiden kuljetusta koskevat säännökset ja määräykset perustuvat kansainvälisiin sopimuksiin ja suosituksiin sekä Euroopan yhteisön lainsäädäntöön. Kutakin kuljetusmuotoa koskevat säännökset, määräykset ja suositukset käsittävät yli 1000 sivua ja ovat laajassa määrin teknisiä, hyvin yksityiskohtaisia ja osittain taulukon muodossa esitettyjä. Harkintavallan käyttö sekä määräysten että asetusten antamiseen olisi hyvin vähäistä. Lisäksi erityisesti Merenkululaitoksen ja Ilmailulaitoksen norminantovalta kohdistuisi suppeisiin erityisryhmiin, jotka yleensä jo muutoinkin soveltavat kansainvälisessä liikenteessä sovellettavia määräyksiä.

Ehdotetuissa valtuussäännöksissä Merenkululaitoksen ja Ilmailulaitoksen määräystenantovalta on rajattu ainekohtaisuuteen tai muutoin yksityiskohtaisuuteen (11 c § 1 mom. ja 14 a § 3 mom.), käytännön toteutukseen tai teknisiin yksityiskohtiin (9 § 2 mom., 11 § 2 mom., 11 a § 3 mom., 11 c § 4 mom., 12 § 5 mom. ja 24 § 2 mom.) tai tek-

nisiin vaatimuksiin (13 a § 1 mom.). Lisäksi laitoksille ehdotetut valtuudet on 10 a §:n 4 momentissa sidottu Euroopan yhteisön lainsäädäntöön, Suomea sitovaan kansainväliseen sopimukseen taikka kansainväliseen suositukseen tai standardiin. Annettavat määräykset olisivat laajassa määrin tekniluoontoisia. Merenkululaitoksella ja Ilmailulaitoksella on toimialallaan tällaisten määräysten antamiseen tarvittava erityisasiantuntemus. Useissa tapauksissa laitosten norminantovalta olisi lisäksi alisteista valtioneuvoston asetuksenantovalle.

Asioista, joista ehdotettujen valtuussäännösten nojalla on tarkoitus säätää asetuksella tai määrätä Merenkululaitoksen tai Ilmailulaitoksen päätöksellä, ei tarvitse säätää lailla. Ehdotetut valtuussäännökset ovat myös tarkkarajaisia ja muutoinkin täsmällisiä. Lisäksi Merenkululaitoksen ja Ilmailulaitoksen norminanto on olemassa perustuslain 80 §:n 2 momentissa tarkoitetut yleiset edellytykset. Näin ollen ehdotetut norminantovaltuudet eivät ole ristiriidassa perustuslain 80 §:n kanssa.

Elinkeinovapaus

Perustuslain 18 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Perustuslakivaliokunta on aiemmin käsitellyt elinkeinovapautteen liittyviä kysymyksiä muun muassa lausunnoissaan PeVL 4/2000 vp, PeVL 24/2000 vp, PeVL 40/2002 vp ja PeVL 67/2002 vp.

Perustuslakivaliokunta on lausunnoissaan pitänyt elinkeinovapautta perustuslain mukaisena pääsääntönä, mutta katsonut, että elinkeinotoiminnan luvanvaraistaminen on poikkeuksellisesti mahdollista. Luvanvaraisuudesta on säädettävä lailla, jonka on täytettävä perusoikeutta rajoittavalta lailta vaadittavat yleiset edellytykset.

VAK-lain 9 §:ssä olevia säännöksiä lento- toiminnan harjoittajalta edellyttävästä luvasta esitetään muutettaviksi. Lisäksi ilmailukuljetukseen liittyvältä koulutukselta edellytetään hyväksyntää tai ilmoitusta. Ehdotetut säännökset olisivat 9 §:n 2 ja 3 momentissa. Lisäksi 11 b §:ssä säädettäisiin vaarallisten a-

neiden kuljettajien ajoluvasta ja luvasta, joka oikeuttaa antamaan ajolupaa varten edellytettävää koulutusta. Nykyisin ajoluvasta säädetään 12 §:n 1 momentissa ja sen nojalla.

Vaarallisten aineiden kuljetuksessa on keskeisesti kysymys kuljetusten turvallisuudesta, joten toiminnan luvanvaraisuutta puolustavat perusoikeuksien turvaamiseen liittyvät syyt. Lentotoiminnan harjoittajalta edellyttävien lupamenettelyin varmistetaan, että luvanhaltijalla on koulutukseen perustuvan ammattitaitonsa ja ilmaliikenteessä toteutettavien meretelmien avulla kyky hoitaa vaarallisten aineiden ilmakuljetukset turvallisesti. Vaarallisten aineiden tiekuljetuksissa edellytettävä ajolupa on osoitus siitä, että henkilöllä on näissä kuljetuksissa tarvittava ammattitaito kuljetusten turvallisuuden varmistamiseksi. Näin ollen ehdotettujen säännösten on katsottava olevan sopusoinnussa perustuslain kanssa.

Viranomaisen tarkastus-, tiedonsaanti- ja tutkimusoikeus

Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. VAK-lain tarkastus-, tiedonsaanti- ja tutkimusoikeutta koskevaa 16 §:ää esitetään muutettavaksi. Yksityiselämän suojaamiseksi pykälän 1 momenttiin lisättäisiin säännös, jonka mukaan tarkastuksia ei saa suorittaa kotirauhan piiriin kuuluvassa paikassa. Kuljetusvälineen tarkastukset saisi kuitenkin ulottaa myös asumiseen käytettäviin tiloihin eli lähinnä asuntovaunuihin. Käytännössä asuntovaunuissa saatetaan kuljettaa esimerkiksi kaasupulloja tai räjähteitä. Poliisilla, tullilla ja rajavartiolaitoksella, jotka valvovat vaarallisten aineiden tiekuljetuksia, tulisi olla oikeus tarkistaa asuntovaunu liikenteessä. Vuotava kaasupullo tai väärin-

kuormattu räjähdettä voi olla vakava vaara ihmisten turvallisuudelle.

Perustuslakivaliokunta on lausunnoissaan (ks. PeVL 17/1998 vp, s. 4/II, PeVL 46/2001 vp, s. 3/II ja PeVL 40/2002 vp, s. 2/II) tarkastellut ajoneuvon kuulumista perustuslaisessa turvatuun kotirauhan piiriin. Valiokunta on katsonut ajoneuvossa mahdollisesti olevien pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävien tilojen kuuluvan perustuslaissa suojatun kotirauhan eräänlaiselle reuna-alueelle. Lausunnossa PeVL 40/2002 vp, s. 2/II on katsottu, että ajoneuvon tekninen tienvarsitarkastus voidaan ulottaa ajoneuvon sisätiloihin. Valiokunta kuitenkin tähdensi, että teknisiä tienvarsitarkastuksia ei tule ulottaa ajoneuvossa oleviin pysyväisluonteiseen asumiseen käytettäviin tiloihin, ellei se ole tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi välttämätöntä.

Koska vaarallisten aineiden kuljetusten valvonnassa on kyse ihmisten, ympäristön ja omaisuuden turvallisuuden varmistamiseen liittyvistä tarkastuksista, perusoikeusjärjestelmän kannalta on mahdollista antaa valvovalle viranomaiselle oikeus tarkastaa kuljetusväline silloinkin, kun kyseessä on asuntovaunu. Kuljetusväline voitaisiin ehdotuksen mukaan tarkastaa vain silloin, kun tarkastaminen on välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi. Ehdotettu rajoitus vastaisi perustuslakivaliokunnan lausunnossa PeVL 40/2002 vp esitettyä rajoitusta.

Edellä esitetyn perusteella esitys on sopusoinnussa perustuslain kanssa, minkä vuoksi lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan vaarallisten aineiden kuljetuksesta 2 päivänä elokuuta 1994 annetun (719/1994) 13 c §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 124/2001,

muutetaan 2 ja 3 §, 6 §:n 1 momentti, 8, 9, 10 a, 11—13 ja 13 a §, 13 f §:n 1 momentti, 4 luvun otsikko, 16 §:n 1 ja 2 momentti, 22 § sekä 24 §:n 1—3 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 2 ja 3 §, 6 §:n 1 momentti, 8, 9, 10 a, 11—13 ja 13 a §, 13 f §:n 1 momentti, 16 §:n 1 ja 2 momentti, 22 § sekä 24 §:n 1—3 momentti mainitussa laissa 124/2001, sekä

lisätään lakiin siitä mainitulla lailla 124/2001 kumotun 6 a ja 7 §:n tilalle uusi 6 a ja 7 §, lakiin uusi 11 a—11 d §, 14 §:ään uusi 2 momentti, lakiin uusi 14 a ja 14 b §, 16 §:ään, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa laissa, uusi 5 momentti ja lakiin uusi 23 a § seuraavasti:

2 §

Lain soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan vaarallisten aineiden kuljetukseen:

- 1) tiellä;
- 2) rautatiellä ja muussa raideliikenteessä;
- 3) ilma-aluksessa Suomen alueella ja suomalaisessa ilma-aluksessa Suomen alueen ulkopuolella;

4) suomalaisessa aluksessa Suomen vesialueilla ja Suomen vesialueiden ulkopuolella sekä ulkomaisessa aluksessa Suomen vesialueilla.

Tätä lakia sovelletaan vaarallisten aineiden kuljetukseen myös satama-alueella, lentopaikalla ja muussa terminaalissa. Näissä paikoissa tätä lakia sovelletaan myös vaarallisten aineiden tilapäiseen säilytykseen.

Tämä laki ei koske:

- 1) vaarallisten aineiden meri- ja sisävesikuljetusta irtolastina eikä neste- ja kaasusäiliöaluskuljetusta;
- 2) tehdas- ja varastoalueella tapahtuvaa vaarallisten aineiden varastointia, siirtoa tai muuta käsittelyä silloin, kun toimenpide ei kiinteästi liity tie-, rautatie-, alus- tai ilmakuljetukseen;

3) vaarallisten aineiden kuljetusta huvialuksella, jonka pituus on alle 45 metriä.

Kuljetuksen lisäksi tätä lakia sovelletaan 1 ja 2 momentissa tarkoitettuun vaarallisten aineiden kuljetukseen tarkoitettuihin pakkauksiin, säiliöihin ja ajoneuvoihin.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *vaarallisella aineella* ainetta, joka räjähdys-, palo-, tartunta- tai säteilyvaarallisuutensa, myrkyllisyytensä, syövyttävyytensä taikka muun sellaisen ominaisuutensa vuoksi saattaa aiheuttaa vahinkoa ihmisille, ympäristölle tai omaisuudelle; mitä tässä laissa säädetään vaarallisesta aineesta, sovelletaan myös vaarallisiin seoksiin, esineisiin, välineisiin, tavaroihin, tyhjiin pakkauksiin, muunto-organismeihin ja mikro-organismeihin;

2) *kuljetuksella* vaarallisen aineen ja vaarallista ainetta sisältävän kollin ja säiliön varsinaista kuljetusta, kuljetusvälineeseen kuormaamista, lastaamista, purkamista ja käsittelyä;

3) *tilapäisellä säilytyksellä* ajoneuvossa, rautatievaunussa, kontissa, kuljetussäiliössä ja terminaalissa tapahtuvaa tilapäistä säilytystä, joka liittyy kiinteästi kuljetustapahtumaan;

4) *tiekuljetuksella* tieliikennelaissa (267/1981) tarkoitetulla tiellä tapahtuvaa kuljetusta ja tilapäistä säilytystä sekä satama-, varasto- ja tehdasalueella, lentopaikalla tai muulla vastaavalla alueella tapahtuvaa kuljetusta silloin, kun se liittyy kiinteästi tieliikennelaissa tarkoitetulla tiellä tapahtuvaan kuljetukseen; tiekuljetukseksi katsotaan lisäksi maastoliikennelaissa (1710/1995) tarkoitetussa maastossa tapahtuva kuljetus siten kuin tällaisesta kuljetuksesta tarkemmin säädetään valtioneuvoston asetuksella;

5) *rautatiekuljetuksella* rataverkolla tapahtuvaa kuljetusta mukaan lukien ratapihoilla tapahtuva vaunujen käsittely ja tilapäinen säilytys sekä kollien käsittely terminaalissa samoin kuin satama-, varasto- ja tehdasalueiden tai vastaavien alueiden raideliikennettä silloin, kun se liittyy kiinteästi rautatiekuljetukseen;

6) *aluskuljetuksella* kuljetusta kappaletavaran aluksella pakkauksissa, kuljetussäiliöissä, konteissa tai muulla vastaavalla tavalla;

7) *ilmakuljetuksella* kuljetusta ilmaaluksella;

8) *ministeriöllä* liikenne- ja viestintäministeriötä;

9) *tarkastuslaitoksella* organisaatiota, jolla on oikeus suorittaa vaarallisten aineiden kuljetukseen tarkoitettujen pakkausten ja säiliöiden sekä niihin liittyvien lisälaitteiden vaatimustenmukaisuuden osoittamisen edellyttämää toimenpiteitä siten kuin niistä tässä laissa ja sen nojalla säädetään;

10) *kuljetettavalla painelaitteella* säiliötä ja pakkausta, jotka ovat kuljetettavista painelaitteista annetussa neuvoston direktiivissä 1999/36/EY tarkoitettuja kuljetettavia painelaitteita sekä niihin liittyviä venttiileitä ja muita lisälaitteita.

Mitä tässä laissa säädetään pakkauksista ja säiliöistä, koskee myös kontteja ja muita vastaavia laitteita samoin kuin pakkauksiin, säiliöihin, kontteihin ja muihin vastaaviin laitteisiin liittyviä venttiileitä ja muita lisälaitteita.

Tilapäisen säilytyksen määritelmästä voi-

daan antaa tarvittaessa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

6 §

Muut viranomaiset

Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista valvovat Merenkululaitos, Ilmailulaitos, tullilaitos, poliisiviranomaiset, Ratahallintokeskus, rajavartiolaitos, satamaviranomaiset, turvatekniikan keskus, Ajoneuvohallintokeskus, säteilyturvakeskus ja työsuojeluviranomaiset kukin toimialallaan siten kuin siitä säädetään tässä laissa ja tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Näiden viranomaisten vaarallisten aineiden kuljetukseen tai tilapäiseen säilytykseen liittyvistä muista, niiden toimialaan liittyvistä tehtävistä sekä kotimaisten ja ulkomaisten viranomaisten yhteistyöstä säädetään tässä laissa ja tarvittaessa valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää myös muille viranomaisille kuuluvista, niiden toimialaan liittyvistä tehtävistä, joiden tarkoituksena on varmistaa vaarallisten aineiden kuljetuksen turvallisuus.

6 a §

Ulkomaisen ja Ahvenanmaan maakunnan viranomaisten toimenpiteiden tunnustaminen

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää ulkomaisen tai Ahvenanmaan maakunnan viranomaisen taikka ulkomaisen tai Ahvenanmaan maakunnan viranomaisen valtuuttaman muun toimielimen suorittaman vaarallisten aineiden kuljetukseen tai tilapäiseen säilytykseen liittyvän toimenpiteen ja siitä annetun todistuksen, kuten vaarallisten aineiden kuljettamiseen oikeuttavan ajoluvan, turvallisuusneuvonantajan todistuksen, vaarallisen aineen luokituksen sekä pakkauksen tai säiliön hyväksymisen, tunnustamisesta Suomessa, jos toimenpiteen ja todistuksen tunnustaminen perustuu Euroopan yhteisön lainsäädäntöön tai Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen velvoitteeseen taikka jos toimenpiteen suorittamisessa ja todistuksen antamisessa on muutoin otettu huomioon Suo-

messa sovellettavia vastaavat turvallisuusvaatimukset.

3 luku

Velvollisuudet ja vaatimukset

7 §

Yleiset velvollisuudet

Vaarallisten aineiden kuljetuksessa ja siihen liittyvissä muissa toimenpiteissä, kuten pakkaamisessa ja tilapäisessä säilytyksessä, on noudatettava tarvittavaa huolellisuutta ja varovaisuutta ottamalla huomioon kuljetettavan aineen laji, määrä ja kuljetusmuoto.

Vaarallisten aineiden kuljetuksen ja tilapäisen säilytyksen turvallisuuteen vaikuttavien, kuten pakkaajan, lähettäjän, laivaajan, lastinantajan, kuormaanajan, kuljetuksen suorittajan, kuljettajan ja vastaanottajan, on omalta osaltaan huolehdittava siitä, että onnettomuuksien ehkäisemiseksi sekä niistä ihmisille, ympäristölle tai omaisuudelle aiheutuvien vahingollisten seurausten vähentämiseksi tarvittavat toimenpiteet tulevat tehdyiksi.

8 §

Lähettäjän yleiset velvollisuudet

Lähettäjä sekä aluskuljetuksissa laivaaja ja lastinantaja vastaavat siitä, että kuljetettavaksi jätetty vaarallinen aine on luokiteltu, pakattu ja pakkaus merkitty sekä jätetty kuljetettavaksi tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten mukaisesti.

Lähettäjä sekä aluskuljetuksissa laivaaja ja lastinantaja vastaavat siitä, että vaarallisen aineen nimi, luokitus ja muut vaadittavat tiedot tulevat oikein merkityiksi kuljetusasiakirjoihin ja että tarvittavat kuljetusasiakirjat toimitetaan ennen kuljetusta kuljetuksen suorittajalle.

9 §

Kuljetuksen suorittajan velvollisuudet

Kuljetuksen suorittajan on huolehdittava siitä, että vaarallisen aineen kuljetukseen

käytettävää ajoneuvoa, alusta ja ilma-alusta voidaan käyttää tähän tehtävään, että kuljetukseen rautatiekuljetuksessa käytettävä vauvu on liikennöitävässä kunnossa sekä että ajoneuvo tiekuljetuksessa on asianmukaisesti miehitetty.

Ilmakuljetusta suorittavalta vaaditaan lupa vaarallisten aineiden ilmakuljetukseen, jos Euroopan yhteisön säännöksissä, Suomea sitovassa kansainvälisessä sopimuksessa taikka kansainvälisessä standardissa tai suosituksessa edellytetään lupaa taikka jos lupa on muutoin perusteltu kuljetusturvallisuuden varmistamiseksi. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että hakija kykenee koulutuksensa, ohjeistuksensa ja käytössään olevien menetelmien avulla varmistamaan vaarallisten aineiden käsittelyn turvallisuuden kaikissa ilmakuljetuksen vaiheissa. Luvan myöntää Ilmailulaitos. Luvan vaatimisen yksityiskohdista säädetään tarvittaessa tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Luvan hakemisen ja myöntämisen teknisistä yksityiskohdista voidaan antaa tarkempia määräyksiä Ilmailulaitoksen päätöksellä.

Jos 2 momentissa tarkoitetun ilmakuljetusluvan haltija ei enää täytä luvan myöntämisen edellytyksiä tai vaarallisten aineiden ilmakuljetuksia ei ole hoidettu asianmukaisesti, lupaviranomainen voi antaa luvan haltijalle kirjallisen varoituksen. Jos epäkohtia ei varoituksesta huolimatta poisteta, lupaviranomainen voi peruuttaa luvan määräajaksi tai kokonaan. Lupa voidaan kuitenkin kiireellisessä tapauksessa peruuttaa määräajaksi ilman erillistä kirjallista varoitusta, jos lupaviranomaisella on perusteltua aihetta epäillä, että luvan haltija ei pysty suorittamaan ilmakuljetuksia turvallisesti. Lupa voidaan peruuttaa kokonaan vain, jos luvan myöntämisen edellytykset eivät olennaisilta osin täyty taikka jos vaarallisten aineiden kuljetuksissa on ilmennyt olennaisia puutteita tai laiminlyöntejä.

10 a §

Kuljetus matkatavarana

Vaarallista ainetta ei saa kuljettaa matkatavarana tai sen kuljettamista matkatavarana voidaan rajoittaa, jos kuljetuksesta aiheutuu

aineen 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuna ominaisuuden vuoksi ihmisille, ympäristölle tai omaisuudelle vaaraa, jota ei voi pakkaamista koskevin tai muin erityistoimenpitein torjua.

Kuljetettaessa vaarallista ainetta matkatavarana on otettava huomioon kuljetettavasta aineesta mahdollisesti aiheutuvat vaarat sekä noudatettava aineen kuljetuksessa ja muussa käsittelyssä erityistä huolellisuutta ja varovaisuutta. Matkatavarana kuljetettavan vaarallisen aineen on oltava asianmukaisesti pakattu, ja kuljetuksessa on muutoinkin noudatettava sitä koskevia säännöksiä ja määräyksiä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä vaarallisten aineiden matkatavarana kuljettamisen rajoittamisesta tai kieltämisestä.

Ainekohtaiset ja muut yksityiskohtaiset säännökset matkustajan ja miehistön jäsenen vaarallisten aineiden matkatavarana kuljettamisen rajoittamisesta tai kieltämisestä sekä näiden aineiden pakkaamisesta ja muista teknisistä yksityiskohdista annetaan tarvittaessa ministeriön asetuksella. Tarvittavat määräykset tässä momentissa tarkoitetuista asioista aluskuljetuksissa annetaan kuitenkin Merenkululaitoksen päätöksellä ja ilmakuljetuksissa Ilmailulaitoksen päätöksellä. Merenkululaitoksen ja Ilmailulaitoksen määräysten tulee perustua Euroopan yhteisön lainsäädäntöön, Suomea sitovaan kansainväliseen sopimukseen taikka kansainväliseen suosittuun tai standardiin.

11 §

Henkilöstön yleinen pätevyys

Jokaisella vaarallisten aineiden kuljetukseen tai tilapäiseen säilytykseen liittyviä tehtäviä, kuten pakkaamista, lähettämistä, läväämistä, lastaamista, kuormaamista, kuljetusta tai purkamista, suorittavalla henkilöllä tulee olla tarvittava koulutus tai muu pätevyys tehtävään.

Tarvittavasta koulutuksesta ja muusta pätevyydestä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Ministeriön asetuksella annetaan tarvittaessa tarkempia säännöksiä tie- ja rautatiekuljetukseen tarvittavan koulutuksen

ja muun pätevyyden käytännön toteutuksesta sekä muista teknisistä yksityiskohdista. Merenkululaitoksen päätöksellä voidaan antaa tarkempia määräyksiä aluskuljetukseen tarvittavan koulutuksen ja muun pätevyyden käytännön toteutuksesta ja muista teknisistä yksityiskohdista.

Vaarallisten aineiden kuljetukseen ja tilapäiseen säilytykseen liittyviä tehtäviä suorittavan työnantajan tulee varmistaa, että työntekijällä on 1 momentissa tarkoitettu koulutus tai muu pätevyys. Työnantajalla tulee myös olla tiedot tästä koulutuksesta ja muusta pätevyydestä. Koulutusta koskevat tiedot on pyydettyessä esitettävä kuljetuksia valvovalle viranomaiselle.

11 a §

Erityissäännökset henkilöstön pätevyydestä ilmakuljetukseen liittyvissä tehtävissä

Ilmakuljetuksen suorittajalle tai sen palveluksessa olevalle annettavan 11 §:n 1 momentissa tarkoitettuna koulutuksen tulee olla Ilmailulaitoksen hyväksymä. Hyväksyntä annetaan määräajaksi. Muiden mainitussa momentissa tarkoitettujen ilmakuljetukseen liittyviä tehtäviä suorittavien koulutuksesta on ilmoitettava määräajoin Ilmailulaitokselle. Ilmailulaitos voi asettaa ehtoja koulutuksen asianmukaisuuden varmistamiseksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua koulutusta varten tulee olla yksityiskohtainen koulutusohjelma. Koulutusta antavan opetushenkilöstön tulee olla riittävän ammattitaitoista. Ilmailulaitos valvoo koulutuksen antamista. Ilmailulaitos voi antaa koulutuksen antajalle kirjallisen varoituksen, jos koulutusta ei hoideta asianmukaisesti. Ilmailulaitos voi myös kieltää koulutuksen antamisen, jos kirjallisessa varoituksessa ilmoitettuja epäkohtia ei poisteta kohtuullisen ajan kuluessa.

Tarkemmat säännökset koulutuksen hyväksynnän hakemisesta, koulutuksesta ilmoittamisesta ja koulutusta koskevien muutosten ilmoittamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella. Ilmailulaitoksen päätöksellä voidaan antaa tarkempia määräyksiä koulutuksen käytännön toteutuksesta ja muista koulutukseen liittyvistä teknisistä yksityiskohdista.

11 b §

Ajolupa tiekuljetuksiin

Jos vaarallisten aineiden tiekuljetus kuljettavan aineen laji, määrä ja kuljetusväline huomioon ottaen edellyttää erityistä asiantuntemusta, ajoneuvon kuljettajalla tulee olla tie liikennelain 5 luvussa tarkoitetun ajo-oikeuden lisäksi vaarallisten aineiden kuljettamiseen oikeuttava ajolupa. Ajoluvan myöntämisen edellytyksenä on, että hakija on osallistunut ajoluvan saamiseksi tarvittavaan koulutukseen ja suorittanut hyväksyttävästi ajoluvan saamiseksi tarvittavan kokeen. Ajolupa myönnetään määräajaksi. Ajolupaa luovutettaessa henkilöllä tulee olla auton ajo-oikeus, ja hän ei saa olla ajokiellossa. Ajolupa on pidettävä mukana ajon aikana, ja se on vaadittaessa esitettävä poliisimiehelle tai muulle liikennettä valvovalle viranomaiselle.

Ajoluvan saamiseksi tarvittavaa koulutusta voi antaa vain Ajoneuvohallintokeskuksen hyväksymä yhteisö, jolla on koulutuksesta vastaava asiantunteva johtaja, yksityiskohtainen koulutusohjelma, toiminnan laajuuteen nähden riittävä ja ammattitaitoinen opetushenkilöstö, tarkoituksenmukaiset toimitilat sekä tarvittava opetusaineisto ja -välineistö. Ajoneuvohallintokeskus antaa koulutusluvan määräajaksi. Ajoneuvohallintokeskus voi antaa koulutusluvan haltijalle huomautuksen tai kirjallisen varoituksen, jos luvan haltija ei täytä koulutusluvan myöntämisen edellytyksiä tai koulutusta ei hoideta asianmukaisesti. Ajoneuvohallintokeskus voi peruuttaa koulutusluvan, jos huomautuksessa tai kirjallisessa varoituksessa todettuja epäkohtia ei poisteta kohtuullisen ajan kuluessa. Koulutuslupa voidaan peruuttaa kokonaan vain, jos epäkohdat ovat merkittäviä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää poikkeuksia ajoluvan vaatimisesta poliisi- ja pelastustehtävissä sekä muissa kuljetuksen ja tilapäisen säilytyksen valvontaan liittyvissä tehtävissä. Puolustusvoimien valvonnassa tapahtuvassa vaarallisten aineiden kuljetuksessa vaadittavasta ajoluvasta säädetään puolustusministeriön asetuksella.

Ajoluvan vaatimisesta, ajoluvan myöntämisen edellytyksistä, ajoluvan voimassaoloajasta, ajoluvan uudistamisesta, ajoluvan

saamiseksi tarvittavasta kokeesta ja ajoluvasta samoin kuin ajoluvan saamiseksi tarvittavasta koulutuksesta ja sen antajasta sekä koulutusluvasta ja sen voimassaoloajasta säädetään tarvittaessa tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Ministeriön asetuksella annetaan kuitenkin tarkemmat säännökset ajolupakoulutusohjelman ja ajoluvan saamiseksi tarvittavan kokeen sisällöstä.

11 c §

Kuljetukseen liittyvät asiakirjat, selvitykset ja ilmoitukset

Kuljetusvälineessä tulee olla keskeisimmät tiedot kuljetettavista vaarallisista aineista aineen asianmukaisen käsittelyn varmistamiseksi sekä onnettomuuden tai vaaran varalta. Ministeriön asetuksella voidaan tästä velvollisuudesta säätää ainekohtaisia ja muita yksityiskohtaisia poikkeuksia pienille määrille vaarallista ainetta, jonka kuljetus voi aiheuttaa vain vähäistä vaaraa ihmiselle, ympäristölle tai omaisuudelle. Aluskuljetuksissa tarvittavista yksityiskohtaisista poikkeuksista määrätään kuitenkin Merenkululaitoksen päätöksellä ja ilmakuljetuksissa tarvittavista yksityiskohtaisista poikkeuksista Ilmailulaitoksen päätöksellä.

Onnettomuudesta ja uhkaavasta vaarasta vaarallisten aineiden kuljetuksessa on tehtävä ilmoitus 6 §:ssä tarkoitetulle, valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettävälle viranomaiselle.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä kuljetukseen liittyvistä asiakirjoista sekä onnettomuudesta ja vaarasta tehtävistä ilmoituksista. Lisäksi valtioneuvoston asetuksella säädetään tarvittaessa:

- 1) 2 momentissa tarkoitettua ilmoitusvelvollisuutta koskevista poikkeuksista vähäisissä onnettomuuksissa ja vaaroissa;
- 2) radioaktiivisten aineiden kuljetukseen liittyvistä valmiussuunnitelmasta sekä säteilysuoja- ja laadunvarmistusohjelmasta;
- 3) muista kuin 2 momentissa tarkoitettuja onnettomuuksia ja vaaroja koskevista ilmoituksista ja selvityksistä.

Kuljetukseen liittyvien asiakirjojen ja muiden tässä pykälässä tarkoitettujen selvitysten ja ilmoitusten teknisistä yksityiskohdista ja

asiakirjojen säilyttämisestä säädetään tarvittaessa ministeriön asetuksella. Tarvittavat määräykset teknisistä yksityiskohdista aluskuljetuksissa annetaan kuitenkin Merenkululaitoksen päätöksellä ja ilmakuljetuksissa Ilmailulaitoksen päätöksellä.

11 d §

Turvatoimet ja -velvoitteet

Kuljettaessa tie- tai rautatiekuljetuksena vaarallista ainetta, joka tahallisesti väärinkäytettynä saattaa aiheuttaa suurta vaaraa ihmisille, ympäristölle tai omaisuudelle, kuljetukseen liittyvien osapuolten, kuten pakkaajan, lähettäjän, kuormaajan ja kuljetuksen suorittajan, on tehtävä ja pidettävä ajan tasalla toiminnassaan sovellettava turvasuunnitelma, jonka tulee sisältää toimenpiteet ja menettelyt vaarallisen aineen varkauksien ja muun tahallisen väärinkäytön estämiseksi. Turvasuunnitelma on pyydettäessä annettava kuljetuksia valvovalle viranomaiselle.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun kuljetukseen käytettävä kuljetusväline on varustettava asianmukaisilla laitteilla tai turvattava muin järjestelyin varkauksien ja muun tahallisen väärinkäytön estämiseksi.

Vähäistä suurempia määriä vaarallista ainetta saa jättää tie- tai rautatiekuljetuksena kuljetettavaksi vain asianmukaisesti tunnistetuille kuljetuksen suorittajalle.

Vaarallisen aineen tie- tai rautatiekuljetukseen liittyvän tilapäiseen säilytykseen käytettävän ratapihan, terminaalin tai muun vastavan alueen tulee olla mahdollisuuksien mukaan turvattu, jos säilytettävänä on vähäistä suurempi määrä vaarallista ainetta.

Vaarallisen aineen ilmakuljetukseen tai aluskuljetukseen liittyvien osapuolten on asianmukaisin turvatoimin ehkäistävä aineen varkaudet ja muu tahallinen väärinkäyttö. Alusten, satama-alueiden ja lentopaikkojen turvatoimista säädetään kuitenkin erikseen.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset turvasuunnitelmasta sekä muusta vaarallisen aineen kuljetuksen ja tilapäisen säilytyksen turvaamisesta. Ainekohtaiset ja muut yksityiskohtaiset säännökset aineista, joiden kuljetukseen osallistuvien on

laadittava turvasuunnitelma ja joiden kuljetukseen käytettävä kuljetusväline on turvattava, annetaan kuitenkin ministeriön asetuksella Edellä 5 momentissa tarkoitettujen turvatoimien ja -velvoitteiden teknisistä yksityiskohdista voidaan aluskuljetuksissa tarvittaessa antaa tarkempia määräyksiä Merenkululaitoksen päätöksellä ja ilmakuljetuksissa Ilmailulaitoksen päätöksellä.

12 §

Kuljetus ja tilapäinen säilytys kuljetusketjussa

Ratapihan, satama-alueen, lentopaikan ja muun terminaalin suunnittelussa ja toiminnassa tulee ottaa huomioon vaarallisten aineiden kuljetuksen ja tilapäisen säilytyksen aiheuttamat vaarat ihmisille, ympäristölle ja omaisuudelle. Ratapihalla, satama-alueella, lentopaikalla ja muussa terminaalissa saa kuljettaa ja tilapäisesti säilyttää vain sellaisia määriä vaarallisia aineita, ettei aineista aiheudu erityistä vaaraa. Näissä paikoissa myös vaarallisille aineille tarkoitettujen alueiden ja niiden varustelun tulee olla sellaiset, ettei aineista niitä kuljettaessa tai tilapäisesti säilytettäessä aiheudu erityistä vaaraa.

Satamanpitäjällä ja lastinkäsittelypalveluja satamassa suorittavalla tulee olla ajan tasalla oleva turvallisuusselvitys, jos sataman kautta kuljetetaan tai siellä tilapäisesti säilytetään merkittäviä määriä vaarallisia aineita. Sataman turvallisuusselvityksen hyväksyy Merenkululaitos. Se voi rajoittaa satamassa tilapäisesti säilytettävien vaarallisten aineiden määriä ja määrätä tilapäiselle säilytykselle muita turvallisuuden kannalta tarpeellisia rajoituksia.

Rautatieyrittäjällä tulee olla ajan tasalla oleva turvallisuusselvitys ratapihalle, jonka kautta kuljetetaan merkittäviä määriä vaarallisia aineita. Ratapihan turvallisuusselvityksen hyväksyy Ratahallintokeskus.

Turvallisuusselvityksen tulee sisältää toteutettavat toimenpiteet ja menettelyt, joiden avulla varmistetaan vaarallisten aineiden turvallinen kuljetus ja tilapäinen säilytys, sekä sisäinen pelastussuunnitelma. Sisäisen pelastussuunnitelman tulee sisältää suunnitelma onnettomuuksissa toteutettavista toimenpi-

teistä. Turvallisuusselvityksen tulee olla pelastusviranomaisten, alueellisen ympäristökeskuksen ja valvontaviranomaisten saatavissa.

Vaarallisista aineista ja niiden tilapäisestä säilytyksestä, onnettomuuksien torjunnasta ja kuljetuksesta ratapihalla, satama-alueella, lentopaikalla ja muussa terminaalissa sekä turvallisuusselvityksestä säädetään tarvittaessa tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Ministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä näiden asioiden käytännön toteutuksesta ja teknisistä yksityiskohdista, kuten kuljetusyksiköiden erottelusta ja ainekohtaisista menettelyistä. Tarkemmat määräykset käytännön toteutuksesta satamissa antaa tarvittaessa kuitenkin Merenkululaitos ja lentopaikoissa Ilmailulaitos.

13 §

Muut velvollisuudet

Pakkauksen tai säiliön valmistajan, pakkaajan, lähettäjän, laivaajan, lastinantajan, kuormaajan, kuljetuksen suorittajan, aluksen päällikön, kuljettajan, vastaanottajan, pakkauksen tai säiliön haltijan, matkan järjestäjän, sataman- tai lentopaikanpitäjän, lastinkäsittelypalveluja satamassa suorittavan sekä muiden vaarallisten aineiden kuljetukseen liittyvien muista kuin 9 §:n 2 ja 3 momentissa sekä 10 a, 11, 11 a—11 d, 12, 13 a, 13 b, 14 ja 14 a §:ssä tarkoitetuista velvollisuuksista, kuten kuljetuksesta, tilapäisestä säilytyksestä, pakkaamisesta, kuljetusyksikön merkitsemisestä, kuljetusta koskevien rajoitusten tiedottamisesta sekä turvallisuus- ja muiden kuljetusohjeiden antamisesta kuljetusmuodoittain, voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

13 a §

Pakkauksen ja säiliön vaatimustenmukaisuus

Vaarallisten aineiden kuljetukseen tai tilapäiseen säilytykseen käytettävä pakkaus ja säiliö on valmistettava ja tarkastettava ja sitä on käytettävä niin, että se ei vaaranna kenenkään terveyttä, turvallisuutta, omaisuutta tai ympäristöä. Pakkauksen ja säiliön on täytet-

tävä tässä laissa ja sen nojalla säädetyt ja määrätty vaatimukset. Näistä vaatimuksista säädetään tarkemmin ministeriön asetuksella. Aluskuljetusten osalta tarkemmat määräykset pakkauksen ja säiliön teknisistä vaatimuksista annetaan Merenkululaitoksen päätöksellä ja ilmakuljetusten osalta Ilmailulaitoksen päätöksellä.

13 f §

Tarkastuslaitostehtävien suorittaminen

Kun tarkastuslaitokset hoitavat 13 c §:n 1 ja 2 momentissa sekä 20 §:n 2 momentissa tarkoitettuja tehtäviä, niiden on noudatettava, mitä hallintolaissa (434/2003) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään. Tarkastuslaitosten kielellisestä palveluvelvoitteesta säädetään kielilaissa (423/2003). Jos tarkastuslaitoksen tehtäviä hoitaa 13 e §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu erillinen ja tunnistettava osa oikeushenkilöä, tarkastuslaitoksen palveluksessa olevaan henkilöön ei kuitenkaan sovelleta, mitä hallintolain 28 §:n 1 momentin 4 kohdassa säädetään.

4 luku

Kuljetuskiellot ja -rajoitukset

14 §

Yleinen kuljetuskielto

Jos kuljetuksen aikana todetaan 1 momentissa tarkoitettu puutteellisuus tai laiminlyönti ja puutteellisuus tai laiminlyönti voi vaarantaa toiminnan turvallisuuden, kuljetus on keskeytettävä mahdollisimman nopeasti. Kuljetusta keskeyttäessä on otettava huomioon keskeyttämisestä aiheutuvat vaarat, mahdollisuus sijoittaa kuljetettava lähetys ja muut yleisen turvallisuuden vaatimukset. Kuljetusta saa jatkaa vasta, kun kuljetus on saatettu asianmukaiseen kuntoon. Kuljetuksen keskeyttämisestä ja kuljetuksen jatkami-

sesta annetaan tarvittaessa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

14 a §

Yleiset kuljetusrajoitukset

Vaarallista ainetta ei saa kuljettaa, jos kuljetuksesta aiheutuisi aineen 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettun ominaisuuden vuoksi ihmisille, ympäristölle tai omaisuudelle vaaraa, jota ei voi pakkaamista tai kuormaamista koskevin taikka muin erityistoimenpitein torjua.

Radioaktiivisen ja muun vaarallisen aineen kuljetukseen on hankittava ennakolta kuljetuksen hyväksyntä tai poikkeuslupa, jos kuljetus aiheuttaa erityisen vakavaa vaaraa ihmiselle, ympäristölle tai omaisuudelle. Kuljetuksen hyväksyntää ja poikkeuslupaa koskevaan päätökseen voidaan liittää kuljetusta ja kuljetettavaa ainetta koskevia ehtoja, joiden tarkoituksena on varmistaa kuljetuksen turvallisuus. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin kuljetuksen hyväksynnästä ja poikkeusluvasta sekä niiden hakemisesta ja niitä koskevaan päätökseen liitettävistä ehdoista.

Ministeriön asetuksella säädetään tarvittaessa ainekohtaisesti tai muutoin yksityiskohtaisesti 1 momentissa tarkoitetuista aineista, joita ei saa kuljettaa, 2 momentissa tarkoitetuista aineista, joiden kuljetukseen edellytetään hyväksyntää tai poikkeuslupaa, sekä hyväksynnän ja poikkeuksen hakemiseen liittyvistä teknisistä yksityiskohdista samoin kuin muista 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen kuljetusrajoitusten teknisistä yksityiskohdista. Aluskuljetuksia koskevat ainekohtaiset tai muutoin yksityiskohtaiset määräykset annetaan kuitenkin Merenkulkulaitoksen päätöksellä ja ilmakuljetuksia koskevat Ilmailulaitoksen päätöksellä.

14 b §

Alueelliset kuljetusrajoitukset

Ministeriö voi kunnan perustellusta esityksestä rajoittaa vaarallisten aineiden kuljetusta tietyllä alueella, tiellä tai tien osalla, jos kuljetus siellä voi aiheuttaa huomattavaa vaaraa

ihmisille, ympäristölle tai omaisuudelle. Rajoitusta asetettaessa on huolehdittava siitä, ettei mahdollisuuksia kuljettaa vaarallisia aineita rajoiteta enempää kuin on tarpeen kuljetuksista aiheutuvan vaaran torjumiseksi. Kunnan on tiedotettava aluettaan koskevasta rajoituksesta.

Ministeriö voi tien-, kadun- tai radanpitäjän esityksestä rajoittaa vaarallisten aineiden tietä tai rautatiekuljetusta tietyssä tien-, kadun- tai radanpitäjän hallinnoimassa tunnelissa, jos kuljetus voi aiheuttaa huomattavaa vaaraa ihmisille, ympäristölle tai omaisuudelle. Rajoituksen tulee perustua hakijan toimittamaan, hakijasta riippumattoman toimielimen suorittamaan tunnelin vaarojen arviointiin, jossa otetaan huomioon ainakin sellaiset turvallisuuteen vaikuttavat tekijät kuin kuljetettavat aineet, tunnelin rakenteet ja varusteet. Lisäksi on otettava huomioon kuljetukseen käytettävissä olevat vaihtoehtoiset reitit. Ministeriö voi liittää rajoituksen ehtoja, joilla varmistetaan kuljetusten turvallisuus. Hakijan on tiedotettava hallinnoimaansa aluetta koskevasta rajoituksesta.

Ministeriön asetuksella säädetään tarvittaessa tarkemmin vaarojen arvioinnista, kuljetusrajoitusten alaisista aineryhmistä, rajoituksen toteuttamisesta ja muista 1 ja 2 momentissa tarkoitettuihin kuljetusrajoituksiin liittyvistä seikoista.

16 §

Tarkastus-, tiedonsaanti- ja tutkimusoikeus

Tässä laissa tarkoitetuilla valvontaviranomaisilla on oikeus toimialallaan tehdä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvomiseksi tarvittavia tarkastuksia sekä päästä valvonnan suorittamiseksi vaarallisten aineiden ja niiden kuljetukseen tarkoitettujen pakkausten ja säiliöiden valmistus-, varastointi-, myynti-, asennus-, korjaus-, tarkastus-, kuormaus- ja kuljetuspaikkoihin, tilapäisiin säilytyspaikkoihin ja vaarallista ainetta kuljettavaan kuljetusvälineeseen sekä ottaa tarvittavia näytteitä ja suorittaa tutkimuksia. Tarkastusta ei kuitenkaan saa suorittaa kotirauhan piiriin kuuluvassa paikassa, ja kuljetusvälineen tarkastusta ei saa ulottaa asumiseen käytettäviin

tiloihin, ellei se ole tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi välttämättömyyttä.

Tässä laissa tarkoitetuilla valvontaviranomaisilla on viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa tai muussa laissa säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvontaa varten tarpeelliset tiedot lähettäjältä, kuljetuksen suorittajalta, pakkauksen tai säiliön omistajalta, haltijalta, valmistajalta, asennus- tai korjaustoimintaa harjoittavalta, maahantuojalta, myyjältä, varastoijalta, sataman-, lentopaikan- tai terminaalipitäjältä, lastinkäsittelypalveluja satamassa suorittavalta sekä tarkastuslaitokselta ja muulta, jota tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten velvoitteet koskevat.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarvittaessa tarkemmin 1 momentissa tarkoitettujen tarkastusten suorittamisesta, tarkastustodistuksesta, tarkastuspaikoista ja tarkastuksia koskevien tietojen raportoinnista.

22 §

Täytäntöönpano

Edellä 9 §:n 3 momentin nojalla tehtävässä luvan peruuttamista koskevassa päätöksessä samoin kuin 13 g §:n 2 momentin sekä 15 ja 16 a §:n nojalla tehtävässä päätöksessä voidaan määrätä, että päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

23 a §

Poikkeukset

Turvatekniikan keskus voi muiden pakkausten ja säiliöiden kuin radioaktiivisten aineiden kuljetukseen tarkoitettujen pakkausten ja säiliöiden osalta myöntää hakemuksesta yksittäistapauksessa tarpeelliseksi katsomillaan ehdoilla luvan poiketa tämän lain nojalla annetuista säännöksistä ja määräyksistä.

Säteilyturvakeskus voi myöntää radioaktiivisten aineiden kuljetuksessa hakemuksesta yksittäistapauksessa tarpeelliseksi katsomil-

laan ehdoilla luvan poiketa tämän lain nojalla annetuista säännöksistä ja määräyksistä.

Ministeriö voi muissa kuin 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa tarvittaessa myöntää tarpeelliseksi katsomillaan ehdoilla luvan poiketa tämän lain nojalla annetuista säännöksistä ja määräyksistä. Aluskuljetuksissa luvan poiketa myöntää kuitenkin Merenkululaitos ja ilmakuljetuksissa Ilmailulaitos.

Edellä 1—3 momentissa tarkoitettuja poikkeuksia voidaan myöntää vain, jos poikkeamiseen on erityinen pakottava tarve taikka jos säännösten tai määräysten noudattaminen aiheuttaa huomattavaa haittaa. Poikkeuksen myöntäminen edellyttää lisäksi, että vaadittava turvallisuus voidaan saavuttaa muulla tavoin.

24 §

Valtuutussäännös

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Ministeriön asetuksella voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä vaarallisten aineiden kuljetuksen ja tilapäisen säilytyksen teknisistä yksityiskohdista, jotka liittyvät luokitukseen, merkintöihin, säiliöiden ja pakkausten hyväksymiseen sekä kuljetus-, lastaus- ja käsittelyturvallisuuteen. Aluskuljetuksissa tarvittavat tarkemmat määräykset mainituista asioista annetaan kuitenkin Merenkululaitoksen päätöksellä ja ilmakuljetuksissa Ilmailulaitoksen päätöksellä.

Ministeriön asetuksella voidaan lisäksi antaa tarkempia säännöksiä vaarallisten aineiden kuljetuksesta maastossa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Sen 11 d §:ää sovelletaan kuitenkin vasta 1 päivästä heinäkuuta 2005 sekä sen 14 b §:n 2 momenttia tiekuljetuksiin vasta 1 päivästä heinäkuuta 2007 ja rautatiekuljetuksiin 1 päivästä heinäkuuta 2009.

Tällä lailla kumotaan vaarallisten aineiden tiekuljetusten valvomiseksi suoritettavista tarkastuksista annettu liikenneministeriön

päätös (705/1996) siihen myöhemmin tehtyne muutoksineen. Muut tällä lailla muutettujen valtuussäännösten nojalla annetut säännökset ja määräykset jäävät voimaan, kunnes toisin säädetään tai määrätään.

Tämän lain 12 §:n 2 momentissa tarkoitettu turvallisuusselvitys tulee toimittaa hyväksyttäväksi ensimmäisen kerran ennen 1 päivää tammikuuta 2007.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaiset ajoluvat, luvat vaarallisten aineiden ilmakuljetukseen, hyväksynnät koulutuksen antamiseen, alueelliset kuljetusrajoitukset ja poikkeusluvat jäävät sellaisinaan voimaan.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 2004

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Liikenne- ja viestintäministeri *Leena Luhtanen*

Laki

vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan vaarallisten aineiden kuljetuksesta 2 päivänä elokuuta 1994 annetun (719/1994) 13 c §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 124/2001,

muutetaan 2 ja 3 §, 6 §:n 1 momentti, 8, 9, 10 a, 11—13 ja 13 a §, 13 f §:n 1 momentti, 4 luvun otsikko, 16 §:n 1 ja 2 momentti, 22 § sekä 24 §:n 1—3 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 2 ja 3 §, 6 §:n 1 momentti, 8, 9, 10 a, 11—13 ja 13 a §, 13 f §:n 1 momentti, 16 §:n 1 ja 2 momentti, 22 § sekä 24 §:n 1—3 momentti mainitussa laissa 124/2001, sekä

lisätään lakiin siitä mainitulla lailla 124/2001 kumotun 6 a ja 7 §:n tilalle uusi 6 a ja 7 §, lakiin uusi 11 a—11 d §, 14 §:ään uusi 2 momentti, lakiin uusi 14 a ja 14 b §, 16 §:ään, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa laissa, uusi 5 momentti ja lakiin uusi 23 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

2 §

Lain soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan vaarallisten aineiden kuljetukseen:

- 1) tiellä;
- 2) rautatiellä ja muussa raideliikenteessä;
- 3) ilma-aluksessa Suomen alueella ja suomalaisessa ilma-aluksessa Suomen alueen ulkopuolella;
- 4) suomalaisessa aluksessa Suomen vesialueilla ja Suomen vesialueiden ulkopuolella sekä ulkomaisessa aluksessa Suomen vesialueilla.

Tätä lakia sovelletaan *myös* vaarallisten aineiden kuljetukseen satama-alueella ja lento-paikalla siinä laajuudessa kuin siitä jäljempänä tässä laissa säädetään.

Tämä laki ei koske:

- 1) vaarallisten aineiden meri- ja sisävesikuljetusta irtolastina eikä neste- ja kaasusäiliöaluskuljetusta;
- 2) tehdas- ja varastoalueella tapahtuvaa vaarallisten aineiden varastointia, siirtoa tai muuta käsittelyä silloin, kun toimenpide ei kiinteästi liity tie-, rautatie-, alus- tai ilmakuljetukseen;

Ehdotus

2 §

Lain soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan vaarallisten aineiden kuljetukseen:

- 1) tiellä;
- 2) rautatiellä ja muussa raideliikenteessä;
- 3) ilma-aluksessa Suomen alueella ja suomalaisessa ilma-aluksessa Suomen alueen ulkopuolella;
- 4) suomalaisessa aluksessa Suomen vesialueilla ja Suomen vesialueiden ulkopuolella sekä ulkomaisessa aluksessa Suomen vesialueilla.

Tätä lakia sovelletaan vaarallisten aineiden kuljetukseen *myös* satama-alueella, lentopaikalla ja *muussa terminaalissa*. Näissä paikoissa tätä lakia sovelletaan *myös* vaarallisten aineiden tilapäiseen säilytykseen.

Tämä laki ei koske:

- 1) vaarallisten aineiden meri- ja sisävesikuljetusta irtolastina eikä neste- ja kaasusäiliöaluskuljetusta;
- 2) tehdas- ja varastoalueella tapahtuvaa vaarallisten aineiden varastointia, siirtoa tai muuta käsittelyä silloin, kun toimenpide ei kiinteästi liity tie-, rautatie-, alus- tai ilmakuljetukseen;

3) huvialuksilla tapahtuvia kuljetuksia.

Kuljetuksen lisäksi tätä lakia sovelletaan 1 ja 2 momentissa tarkoitettuun vaarallisten aineiden kuljetukseen tarkoitettuihin pakkauksiin, säiliöihin ja ajoneuvoihin.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *vaarallisella aineella* ainetta, joka räjähdys-, palo- tai säteilyvaarallisuutensa, myrkyllisyytensä, syövyttävyytensä taikka muun sellaisen ominaisuutensa vuoksi saattaa aiheuttaa vahinkoa ihmisille, ympäristölle tai omaisuudelle; mitä tässä laissa säädetään vaarallisesta aineesta, sovelletaan myös vaarallisiin seoksiin, esineisiin, välineisiin, tavaroihin, tyhjiin pakkauksiin, geneettisesti muunnettuihin organismeihin ja mikro-organismeihin;

2) *kuljetuksella* vaarallisen aineen ja vaarallista ainetta sisältävän kollin ja säiliön varsinaista kuljetusta, kuljetusvälineeseen kuormaamista, lastaamista, purkamista ja käsittelyä;

3) *tilapäisellä säilytyksellä* ajoneuvossa, rautatievaunussa, kontissa, kuljetussäiliössä ja terminaalissa tapahtuvaa tilapäistä säilytystä, joka liittyy kiinteästi kuljetustapah-tumaan;

4) *tiekuljetuksella* tieliikennelaissa (267/1981) tarkoitettulla tiellä tapahtuvaa kuljetusta ja tilapäistä säilytystä sekä satama-, varasto- ja tehdasalueella, lentopaikalla tai muulla vastaavalla alueella tapahtuvaa kuljetusta silloin, kun se liittyy kiinteästi tieliikennelaissa tarkoitettulla tiellä tapahtuvaan kuljetukseen; tiekuljetukseksi katsotaan lisäksi maastoliikennelaissa (1710/1995) tarkoitettussa maastossa tapahtuva kuljetus siten kuin tällaisesta kuljetuksesta tarkemmin säädetään valtioneuvoston asetuksella;

5) *rautatiekuljetuksella* rataverkolla tapahtuvaa kuljetusta mukaan lukien ratapihoilla tapahtuva vaunujen käsittely ja tilapäinen säilytys sekä kollien käsittely terminaalissa samoin kuin satama-, varasto- ja tehdasalueiden tai vastaavien alueiden rai-

3) vaarallisten aineiden kuljetusta huvialuksella, jonka pituus on alle 45 metriä.

Kuljetuksen lisäksi tätä lakia sovelletaan 1 ja 2 momentissa tarkoitettuun vaarallisten aineiden kuljetukseen tarkoitettuihin pakkauksiin, säiliöihin ja ajoneuvoihin.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *vaarallisella aineella* ainetta, joka räjähdys-, palo-, tartunta- tai säteilyvaarallisuutensa, myrkyllisyytensä, syövyttävyytensä taikka muun sellaisen ominaisuutensa vuoksi saattaa aiheuttaa vahinkoa ihmisille, ympäristölle tai omaisuudelle; mitä tässä laissa säädetään vaarallisesta aineesta, sovelletaan myös vaarallisiin seoksiin, esineisiin, välineisiin, tavaroihin, tyhjiin pakkauksiin, *muuntogeenisiin organismeihin* ja mikro-organismeihin;

2) *kuljetuksella* vaarallisen aineen ja vaarallista ainetta sisältävän kollin ja säiliön varsinaista kuljetusta, kuljetusvälineeseen kuormaamista, lastaamista, purkamista ja käsittelyä;

3) *tilapäisellä säilytyksellä* ajoneuvossa, rautatievaunussa, kontissa, kuljetussäiliössä ja terminaalissa tapahtuvaa tilapäistä säilytystä, joka liittyy kiinteästi kuljetustapah-tumaan;

4) *tiekuljetuksella* tieliikennelaissa (267/1981) tarkoitettulla tiellä tapahtuvaa kuljetusta ja tilapäistä säilytystä sekä satama-, varasto- ja tehdasalueella, lentopaikalla tai muulla vastaavalla alueella tapahtuvaa kuljetusta silloin, kun se liittyy kiinteästi tieliikennelaissa tarkoitettulla tiellä tapahtuvaan kuljetukseen; tiekuljetukseksi katsotaan lisäksi maastoliikennelaissa (1710/1995) tarkoitettussa maastossa tapahtuva kuljetus siten kuin tällaisesta kuljetuksesta tarkemmin säädetään valtioneuvoston asetuksella;

5) *rautatiekuljetuksella* rataverkolla tapahtuvaa kuljetusta mukaan lukien ratapihoilla tapahtuva vaunujen käsittely ja tilapäinen säilytys sekä kollien käsittely terminaalissa samoin kuin satama-, varasto- ja tehdasalueiden tai vastaavien alueiden rai-

Voimassa oleva laki

deliikennettä silloin, kun se liittyy kiinteästi rautatiekuljetukseen;

6) *aluskuljetuksella* kuljetusta kappaletavarana aluksella pakkauksissa, kuljetussäiliöissä, konteissa tai muulla vastaavalla tavalla;

7) *ilmakuljetuksella* kuljetusta ilmaaluksella;

8) *ministeriöllä* liikenne- ja viestintäministeriötä;

9) *tarkastuslaitoksella* organisaatiota, jolla on oikeus suorittaa vaarallisten aineiden kuljetukseen tarkoitettujen pakkausten ja säiliöiden sekä niihin liittyvien lisälaitteiden vaatimustenmukaisuuden osoittamisen edellyttämiä toimenpiteitä siten kuin niistä tässä laissa ja sen nojalla säädetään;

10) *kuljetettavalla painelaitteella* säiliötä ja pakkausta, jotka ovat kuljetettavista painelaitteista annetussa neuvoston direktiivissä 1999/36/EY tarkoitettuja kuljetettavia painelaitteita sekä niihin liittyviä venttiileitä ja muita lisälaitteita.

Mitä tässä laissa säädetään pakkauksista ja säiliöistä, koskee myös niihin liittyviä venttiileitä ja muita lisälaitteita.

Tilapäisen säilytyksen määritelmästä voidaan antaa tarvittaessa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

6 §

Muut viranomaiset

Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista valvovat merenkululaitos, Ilmailulaitos, tullilaitos, poliisiviranomaiset, Ratahallintokeskus, rajavartiolaitos, satamaviranomaiset, turvatekniikan keskus, Ajoneuvohallintokeskus ja säteilyturvakeskus kukin toimialallaan siten kuin siitä säädetään tässä laissa ja tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Näiden viranomaisten vaarallisten aineiden kuljetukseen liittyvistä muista, niiden toimialaan liittyvistä tehtävistä sekä kotimaisten ja ulkomaisten viranomaisten yhteistyöstä säädetään tässä laissa ja tarvittaessa valtioneuvoston asetuksella. Valtio-

Ehdotus

deliikennettä silloin, kun se liittyy kiinteästi rautatiekuljetukseen;

6) *aluskuljetuksella* kuljetusta kappaletavarana aluksella pakkauksissa, kuljetussäiliöissä, konteissa tai muulla vastaavalla tavalla;

7) *ilmakuljetuksella* kuljetusta ilmaaluksella;

8) *ministeriöllä* liikenne- ja viestintäministeriötä;

9) *tarkastuslaitoksella* organisaatiota, jolla on oikeus suorittaa vaarallisten aineiden kuljetukseen tarkoitettujen pakkausten ja säiliöiden sekä niihin liittyvien lisälaitteiden vaatimustenmukaisuuden osoittamisen edellyttämiä toimenpiteitä siten kuin niistä tässä laissa ja sen nojalla säädetään;

10) *kuljetettavalla painelaitteella* säiliötä ja pakkausta, jotka ovat kuljetettavista painelaitteista annetussa neuvoston direktiivissä 1999/36/EY tarkoitettuja kuljetettavia painelaitteita sekä niihin liittyviä venttiileitä ja muita lisälaitteita.

Mitä tässä laissa säädetään pakkauksista ja säiliöistä, koskee myös *kontteja ja muita vastaavia laitteita samoin kuin pakkauksiin, säiliöihin, kontteihin ja muihin vastaaviin laitteisiin* liittyviä venttiileitä ja muita lisälaitteita.

Tilapäisen säilytyksen määritelmästä voidaan antaa tarvittaessa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

6 §

Muut viranomaiset

Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista valvovat *Merenkululaitos, Ilmailulaitos, tullilaitos, poliisiviranomaiset, Ratahallintokeskus, rajavartiolaitos, satamaviranomaiset, turvatekniikan keskus, Ajoneuvohallintokeskus, säteilyturvakeskus ja työsuojeluviranomaiset* kukin toimialallaan siten kuin siitä säädetään tässä laissa ja tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Näiden viranomaisten vaarallisten aineiden kuljetukseen tai tilapäiseen säilytykseen liittyvistä muista, niiden toimialaan liittyvistä tehtävistä sekä kotimaisten ja ulkomaisten viranomaisten yhteistyöstä säädetään tässä laissa

neuvoston asetuksella voidaan säätää myös muille viranomaisille kuuluvista, niiden toimialaan liittyvistä tehtävistä, joiden tarkoituksena on varmistaa vaarallisten aineiden kuljetuksen turvallisuus.

ja tarvittaessa valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää myös muille viranomaisille kuuluvista, niiden toimialaan liittyvistä tehtävistä, joiden tarkoituksena on varmistaa vaarallisten aineiden kuljetuksen turvallisuus.

6 a §

Ulkomaisen ja Ahvenanmaan maakunnan viranomaisten toimenpiteiden tunnustaminen

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää ulkomaisen tai Ahvenanmaan maakunnan viranomaisen taikka ulkomaisen tai Ahvenanmaan maakunnan viranomaisen valtuuttaman muun toimielimen suorittaman vaarallisten aineiden kuljetukseen tai tilapäiseen säilytykseen liittyvän toimenpiteen ja siitä annetun todistuksen, kuten vaarallisten aineiden kuljettamiseen oikeuttavan ajoluvan, turvallisuusneuvonantajan todistuksen, vaarallisen aineen luokituksen sekä pakkauksen tai säiliön hyväksymisen, tunnustamisesta Suomessa, jos toimenpiteen ja todistuksen tunnustaminen perustuu Euroopan yhteisön lainsäädäntöön tai Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen velvoitukseen taikka jos toimenpiteen suorittamisessa ja todistuksen antamisessa on muutoin otettu huomioon Suomessa sovellettavia vastaavat turvallisuusvaatimukset.

3 luku

Velvollisuudet ja vaatimukset

3 luku

Velvollisuudet ja vaatimukset

7 §

Yleiset velvollisuudet

Vaarallisten aineiden kuljetuksessa ja siihen liittyvissä muissa toimenpiteissä, kuten pakkaamisessa ja tilapäisessä säilytyksessä, on noudatettava tarvittavaa huolellisuutta ja varovaisuutta ottamalla huomioon kuljettavan aineen laji, määrä ja kuljetusmuoto.

Vaarallisten aineiden kuljetuksen ja tila-

8 §

Lähtäjän yleiset velvollisuudet

Lähtjä sekä aluskuljetuksissa laivaaja ja lastinantaja vastaavat siitä, että kuljetettavaksi jätetty vaarallinen aine on luokiteltu, pakattu ja pakkaus merkitty sekä jätetty kuljetettavaksi tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten mukaisesti.

Lähtjä sekä aluskuljetuksissa laivaaja ja lastinantaja vastaavat siitä, että vaarallisen aineen nimi, luokitus sekä muut vaadittavat tiedot tulevat oikein merkityiksi kuljetusasiakirjoihin. Kuljetusasiakirjat on toimitettava kuljetuksen suorittajalle siten kuin siitä säädetään valtioneuvoston asetuksella ja tarvittaessa tarkemmin ministeriön asetuksella. Aluskuljetusten osalta tarvittavat tarkemmat määräykset kuljetusasiakirjojen toimittamisesta annetaan kuitenkin merenkulkulaitoksen päätöksellä ja ilmakuljetusten osalta Ilmailulaitoksen päätöksellä.

Kuljetusasiakirjoista ja niihin liittyvistä toimenpiteistä säädetään ministeriön asetuksella. Aluskuljetusten osalta tarvittavat tarkemmat määräykset mainituista asioista annetaan kuitenkin merenkulkulaitoksen päätöksellä ja ilmakuljetusten osalta Ilmailulaitoksen päätöksellä.

9 §

Kuljetuksen suorittajan velvollisuudet

Kuljetuksen suorittajan on huolehdittava siitä, että vaarallisen aineen kuljetukseen käytettävää ajoneuvoa, vaunua, alusta ja ilma-alusta voidaan käyttää tähän tehtävään ja että ajoneuvo tiekuljetuksessa on asian-

päisen säilytyksen turvallisuuteen vaikuttavien, kuten pakkaajan, lähtäjän, laivaajan, lastinantajan, kuormaajan, kuljetuksen suorittajan, kuljettajan ja vastaanottajan, on omalta osaltaan huolehdittava siitä, että onnettomuuksien ehkäisemiseksi sekä niistä ihmisille, ympäristölle tai omaisuudelle aiheutuvien vahingollisten seurausten vähentämiseksi tarvittavat toimenpiteet tulevat tehdyiksi.

8 §

Lähtäjän yleiset velvollisuudet

Lähtjä sekä aluskuljetuksissa laivaaja ja lastinantaja vastaavat siitä, että kuljetettavaksi jätetty vaarallinen aine on luokiteltu, pakattu ja pakkaus merkitty sekä jätetty kuljetettavaksi tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten mukaisesti.

Lähtjä sekä aluskuljetuksissa laivaaja ja lastinantaja vastaavat siitä, että vaarallisen aineen nimi, luokitus ja muut vaadittavat tiedot tulevat oikein merkityiksi kuljetusasiakirjoihin ja että tarvittavat kuljetusasiakirjat toimitetaan ennen kuljetusta kuljetuksen suorittajalle.

9 §

Kuljetuksen suorittajan velvollisuudet

Kuljetuksen suorittajan on huolehdittava siitä, että vaarallisen aineen kuljetukseen käytettävää ajoneuvoa, alusta ja ilma-alusta voidaan käyttää tähän tehtävään, että kuljetukseen rautatiekuljetuksessa käytettävä

mukaisesti miehitetty.

Kuljetuksen suorittajan on huolehdittava siitä, että kuljetustoimintaan osallistuva henkilöstö tuntee riittävän hyvin kuljetettavana olevien vaarallisten aineiden kuljettamista koskevat säännökset ja määräykset.

Lentotoiminnan harjoittajalta vaaditaan lupa vaarallisten aineiden ilmakuljetukseen, jos kansainväliset standardit tai suositukset edellyttävät luvan vaatimista taikka jos luvan vaatiminen on perusteltua kuljetusturvallisuuden varmistamiseksi. Luvan vaatimisen yksityiskohdista säädetään tarvittaessa valtioneuvoston asetuksella. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että hakija kykenee koulutuksensa, ohjeistuksensa ja käytössään olevien menetelmien avulla varmistamaan vaarallisten aineiden käsittelyn turvallisuuden kaikissa ilmakuljetuksen vaiheissa. Luvan myöntämisen edellytyksistä ja luvan myöntämisestä voidaan antaa tarkempia säännöksiä Ilmailulaitoksen päätöksellä. Luvan myöntää Ilmailulaitos.

10 a §

Matkustajan velvollisuudet

Matkustajan on ilmoitettava kuljettajalle tai kuljetuksen suorittajalle matkatavarana kuljetettavista vaarallisista aineista. Ilmoitusvelvollisuudesta voidaan säätää tarkem-

vaunu on liikennöitävässä kunnossa sekä että ajoneuvo tiekuljetuksessa on asianmukaisesti miehitetty.

Ilmakuljetusta suorittavalta vaaditaan lupa vaarallisten aineiden ilmakuljetukseen, jos Euroopan yhteisön säännöksissä, Suomea sitovassa kansainvälisessä sopimuksessa taikka kansainvälisessä standardissa tai suosituksessa edellytetään lupaa taikka jos lupa on muutoin perusteltu kuljetusturvallisuuden varmistamiseksi. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että hakija kykenee koulutuksensa, ohjeistuksensa ja käytössään olevien menetelmien avulla varmistamaan vaarallisten aineiden käsittelyn turvallisuuden kaikissa ilmakuljetuksen vaiheissa. Luvan myöntää Ilmailulaitos. Luvan vaatimisen yksityiskohdista säädetään tarvittaessa tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Luvan hakemisen ja myöntämisen teknisistä yksityiskohdista voidaan antaa tarkempia määräyksiä Ilmailulaitoksen päätöksellä.

Jos 2 momentissa tarkoitetun ilmakuljetusluvan haltija ei enää täyty luvan myöntämisen edellytyksiä tai vaarallisten aineiden ilmakuljetuksia ei ole hoidettu asianmukaisesti, lupaviranomainen voi antaa luvan haltijalle kirjallisen varoituksen. Jos epäkohtia ei varoituksesta huolimatta poisteta, lupaviranomainen voi peruuttaa luvan määrääjäksi tai kokonaan. Lupa voidaan kuitenkin kiireellisessä tapauksessa peruuttaa määrääjäksi ilman erillistä kirjallista varoitusta, jos lupaviranomaisella on perusteltua aihetta epäillä, että luvan haltija ei pysty suorittamaan ilmakuljetuksia turvallisesti. Lupa voidaan peruuttaa kokonaan vain, jos luvan myöntämisen edellytykset eivät olennaisilta osin täyty taikka jos vaarallisten aineiden kuljetuksissa on ilmennyt olennaisia puutteita tai laiminlyöntejä.

10 a §

Kuljetus matkatavarana

Vaarallista ainetta ei saa kuljettaa matkatavarana tai sen kuljettamista matkatavarana voidaan rajoittaa, jos kuljetuksesta aiheutuu aineen 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa

Voimassa oleva laki

min valtioneuvoston asetuksella.

Vaarallisten aineiden kuljettamista matkatavarana voidaan rajoittaa tai se voidaan kieltää, jos kuljetettavat aineet voivat aiheuttaa vaara- tai onnettomuustilanteen kuljetuksen aikana. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä vaarallisten aineiden matkatavarana kuljettamisen rajoittamisesta tai sen kieltämisestä sekä matkatavaroiden laadusta, määrästä ja pakkaamisesta.

Tarkemmat säännökset matkustajan ja miehistön jäsenten matkatavarana kuljettamista vaarallisista aineista annetaan tarvittaessa ministeriön asetuksella. Aluskuljetusten osalta tarvittavat tarkemmat määräykset mainituista asioista annetaan kuitenkin merenkululaitoksen päätöksellä ja ilmakuljetusten osalta Ilmailulaitoksen päätöksellä.

11 §

Muut velvollisuudet

Lähetäjän, laivaajan, lastinantajan, kuljetuksen suorittajan, kuormaajan, vastaanottajan, pakkaajan sekä muiden vaarallisten aineiden kuljetukseen liittyvien eri osapuolten muista kuin 8—10, 10 a, 10 b ja 13 b §:ssä säädettyistä velvollisuuksista, kuten onnettomuuksia ja vaaratilanteita koskevien ilmoitusten ja muiden kuljetusta koskevien

Ehdotus

tarkoitettun ominaisuuden vuoksi ihmisille, ympäristölle tai omaisuudelle vaaraa, jota ei voi pakkaamista koskevin tai muin erityistoimenpitein torjua.

Kuljetettaessa vaarallista ainetta matkatavarana on otettava huomioon kuljetettavasta aineesta mahdollisesti aiheutuvat vaarat sekä noudatettava aineen kuljetuksessa ja muussa käsittelyssä erityistä huolellisuutta ja varovaisuutta. Matkatavarana kuljetettavan vaarallisen aineen on oltava asianmukaisesti pakattu, ja kuljetuksessa on muutoinkin noudatettava sitä koskevia säännöksiä ja määräyksiä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä vaarallisten aineiden matkatavarana kuljettamisen rajoittamisesta tai kieltämisestä.

Ainekohtaiset ja muut yksityiskohtaiset säännökset matkustajan ja miehistön jäsenen vaarallisten aineiden matkatavarana kuljettamisen rajoittamisesta tai kieltämisestä sekä näiden aineiden pakkaamisesta ja muista teknisistä yksityiskohdista annetaan tarvittaessa ministeriön asetuksella. Tarvittavat määräykset tässä momentissa tarkoitetuista asioista aluskuljetuksissa annetaan kuitenkin Merenkululaitoksen päätöksellä ja ilmakuljetuksissa Ilmailulaitoksen päätöksellä. Merenkululaitoksen ja Ilmailulaitoksen määräysten tulee perustua Euroopan yhteisön lainsäädäntöön, Suomea sitovaan kansainväliseen sopimukseen taikka kansainväliseen suositukseen tai standardiin.

11 §

Henkilöstön yleinen pätevyys

Jokaisella vaarallisten aineiden kuljetukseen tai tilapäiseen säilytykseen liittyviä tehtäviä, kuten pakkaamista, lähettämistä, laivaamista, lastaamista, kuormaamista, kuljetusta tai purkamista, suorittavalla henkilöllä tulee olla tarvittava koulutus tai muu pätevyys tehtävään.

ilmoitusten tekemisestä, kuljetusyksikön merkitsemisestä, kuormaamisesta sekä turvallisuus- ja muiden kuljetusohjeiden antamisesta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Tarvittavasta koulutuksesta ja muusta pätevyydestä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Ministeriön asetuksella annetaan tarvittaessa tarkempia säännöksiä tie- ja rautatiekuljetukseen tarvittavan koulutuksen ja muun pätevyyden käytännön toteutuksesta sekä muista teknisistä yksityiskohdista. Merenkulkulaitoksen päätöksellä voidaan antaa tarkempia määräyksiä alus- kuljetukseen tarvittavan koulutuksen ja muun pätevyyden käytännön toteutuksesta ja muista teknisistä yksityiskohdista.

Vaarallisten aineiden kuljetukseen ja tilapäiseen säilytykseen liittyviä tehtäviä suorittavan työnantajan tulee varmistaa, että työntekijällä on 1 momentissa tarkoitettu koulutus tai muu pätevyys. Työnantajalla tulee myös olla tiedot tästä koulutuksesta ja muusta pätevyydestä. Koulutusta koskevat tiedot on pyydettäessä esitettävä kuljetuksia valvovalle viranomaiselle.

11 a §

Erityissäännökset henkilöstön pätevydestä ilmakuljetukseen liittyvissä tehtävissä

Ilmakuljetuksen suorittajalle tai sen palveluksessa olevalle annettavan 11 §:n 1 momentissa tarkoitettun koulutuksen tulee olla Ilmailulaitoksen hyväksymä. Hyväksyntä annetaan määräajaksi. Muiden mainituksa momentissa tarkoitettujen ilmakuljetukseen liittyviä tehtäviä suorittavien koulutuksesta on ilmoitettava määräajoin Ilmailulaitokselle. Ilmailulaitos voi asettaa ehtoja koulutuksen asianmukaisuuden varmistamiseksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua koulutusta varten tulee olla yksityiskohtainen koulutusohjelma. Koulutusta antavan opetushenkilöstön tulee olla riittävän ammattitaitoista. Ilmailulaitos valvoo koulutuksen antamista. Ilmailulaitos voi antaa koulutuksen antajalle kirjallisen varoituksen, jos koulutusta ei hoideta asianmukaisesti. Ilmailulaitos voi myös kieltää koulutuksen

Ehdotus

antamisen, jos kirjallisessa varoituksessa ilmoitettuja epäkohtia ei poisteta kohtuullisen ajan kuluessa.

Tarkemmat säännökset koulutuksen hyväksynnän hakemisesta, koulutuksesta ilmoittamisesta ja koulutusta koskevien muutosten ilmoittamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella. Ilmailulaitoksen päätöksellä voidaan antaa tarkempia määräyksiä koulutuksen käytännön toteutuksesta ja muista koulutukseen liittyvistä teknisistä yksityiskohdista.

11 b §

Ajolupa tiekuljetuksiin

Jos vaarallisten aineiden tiekuljetus kuljettavan aineen laji, määrä ja kuljetusväline huomioon ottaen edellyttää erityistä asiantuntemusta, ajoneuvon kuljettajalla tulee olla tieliikennelain 5 luvussa tarkoitetun ajo-oikeuden lisäksi vaarallisten aineiden kuljettamiseen oikeuttava ajolupa. Ajoluvan myöntämisen edellytyksenä on, että hakija on osallistunut ajoluvan saamiseksi tarvittavaan koulutukseen ja suorittanut hyväksyttävästi ajoluvan saamiseksi tarvittavan kokeen. Ajolupa myönnetään määräajaksi. Ajolupaa luovutettaessa henkilöllä tulee olla auton ajo-oikeus, ja hän ei saa olla ajokiellossa. Ajolupa on pidettävä mukana ajon aikana, ja se on vaadittaessa esitettävä poliisimiehelle tai muulle liikennettä valvovalle viranomaiselle.

Ajoluvan saamiseksi tarvittavaa koulutusta voi antaa vain Ajoneuvohallintokeskuksen hyväksymä yhteisö, jolla on koulutuksesta vastaava asiantunteva johtaja, yksityiskohtainen koulutusohjelma, toiminnan laajuuteen nähden riittävä ja ammattitaitoinen opetushenkilöstö, tarkoituksenmukaiset toimitilat sekä tarvittava opetusaineisto ja -välineistö. Ajoneuvohallintokeskus antaa koulutusluvan määräajaksi. Ajoneuvohallintokeskus voi antaa koulutusluvan haltijalle huomautuksen tai kirjallisen varoituksen, jos luvan haltija ei täytä koulutusluvan myöntämisen edellytyksiä tai koulutusta ei hoideta asianmukaisesti. Ajoneuvohallintokeskus voi peruuttaa koulutusluvan, jos huomautuksessa tai kirjallisessa

varoituksessa todettuja epäkohtia ei poisteta kohtuullisen ajan kuluessa. Koulutuslupa voidaan peruuttaa kokonaan vain, jos epäkohdat ovat merkittäviä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan sääntää poikkeuksia ajoluvan vaatimisesta poliisi- ja pelastustehtävissä sekä muissa kuljetuksen ja tilapäisen säilytyksen valvontaan liittyvissä tehtävissä. Puolustusvoimien valvonnassa tapahtuvassa vaarallisten aineiden kuljetuksessa vaadittavasta ajoluvasta säädetään puolustusministeriön asetuksella.

Ajoluvan vaatimisesta, ajoluvan myöntämisen edellytyksistä, ajoluvan voimassaolujaksosta, ajoluvan uudistamisesta, ajoluvan saamiseksi tarvittavasta kokeesta ja ajoluvasta samoin kuin ajoluvan saamiseksi tarvittavasta koulutuksesta ja sen antajasta sekä koulutusluvasta ja sen voimassaoloajasta säädetään tarvittaessa tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Ministeriön asetuksella annetaan kuitenkin tarkemmat säännökset ajolupakoulutusohjelman ja ajoluvan saamiseksi tarvittavan kokeen sisällöstä.

11 c §

Kuljetukseen liittyvät asiakirjat, selvitykset ja ilmoitukset

Kuljetusvälineessä tulee olla keskeisimmät tiedot kuljetettavista vaarallisista aineista aineen asianmukaisen käsittelyn varmistamiseksi sekä onnettomuuden tai vaaran varalta. Ministeriön asetuksella voidaan tästä velvollisuudesta säätää ainekohtaisia ja muita yksityiskohtaisia poikkeuksia pienille määrille vaarallista ainetta, jonka kuljetus voi aiheuttaa vain vähäistä vaaraa ihmiselle, ympäristölle tai omaisuudelle. Aluskuljetuksissa tarvittavista yksityiskohtaisista poikkeuksista määrätään kuitenkin Merenkululaitoksen päätöksellä ja ilmakuljetuksissa tarvittavista yksityiskohtaisista poikkeuksista Ilmailulaitoksen päätöksellä.

Onnettomuudesta ja uhkaavasta vaarasta vaarallisten aineiden kuljetuksessa on tehtävä ilmoitus 6 §:ssä tarkoitetulle, valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettävälle viranomaiselle.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä kuljetukseen liittyvistä asiakirjoista sekä onnettomuudesta ja vaarasta tehtävistä ilmoituksista. Lisäksi valtioneuvoston asetuksella säädetään tarvittaessa:

1) 2 momentissa tarkoitettua ilmoitusvelvollisuutta koskevista poikkeuksista vähäisissä onnettomuuksissa ja vaaroissa;

2) radioaktiivisten aineiden kuljetukseen liittyvistä valmiussuunnitelmasta sekä säteilysoja- ja laadunvarmistusohjelmasta;

3) muista kuin 2 momentissa tarkoitettuja onnettomuuksia ja vaaroja koskevista ilmoituksista ja selvityksistä.

Kuljetukseen liittyvien asiakirjojen ja muiden tässä pykälässä tarkoitettujen selvitysten ja ilmoitusten teknisistä yksityiskohdista ja asiakirjojen säilyttämisestä säädetään tarvittaessa ministeriön asetuksella. Tarvittavat määräykset teknisistä yksityiskohdista aluskuljetuksissa annetaan kuitenkin Merenkululaitoksen päätöksellä ja ilmakuljetuksissa Ilmailulaitoksen päätöksellä.

11 d §

Turvatoimet ja -velvoitteet

Kuljetettaessa tie- tai rautatiekuljetuksena vaarallista ainetta, joka tahallisesti väärinkäytettynä saattaa aiheuttaa suurta vaaraa ihmisille, ympäristölle tai omaisuudelle, kuljetukseen liittyvien osapuolten, kuten pakkaajan, lähettäjän, kuormaajan ja kuljetuksen suorittajan, on tehtävä ja pidettävä ajan tasalla toiminnassaan sovellettava turvasuunnitelma, jonka tulee sisältää toimenpiteet ja menettelyt vaarallisen aineen varkauksien ja muun tahallisen väärinkäytön estämiseksi. Turvasuunnitelma on pyydettyessä annettava kuljetuksia valvovalle viranomaiselle.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun kuljetukseen käytettävä kuljetusväline on varustettava asianmukaisilla laitteilla tai turvattava muin järjestelyin varkauksien ja muun tahallisen väärinkäytön estämiseksi.

Vähäistä suurempia määriä vaarallista ainetta saa jättää tie- tai rautatiekuljetuksena kuljetettavaksi vain asianmukaisesti

tunnistetulle kuljetuksen suorittajalle.

Vaarallisen aineen tie- tai rautatiekuljetukseen liittyvän tilapäiseen säilytykseen käytettävän ratapihan, terminaalin tai muun vastaavan alueen tulee olla mahdollisuuksien mukaan turvattu, jos säilytettävänä on vähäistä suurempi määrä vaarallista ainetta.

Vaarallisen aineen ilmakuljetukseen tai aluskuljetukseen liittyvien osapuolten on asianmukaisin turvatoimin ehkäistävä aineen varkaudet ja muu tahallinen väärinkäyttö. Alusten, satama-alueiden ja lentopaikkojen turvatoimista säädetään kuitenkin erikseen.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset turvasuunnitelmasta sekä muusta vaarallisen aineen kuljetuksen ja tilapäisen säilytyksen turvaamisesta. Ainekohtaiset ja muut yksityiskohtaiset säännökset aineista, joiden kuljetukseen osallistuvien on laadittava turvasuunnitelma ja joiden kuljetukseen käytettävä kuljetusväline on turvattava, annetaan kuitenkin ministeriön asetuksella. Edellä 5 momentissa tarkoitettujen turvatoimien ja -velvoitteiden teknisistä yksityiskohdista voidaan aluskuljetuksissa tarvittaessa antaa tarkempia määräyksiä Merenkululaitoksen päätöksellä ja ilmakuljetuksissa Ilmailulaitoksen päätöksellä.

12 §

Henkilöstön pätevyys

Sillä, joka kuljettaa vaarallisia aineita tiellä, on oltava ajokortin lisäksi vaarallisten aineiden kuljettamiseen oikeuttava ajolupa siten kuin siitä valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään. Ajoluvan saamiseksi edellytettävästä koulutuksesta, kokeista ja ajoluvasta sekä koulutuksen antajasta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Ministeriön asetuksella voidaan antaa mainittujen asioiden käytännön toteutuksesta tarkempia säännöksiä.

Vaarallisten aineiden rautatiekuljetukseen osallistuvalla on oltava tehtävän edellyttämä pätevyys siten kuin siitä valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

12 §

Kuljetus ja tilapäinen säilytys kuljetuskajussa

Ratapihan, satama-alueen, lentopaikan ja muun terminaalin suunnittelussa ja toiminnassa tulee ottaa huomioon vaarallisten aineiden kuljetuksen ja tilapäisen säilytyksen aiheuttamat vaarat ihmisille, ympäristölle ja omaisuudelle. Ratapihalla, satama-alueella, lentopaikalla ja muussa terminaalissa saa kuljettaa ja tilapäisesti säilyttää vain sellaisia määriä vaarallisia aineita, ettei aineista aiheudu erityistä vaaraa. Näissä paikoissa myös vaarallisille aineille tarkoitettujen alueiden ja niiden varustelun tulee olla sellaiset, ettei aineista niitä kuljettaessa tai tilapäisesti säilytettäessä aiheudu erityistä vaaraa.

Voimassa oleva laki

Sillä, jonka tehtäviin muutoin kuuluu vaarallisten aineiden kuljetukseen liittyviä, kuljetuksen turvallisuuteen vaikuttavia tehtäviä, tulee olla tehtäviin soveltuva pätevyys siten kuin siitä valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään. Ministeriön asetuksella voidaan antaa asian käytännön toteutuksesta ja teknisistä yksityiskohdista tarkempia säännöksiä. Valtioneuvoston asetuksella voidaan lisäksi säätää, että satama-alueella tai lentopaikalla vaarallisten aineiden kuljetukseen osallistuvalla tulee olla tehtäviin soveltuva pätevyys. Ministeriön asetuksella voidaan antaa pätevyyteen liittyvistä teknisistä yksityiskohdista tarkempia säännöksiä.

13 §

Vaarallisten aineiden kuljetuksiin liittyvät yleiset vaatimukset

Vaarallinen aine on pakattava ja kuljetettava siten, että se pysyy kuljetuksen ajan pakkauksessa tai säiliössä. Kollin, säiliön tai kuljetusvälineen pinnalla ei saa olla vaa-

Ehdotus

Satamanpitäjällä ja lastinkäsittelypalveluja satamassa suorittavalla tulee olla ajan tasalla oleva turvallisuusselvitys, jos sataman kautta kuljetetaan tai siellä tilapäisesti säilytetään merkittäviä määriä vaarallisia aineita. Sataman turvallisuusselvityksen hyväksyy Merenkululaitos. Se voi rajoittaa satamassa tilapäisesti säilytettävien vaarallisten aineiden määriä ja määrätä tilapäiselle säilytykselle muita turvallisuuden kannalta tarpeellisia rajoituksia.

Rautatieyrityksellä tulee olla ajan tasalla oleva turvallisuusselvitys ratapihalle, jonka kautta kuljetetaan merkittäviä määriä vaarallisia aineita. Ratapihan turvallisuusselvityksen hyväksyy Ratahallintokeskus.

Turvallisuusselvityksen tulee sisältää toteutettavat toimenpiteet ja menettelyt, joiden avulla varmistetaan vaarallisten aineiden turvallinen kuljetus ja tilapäinen säilytys, sekä sisäinen pelastussuunnitelma. Sisäisen pelastussuunnitelman tulee sisältää suunnitelma onnettomuuksissa toteutettavista toimenpiteistä. Turvallisuusselvityksen tulee olla pelastusviranomaisten, alueellisen ympäristökeskuksen ja valvontaviranomaisten saatavissa.

Vaarallisista aineista ja niiden tilapäisestä säilytyksestä, onnettomuuksien torjunnasta ja kuljetuksesta ratapihalla, satama-alueella, lentopaikalla ja muussa terminaalissa sekä turvallisuusselvityksestä säädetään tarvittaessa tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Ministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä näiden asioiden käytännön toteutuksesta ja teknisistä yksityiskohdista, kuten kuljetusyksiköiden erottelusta ja ainekohtaisista menettelyistä. Tarkemmat määräykset käytännön toteutuksesta satamissa antaa tarvittaessa kuitenkin Merenkululaitos ja lentopaikoissa Ilmailulaitos.

13 §

Muut velvollisuudet

Pakkauksen tai säiliön valmistajan, pakkaajan, lähettäjän, laivaajan, lastinantajan, kuormaajan, kuljetuksen suorittajan, aluksen päällikön, kuljettajan, vastaanottajan,

rallista ainetta.

Ministeriö voi kunnan esityksestä rajoittaa vaarallisten aineiden kuljetusta määrättyllä alueella, tiellä tai tien osalla, jos kuljetus voi aiheuttaa huomattavaa vaaraa ihmisille, ympäristölle tai omaisuudelle. Rajoitusta asetettaessa on huolehdittava siitä, ettei vaarallisten aineiden kuljetusmahdollisuuksille aiheudu haittaa enempää kuin on tarpeen kuljetuksista aiheutuvan vaaran torjumiseksi.

Vaarallisten aineiden kuljetuksiin liittyvistä teknisistä yksityiskohdista samoin kuin vaarallisten aineiden kuljetuksiin liittyvistä ilmoituksista ja valmiussuunnitelmista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Satama-alueella ja lentopaikalla siirron yhteydessä tapahtuvasta vaarallisten aineiden yhteenkuormauksesta, satama-alueella rautatievaunujen siirtämisestä sekä terminaalissa, ratapihalla, satama-alueella ja lentopaikalla tapahtuvasta vaarallisten aineiden tilapäisestä säilytyksestä ja näihin liittyvästä turvallisuusselvityksestä säädetään tarvittaessa valtioneuvoston asetuksella.

Lentotoiminnan polttoainesirtoihin lentopaikalla käytettävien erikoisajoneuvojen säiliöiden rakenteesta, varustuksesta, tarkastuksista ja niihin liittyvistä merkinnöistä voidaan säätää valtioneuvoston asetuksella.

13 a §

Pakkauksen ja säiliön vaatimustenmukaisuus

Vaarallisten aineiden kuljetukseen käytet-

pakkauksen tai säiliön haltijan, matkan järjestäjän, sataman- tai lentopaikanpitäjän, lastinkäsittelypalveluja satamassa suorittavan sekä muiden vaarallisten aineiden kuljetukseen liittyvien muista kuin 9 §:n 2 ja 3 momentissa sekä 10 a, 11, 11 a—11 d, 12, 13 a, 13 b, 14 ja 14 a §:ssä tarkoitetuista velvollisuuksista, kuten kuljetuksesta, tilapäisestä säilytyksestä, pakkaamisesta, kuljetusyksikön merkitsemisestä, kuljetusta koskevien rajoitusten tiedottamisesta sekä turvallisuus- ja muiden kuljetusohjeiden antamisesta kuljetusmuodoittain, voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

13 a §

Pakkauksen ja säiliön vaatimustenmukaisuus

Vaarallisten aineiden kuljetukseen tai tila-

Voimassa oleva laki

tävä pakkaus ja säiliö on valmistettava ja tarkastettava ja sitä on käytettävä niin, että se ei vaaranna kenenkään terveyttä, turvallisuutta, omaisuutta tai ympäristöä. Pakkauksen ja säiliön on täytettävä tässä laissa ja sen nojalla säädetty ja määrätty vaatimukset. Näistä vaatimuksista säädetään tarkemmin ministeriön asetuksella. Aluskuljetusten osalta *tarvittavat* tarkemmat määräykset mainituista asioista annetaan *kuitenkin* merenkululaitoksen päätöksellä ja ilmakuljetusten osalta Ilmailulaitoksen päätöksellä.

13 c §

Tarkastuslaitokset ja niiden tehtävät

Ulkomaisten tarkastuslaitosten suorittamat tehtävät ja toimenpiteet vaatimustenmukaisuuden osoittamisessa hyväksytään, jos Euroopan yhteisön säädöksissä tai Suomea sitovissa kansainvälisissä sopimuksissa niin edellytetään. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää muusta ulkomailla suoritetun taikka ulkomaisen tarkastuslaitoksen tai viranomaisen suorittaman vaatimustenmukaisuuden osoittamisen hyväksymisestä Suomessa, jos vaatimustenmukaisuuden osoittamisessa on otettu huomioon vastaavat turvallisuusvaatimukset kuin Suomessa ovat voimassa.

13 f §

Tarkastuslaitostehtävien suorittaminen

Kun tarkastuslaitokset hoitavat 13 c §:n 1 ja 2 momentissa sekä 20 §:n 2 momentissa tarkoitettuja tehtäviä, niiden on noudatettava, mitä hallintomenettelylaissa (598/1982), viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999), *tiedoksiannosta hallintoasioissa* annetussa laissa (232/1966), *asiakirjain lähettämisestä* annetussa laissa (74/1954) ja kielilaissa (148/1922) säädetään. Jos tarkastuslaitoksen tehtäviä hoitaa 13 e §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu erillinen ja tunnistettava osa oikeushenkilöä, tarkastuslaitoksen palveluksessa olevaan henkilöön ei kuiten-

Ehdotus

päiseen säilytykseen käytettävä pakkaus ja säiliö on valmistettava ja tarkastettava ja sitä on käytettävä niin, että se ei vaaranna kenenkään terveyttä, turvallisuutta, omaisuutta tai ympäristöä. Pakkauksen ja säiliön on täytettävä tässä laissa ja sen nojalla säädetty ja määrätty vaatimukset. Näistä vaatimuksista säädetään tarkemmin ministeriön asetuksella. Aluskuljetusten osalta tarkemmat määräykset *pakkauksen ja säiliön teknisistä vaatimuksista* annetaan *Merenkululaitoksen* päätöksellä ja ilmakuljetusten osalta Ilmailulaitoksen päätöksellä.

13 c §

Tarkastuslaitokset ja niiden tehtävät

(4 mom. kumotaan)

13 f §

Tarkastuslaitostehtävien suorittaminen

Kun tarkastuslaitokset hoitavat 13 c §:n 1 ja 2 momentissa sekä 20 §:n 2 momentissa tarkoitettuja tehtäviä, niiden on noudatettava, mitä *hallintolaisissa* (434/2003) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään. *Tarkastuslaitosten kielellisestä palveluvelvoitteesta* säädetään *kielilaisissa* (423/2003). Jos tarkastuslaitoksen tehtäviä hoitaa 13 e §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu erillinen ja tunnistettava osa oikeushenkilöä, tarkastuslaitoksen palveluksessa olevaan henkilöön ei kuitenkaan sovelleta, mitä *hallintolain* 28 §:n 1 momentin 4 kohdassa säädetään.

kaan sovelleta, mitä hallintomenettelylain 10 §:n 1 momentin 4 kohdassa säädetään. Tarkastuslaitosten tehtävien asianmukaisesti suorittamisesta voidaan tarvittaessa antaa täydentäviä säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

4 luku

Kiellot

4 luku

Kuljetuskiellot ja -rajoitukset

14 §

Yleinen kuljetuskielto

Jos kuljetuksen aikana todetaan 1 momentissa tarkoitettu puutteellisuus tai laiminlyönti ja puutteellisuus tai laiminlyönti voi vaarantaa toiminnan turvallisuuden, kuljetus on keskeytettävä mahdollisimman nopeasti. Kuljetusta keskeytettäessä on otettava huomioon keskeyttämisestä aiheutuvat vaarat, mahdollisuus sijoittaa kuljetettava lähetys ja muut yleisen turvallisuuden vaatimukset. Kuljetusta saa jatkaa vasta, kun kuljetus on saatettu asianmukaiseen kuntoon. Kuljetuksen keskeyttämisestä ja kuljetuksen jatkamisesta annetaan tarvittaessa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

14 a §

Yleiset kuljetusrajoitukset

Vaarallista ainetta ei saa kuljettaa, jos kuljetuksesta aiheutuisi aineen 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun ominaisuuden vuoksi ihmisille, ympäristölle tai omaisuudelle vaaraa, jota ei voi pakkaamista tai kuormaamista koskevin taikka muin erityistoimenpitein torjua.

Radioaktiivisen ja muun vaarallisen aineen kuljetukseen on hankittava ennakolta kuljetuksen hyväksyntä tai poikkeuslupa, jos kuljetus aiheuttaa erityisen vakavaa vaaraa ihmiselle, ympäristölle tai omaisuudelle. Kuljetuksen hyväksyntää ja poikkeuslupaa koskevaan päätökseen voidaan liittää kulje-

Ehdotus

tusta ja kuljetettavaa ainetta koskevia ehtoja, joiden tarkoituksena on varmistaa kuljetuksen turvallisuus. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin kuljetuksen hyväksynnästä ja poikkeusluvasta sekä niiden hakemisesta ja niitä koskevaan päätökseen liitettävistä ehdoista.

Ministeriön asetuksella säädetään tarvittaessa ainekohtaisesti tai muutoin yksityiskohtaisesti 1 momentissa tarkoitetuista aineista, joita ei saa kuljettaa, 2 momentissa tarkoitetuista aineista, joiden kuljetukseen edellytetään hyväksyntää tai poikkeuslupaa, sekä hyväksynnän ja poikkeuksen hakemiseen liittyvistä teknisistä yksityiskohdista samoin kuin muista 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen kuljetusrajoitusten teknisistä yksityiskohdista. Aluskuljetuksia koskevat ainekohtaiset tai muutoin yksityiskohtaiset määräykset annetaan kuitenkin Merenkululaitoksen päätöksellä ja ilmakuljetuksia koskevat Ilmailulaitoksen päätöksellä.

14 b §

Alueelliset kuljetusrajoitukset

Ministeriö voi kunnan perustellusta esityksestä rajoittaa vaarallisten aineiden kuljetusta tietyllä alueella, tiellä tai tien osalla, jos kuljetus siellä voi aiheuttaa huomattavaa vaaraa ihmisille, ympäristölle tai omaisuudelle. Rajoitusta asetettaessa on huolehdittava siitä, ettei mahdollisuuksia kuljettaa vaarallisia aineita rajoiteta enempää kuin on tarpeen kuljetuksista aiheutuvan vaaran torjumiseksi. Kunnan on tiedotettava aluettaan koskevasta rajoituksesta.

Ministeriö voi tien-, kadun- tai radanpitäjän esityksestä rajoittaa vaarallisten aineiden tie- tai rautatiekuljetusta tietyssä tien-, kadun- tai radanpitäjän hallinnoimassa tunnelissa, jos kuljetus voi aiheuttaa huomattavaa vaaraa ihmisille, ympäristölle tai omaisuudelle. Rajoituksen tulee perustua hakijan toimittamaan, hakijasta riippumattoman toimielimen suorittamaan tunnelin vaarojen arviointiin, jossa otetaan huomioon ainakin sellaiset turvallisuuteen vaikuttavat tekijät kuin kuljetettavat aineet, tunnelin rakenteet ja varusteet. Lisäksi on otettava huomioon kuljetukseen käytettävissä ole-

16 §

Tarkastus-, tiedonsaanti- ja tutkimusoikeus

Tässä laissa tarkoitetuilla valvontaviranomaisilla on oikeus toimialallaan tehdä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvomiseksi tarvittavia tarkastuksia sekä päästä valvonnan suorittamiseksi vaarallisten aineiden ja niiden kuljetukseen tarkoitettujen pakkausten ja säiliöiden valmistus-, varastointi-, myynti-, asennus-, korjaus-, tarkastus-, kuormaus- ja kuljetuspaikkoihin ja vaarallista ainetta kuljettavaan kuljetusvälineeseen sekä ottaa tarvittavia näytteitä ja suorittaa tutkimuksia.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuilla valvontaviranomaisilla on viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa tai muussa laissa säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvontaa varten tarpeelliset tiedot lähettäjältä, kuljetuksen suorittajalta, pakkauksen tai säiliön omistajalta, haltijalta, valmistajalta, asennus- tai korjaustoimintaa harjoittavalta, maahantuojalta, myyjältä ja varastojalta sekä tarkastuslaitokselta ja muulta henkilöltä, jota tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten velvoitteet koskevat.

16 §

Tarkastus-, tiedonsaanti- ja tutkimusoikeus

vat vaihtoehtoiset reitit. Ministeriö voi liittää rajoitukseen ehtoja, joilla varmistetaan kuljetusten turvallisuus. Hakijan on tiedotettava hallinnoimaansa aluetta koskevasta rajoituksesta.

Ministeriön asetuksella säädetään tarvittaessa tarkemmin vaarojen arvioinnista, kuljetusrajoitusten alaisista aineryhmistä, rajoituksen toteuttamisesta ja muista 1 ja 2 momentissa tarkoitettuihin kuljetusrajoitukseen liittyvistä seikoista.

Tässä laissa tarkoitetuilla valvontaviranomaisilla on oikeus toimialallaan tehdä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvomiseksi tarvittavia tarkastuksia sekä päästä valvonnan suorittamiseksi vaarallisten aineiden ja niiden kuljetukseen tarkoitettujen pakkausten ja säiliöiden valmistus-, varastointi-, myynti-, asennus-, korjaus-, tarkastus-, kuormaus- ja kuljetuspaikkoihin, tilapäisiin säilytyspaikkoihin ja vaarallista ainetta kuljettavaan kuljetusvälineeseen sekä ottaa tarvittavia näytteitä ja suorittaa tutkimuksia. Tarkastusta ei kuitenkaan saa suorittaa kotirauhan piiriin kuuluvassa paikassa, ja kuljetusvälineen tarkastusta ei saa ulottaa asumiseen käytettäviin tiloihin, ellei se ole tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi välttämätöntä.

Tässä laissa tarkoitetuilla valvontaviranomaisilla on viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa tai muussa laissa säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvontaa varten tarpeelliset tiedot lähettäjältä, kuljetuksen suorittajalta, pakkauksen tai säiliön omistajalta, haltijalta, valmistajalta, asennus- tai korjaustoimintaa harjoittavalta, maahantuojalta, myyjältä, varastojalta, sataman-, lentopaikan- tai terminaalinpitäjältä, lastinkäsittelypalveluja satamassa suorittavalta sekä tarkastuslaitokselta ja muulta, jota tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten

velvoitteet koskevat.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarvittaessa tarkemmin 1 momentissa tarkoitettujen tarkastusten suorittamisesta, tarkastustodistuksesta, tarkastuspaikoista ja tarkastuksia koskevien tietojen raportoinnista.

22 §

Täytäntöönpano

Edellä 13 g §:n 2 momentin sekä 15 ja 16 a §:n nojalla tehtävässä päätöksessä voidaan määrätä, että päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

22 §

Täytäntöönpano

Edellä 9 §:n 3 momentin nojalla tehtävässä luvan peruuttamista koskevassa päätöksessä samoin kuin 13 g §:n 2 momentin sekä 15 ja 16 a §:n nojalla tehtävässä päätöksessä voidaan määrätä, että päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

23 a §

Poikkeukset

Turvatekniikan keskus voi muiden pakkausten ja säiliöiden kuin radioaktiivisten aineiden kuljetukseen tarkoitettujen pakkausten ja säiliöiden osalta myöntää hakemuksesta yksittäistapauksessa tarpeelliseksi katsomillaan ehdoilla luvan poiketa tämän lain nojalla annetuista säännöksistä ja määräyksistä.

Säteilyturvakeskus voi myöntää radioaktiivisten aineiden kuljetuksessa hakemuksesta yksittäistapauksessa tarpeelliseksi katsomillaan ehdoilla luvan poiketa tämän lain nojalla annetuista säännöksistä ja määräyksistä.

Ministeriö voi muissa kuin 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa tarvittaessa myöntää tarpeelliseksi katsomillaan ehdoilla luvan poiketa tämän lain nojalla annetuista säännöksistä ja määräyksistä. Aluskuljetuksissa luvan poiketa myöntää kuitenkin Merenkululaitos ja ilmakuljetuksissa Ilmailulaitos.

Edellä 1—3 momentissa tarkoitettuja poikkeuksia voidaan myöntää vain, jos poikkeamiseen on erityinen pakottava tarve taikka jos säännösten tai määräysten noudattaminen aiheuttaa huomatta vaa haittaa.

24 §

Valtuutussäännös

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan valtioneuvoston asetuksella. Vaarallisten aineiden kuljetuksesta tiellä ja rautatiellä sekä vaarallisten aineiden ilmakuljetuksesta ja kuljetuksesta kappaletavarana aluksessa säädetään valtioneuvoston asetuksilla.

Ministeriön asetuksella voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä vaarallisten aineiden luokituksesta, kuljetuksesta, kuljetuskielloista, pakkauksista, säiliöistä, kuormaamisesta, merkinnöistä, säiliöiden ja pakkausten hyväksymisestä sekä niille ulkomailloilla suoritettujen hyväksyntöjen ja määräaikaistarkastusten hyväksymisestä, kuljetus-, lastaus- ja käsittelyturvallisuudesta, vaarallisten aineiden kuljetusten ilmoituksesta ja valmiussuunnitelmista, vaarallisten aineiden kuljetuksiin liittyvien onnettomuuksien tilastoinnista, lähettäjän, laivastajan, lastinantajan, kuljetuksen suorittajan, kuormaajan, vastaanottajan, pakkaajan ja muiden kuljetukseen liittyvien eri osapuolten yksityiskohtaisista tehtävistä sekä muista vaarallisten aineiden kuljetukseen liittyvistä yksityiskohdista. Aluskuljetusten osalta tarvittavat tarkemmat määräykset mainituista asioista annetaan merenkululaitoksen päätöksellä ja ilmakuljetusten osalta Ilmailulaitoksen päätöksellä.

Ministeriön asetuksella voidaan lisäksi antaa tarkempia säännöksiä vaarallisten aineiden kuljetusten rajoittamisesta määrätyillä alueilla, vaarallisten aineiden kuljetusten valvonnasta ja kuljetuksiin liittyvästä tilapäisestä säilytyksestä sekä vaarallisten aineiden kuljetuksesta maastossa, satamassa, ratapihalla ja lentopaikalla.

Poikkeuksen myöntäminen edellyttää lisäksi, että vaadittava turvallisuus voidaan saavuttaa muulla tavoin.

24 §

Valtuutussäännös

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Ministeriön asetuksella voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä vaarallisten aineiden kuljetuksen ja tilapäisen säilytyksen teknisistä yksityiskohdista, jotka liittyvät luokitukseen, merkintöihin, säiliöiden ja pakkausten hyväksymiseen sekä kuljetus-, lastaus- ja käsittelyturvallisuuteen. Aluskuljetuksissa tarvittavat tarkemmat määräykset mainituista asioista annetaan kuitenkin Merenkululaitoksen päätöksellä ja ilmakuljetuksissa Ilmailulaitoksen päätöksellä.

Ministeriön asetuksella voidaan lisäksi antaa tarkempia säännöksiä vaarallisten aineiden kuljetuksesta maastossa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 ____ . Sen 11 d §:ää sovelletaan kui-

tenkin vasta 1 päivästä heinäkuuta 2005 sekä sen 14 b §:n 2 momenttia tiekuljetuksiin vasta 1 päivästä heinäkuuta 2007 ja rautatiekuljetuksiin 1 päivästä heinäkuuta 2009.

Tällä lailla kumotaan vaarallisten aineiden tiekuljetusten valvomiseksi suoritettavista tarkastuksista annettu liikenneministeriön päätös (705/1996) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. Muut tällä lailla muutettujen valtuussäännösten nojalla annetut säännökset ja määräykset jäävät voimaan, kunnes toisin säädetään tai määritetään.

Tämän lain 12 §:n 2 momentissa tarkoitettu turvallisuusselvitys tulee toimittaa hyväksyttäväksi ensimmäisen kerran ennen 1 päivää tammikuuta 2007.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaiset ajoluvat, luvat vaarallisten aineiden ilmakuljetukseen, hyväksynnät koulutuksen antamiseen, alueelliset kuljetusrajoitukset ja poikkeusluvut jäävät sellaisinaan voimaan.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.